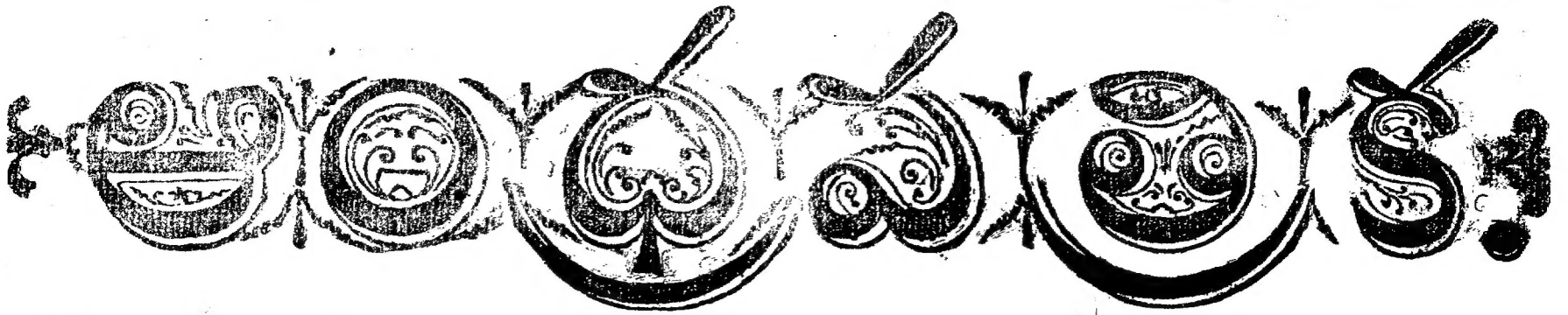

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

వి డి వ త్రి క 1-కి 0-1-6

Telephone No. 544.

511040

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

[Vol. 11
సంపుటము ౧౧]

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 17-వ తేది శుక్ర వారము
శ్రీరక్తాక్షినామ సంవత్సరము, ఆశ్వజమాన బహుళ పంచమి గి.

No. 167

[సంచిక ౧౬౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

ఇప్పు గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంచభాష చీటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, బాముపుపోట్ల బాపును,
సార్పపు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును, దురదను తొలగించును.

ఈమందును దుద్దగానే చెమట వట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి యహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విజేతములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్కనిడబ్బీతో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 0-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

శ్యామా సుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త : ఒంతలి సత్య నాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాంద్రదేశమును కలవరపటచిన

రంపయుద్ధము

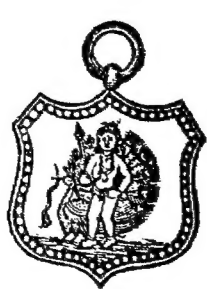
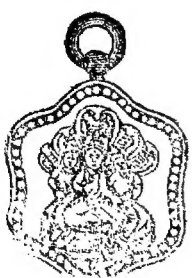
నకు సంబంధించిన నవల. కథానందర్భములు, పర్లనలు,
రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

డిక్చి ఫైజా ౧౦౦ పేజీలు : నెల రూ 1-0-0

ఒకేసారి మొత్తముగ కొనువారలకు కమీషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212, మద్రాసు

సుందరమైన పనితరము! బహుమాన పతకములు, డాలర్లు న్యాయమైన ధరలు!!

వీటిని కొనిన ప్రతి యొక్కరు తప్పక మా ప్రదర్శన కాలకు రా ప్రార్థింతులు. సీమ వెండికి, సవరముబంగారుకు పూచి
య్యచ్చెదము. తృప్తికరముగా లేనిచో వాపసు తీసుకొనెదము. 172 పుటలుగల చిత్రమైన క్యాలిటాను 1 కి ర్పు. 1-0-0
మా వద్ద ఇవి అనేక సాగనైన మోస్తరులలో సిద్ధముగా నున్నవి. లేనివి ఆర్డరిచ్చిన మీరు కొను కాలములోగా తయారు
చేసి యిచ్చెదము. తరుగు నహా మజూరి 1/4 సవరము 3/4 సలి ర్పు 4, 1 సలి ర్పు 5, 2 సలి ర్పు 6. ఒక అక్షరమును
ఎన్ గ్రేవింగు చేయుటకు మజూరి ర్పు 0-1-0 వివరములకు వ్రాసినను లేక నేరులో వచ్చినను తెలుపబడును. (6)

డిక్చి డి రామయ్య కెట్టి, గురుసామి కెట్టి కంపెనీ, 25, చైనాబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

వెలింగులన్ సినిమా

మాంటు రోడ్డు 1565
11.10.24 తేది శనివారమునుండి 17.10.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30 గం.
శని ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15 గంల కూడగలదు.

యూనివర్సల్స్ మైటియస్టు సీరియల్

ది స్ట్రీట్ ట్రైయల్ కి వ భాగము.

విల్లియం డన్ కన్, ఎడిత్ జాన్సన్ తో సహా

ఆంధ్ర శ్రీ భాష్యము

శ్రీ రామానుజులవారు రచించిన బ్రహ్మసూత్ర భా
ష్యమునకు సరియైన లేటు తెనుగున రచింపఁబడి శ్రీ వానమా
మలై జియ్యంగారులు మొదలగు ఆచార్యపురుషులచే విశ్లేషి
తాపింపఁబడినది.

మొదటివాల్యము (ప్రథమాధ్యాయంతము) 8-0-0

2-వ వాల్యము (ద్వితీయ, తృతీయ చతుర్థాధ్యాయములు) రు 8

శ్రీవచనభూషణం

ఇది శ్రీ వైష్ణవసిద్ధాంతమున నెక్కువప్రాముఖ్యమును
వహించిన గ్రంథము. శ్రీ పిళ్ళై లోకాచార్యుల మూలమును శ్రీ
మనవాళమామునుల వ్యాఖ్యానమునున్న ద్రావిడమునుండి చ
క్కని లేటు తెనుగున తెనిగింపఁబడి ద్రావిడములోనుండు మూల
వ్యాఖ్యానములతో సహా సంచిక 1-కి 80 పేజీలుగల 8 మాస
సంచికలుగాను ముద్రింపఁబడుచున్నది.

సంచిక 1-కి వెల ర్పు 1-0-0

ఆచార్య హృదయము

ఇదియును అన్ని విషయములలోను శ్రీ వచనభూష
ణమువలెనే ముద్రింపఁబడుచున్నది.

సంచిక 1 కి వెల 1.0.0

1729 వేదాంత ముద్రాక్షరశాల,

88. ఏడుబాపులవీధి, జి. టి. మద్రాసు.

Now Ready for Sale:

1924-25 Edition.

Published for the mutual Benefit of the

Foreign and Indian Business Houses

THE BUSINESS DIRECTORY of India, Burma, and Ceylon

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters, & Importers, Firms, Factories, Merchants, Manufacturers, Mills, and Industries of the principal Cities, Ports and Towns of India, Burma and Ceylon.

Price Rs. 10 per copy.

V. P. charge Re. 1 extra.

AS FEW TESTIMONIAL.

The British Export Gazette, London:—We would draw the attention of all interested in Far Eastern markets to the excellent "Business Directory of India, Burma and Ceylon," published by the Business Directory Co., Kanara Press Buildings, Madras. The work covers the principal towns of the countries concerned, business names being arranged under trade headings, while there are additional sections particularising firms in certain foreign centres who are engaged in trade with India. Not the least helpful part of the volume is that devoted to the Indian import and export Customs tariff.

The British Printer, London.

The Business Directory offers a bulky volume in stout covers, suitably arranged for reference. The Kanara Press has certainly shown very strong enterprise in the production of the Directory. The lists must be of the greatest use to business people in the enormous districts covered, as also to export houses in this country. The volume is well supported by advertisers.

Jan-e-Jamshed, Bombay.

A mass of useful information relating to the chief cities of India that ought to satisfy the requirements of the most exacting business houses. The information is classified and arranged according to the cities alphabetically that relating to the Presidency towns of Bombay, Madras, Calcutta and Colombo being almost complete and authoritative. A brief but interesting introductory note precedes the information given about each town or place of commercial importance, a feature that adds considerably to the usefulness of the Directory.

Ceylon Daily News, Colombo.

A useful addition to the libraries of business houses in India, Burma and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct, and the volume serviceably bound.

The Indian Review, Madras.

This is an All-India Directory of useful information for all businessmen. It contains descriptive accounts of trading and import centres in India, Burma and Ceylon, together with a list of trade, and business terms in the respective cities. The Directory is amply illustrated.

The Hindu, Madras.

The Business Directory is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of Foreign Bank and Firms interested in trade with India are also given.

The Servant, Calcutta.

On the whole we congratulate the publishers on this very useful publication. Every business firm will encourage this first Indian enterprise of the kind will do so with profit.

The Cochin Argus, Cochin.

A mass of information of interest and service to merchants, traders, bankers, exporters, and importers, commercial travellers, press men and others, has been brought together in a very handy form. This Business Directory is a book that should prove a useful addition to any reference library, while it is also calculated, in its own way, to help forward the progress of Indian commerce and industry.

Madras Mail, Madras.

It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. Prefixed to the volume is much valuable information regarding business abbreviations, weights and measures, Indian Customs duties, etc. The publication should prove of great use to merchants and tradesmen on the lookout for improving their business.

Editor, The British Printer, London

You are to be congratulated upon the success of this very substantial volume.

Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

West Coast Spectator, Calicut

The Business Directory contains a fund of information which will be found of considerable use not only by businessmen in this country but also manufacturers, merchants and exporters in foreign countries, desirous of forming or extending trade relations with the Indian Empire.

The Bombay Chronicle, Bombay.

The Business Directory has an attractive get-up and it offers a good medium of advertisement. It contains valuable information for businessmen. Some prominent features are exchange values and money equivalents, ready reckoner tables, Indian Customs duties and tariff valuations, together with brief descriptive notices on important business centres. Occasional photographs of special attractions of cities give some relief in rest. Some tips to salesmen are also given. The volume is a welcome addition to the number already in the field.

Ceylon Observer, Colombo.

It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Western Star, Trivandrum.

The bulk of the publication is devoted to interesting and appropriate descriptive accounts of principal cities, ports and industrial towns all over the Indian Empire together with comprehensive details of trades, arts and industries, several of these accounts being embellished with illustrations of the principal buildings and places of interest.

The Statesman, Calcutta.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 issued from the Kanara Press, Madras, is a useful work of reference. It has an Indian as well as a foreign section and the information given is of a kind that will be appreciated not only by businessmen in this country, but also by manufacturers, merchants and exporters in foreign countries.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

The Industry, Calcutta.

This handy volume contains addresses not only of the Business houses of this country but also of some representative firms of Shanghai, (China); Kobe (Japan), Singapore (F. M. S.) etc. This is a new diversion for which the directory should be liked by merchants wishing to extend their trades in oriental seas. It is neatly printed, decently bound and cheaply priced.

The Champion, Calicut.

A business gazetteer of the all chief cities, seaports, industrial and trading towns within the Indian Empire.

ప్రాథమిక విద్యావ్యాప్తి

స్థానిక సంఘముల ద్వారా జరుగవలెను

ప్రభుత్వ సహాయమును సొందుచున్నట్టి మిశ్రమ సంస్థల యొక్కయు మిశ్రమసంబంధము లేనట్టి సంస్థలయొక్కయు ప్రతి నిధులతో సంప్రదించి, చెన్నపురి దొరలసమవా రీ క్రింద విషయములను తెలుసుకొనిరి. ప్రాథమికవిద్య విరివిగా అన్నిచోట్లకును వ్యాపింపజేయవలెనని యాసంస్థల వ్యవస్థ గల డబ్బు చాలు. గ్రాంటు-యిన్-ఎయిడు కోరిన అనుకూలమైన మార్పులు కొన్నింటిని చేసి క్రొత్తమరుగుల నేర్పరచవలెను. ఇది చాలకాలమును తీసుకొనునట్టి పెట్టుబడి; గావున మరొక యొక్క మార్గ మేనునగా ప్రాథమిక విద్యావ్యాప్తి స్థానిక సంఘముల ద్వారా చేయబడవలెను. ఏలనందున, ప్రాథమిక విద్యాకాసనము ననుసరించి స్థానిక సంఘములు విద్యాసంబంధమైన పన్ను నొకదానిని విధించి ప్రతిజిల్లాకును విద్యకొర కొక నిధి నేర్పరచవలసియున్నారు. విద్యాసంబంధమైన పన్నును విధించి స్థానిక సంఘముల వారెంత సొమ్మును సమకూర్చుకో అంతకు తక్కువ కాకుండా ప్రభుత్వమునారు. సహాయము చేయవలసియున్నారు. 128 తాలూకాబోర్డులలోను 71 బోర్డులు యాసమ్మును విధించియున్నారు. అయినను 1000 మంది జనసంఖ్యగల ప్రతి గ్రామములోను పాఠశాలను స్థాపింపలేకపోయారు. ప్రస్తుతము చేయిమంది జనసంఖ్యను గలిగిన పాఠశాలలు లేకయున్నట్లు వంటి గ్రామములు 2100 ఉన్నవి. కావున, విద్యాసంబంధమైన పన్నును విధించి పాఠశాలలు స్థాపింపలేకపోవుటవంటి స్థానిక సంఘములకు భవనసహాయము చేయవలెనని విద్యాంగ మంత్రిగారి ఒకపథతి నేర్పరచియున్నారు. పశ్చిమాంధ్రము మొదలగు వెనుకబడియున్న దేశములలో విద్యాపన్ను విధింపబడకపోయినను అచ్చటి తాలూకాబోర్డులకు భవనసహాయ మొసంగబడినది. పన్నును విధించిన స్థానిక సంఘములు గూడ భాగ్యవంతముగా లేవని తెలియనగును. ప్రభుత్వమువారినుండి గ్రాంటులను సంపాదించుటకు ప్రాథమిక విద్యాకాసనములోని మరతుల ననుసరించుట భాగ్యవంతులైన తాలూకా బోర్డులకు గూడ ప్రోత్సాహకరముగా నున్నది.

కార్యక్రమములో మొదటిభాగము అనగా చేయిమంది గాని అంతకంటె యెక్కువగాని జనసంఖ్యగల ప్రతి గ్రామములోను ఒకపాఠశాలను స్థాపించుట రెండుసంవత్సరములలో పూర్తియగును. 500-1000 మంది జనసంఖ్యగల గ్రామములను గురించి నమంత్రిగారి కార్యక్రమములోని రెండవ భాగము ప్రతి జిల్లాలోను విద్యాకాబోర్డుగల తీవ్రముగా చేయుచున్న విచారణలోనే విచారింపబడుచున్నది. దానియొక్క ఫలితములు విభజన యనుటతోడనే వివరముగా కార్యక్రమము తయారుచేయబడును. ఈలోగా గ్రాంటు-యిన్-ఎయిడు ప్రశ్న విచారింపబడును. అప్పుడు రెండుకార్యక్రమములను అమలులో పెట్టుటవలసిన ప్రాథమిక విద్యావ్యాప్తి 6 మొదలుకొని 10 సంవత్సరములలో విరివిగా జరుగును. ఒక్కొక్కపాద్యాయునితో నడుపబడు పాఠశాలకు సాలుకు 300 రూపాయల వ్యయ మగును. (ప్రెయిసింగు అయిన వానికి 19,20 రూపాయలను (ప్రెయిసింగు కానివానికి 15 రూపాయలను యాయవలసి యుండును.

నిమ్మజాతులకు ప్రశ్నకాపకాల తేర్పరచు విషయమున బడ్జెటులో విశేషధనము యేర్పాటుచేయబడినది. నిమ్మజాతులకు ప్రాథమికపాఠశాల తేర్పరచుటకై తేబరుకమిషనుకు పని చేయుచున్నాడు. దీనికి ముందుగా గా|| 5వ. ఎ. పి. పాత్రోగారు కాసనపథిలో యందుకుగాను రు 160,000 స్పెషి మెంటు గ్రాంటు నడిగియుండిరి. సభ వారామెందిరి. (అ. (వె)

అల్పబా అండ్ ఫార్మిరాబర్న్

అదృష్ట విజయము

మూడేమటలు: ఆంధ్రదేశ వింతపర్యంతము - యె
అంగుళిని ఆపరాధపరిశోధన రూపక. మిడియే; నవరస, సరితమై
కడుపుబ్బనవ్వించుచు నాహాహ యనిపించునది యిదియే; సహ
జములకు చక్కనిమాటల పాటలతో విలసిల్లు నాటకము నిదియే.
నవరసభరితము
జల రు 0.12-0

1. ధృవ విజయము (నాటకము) రు 1.0-0
2. కుచేల —కృష్ణ, ,, 1.0-0
3. చిత్రకేతు. ,, 0.14-0
4. జగన్మోహిని ,, 1.0-0

వియవాహ:— పాము రీ బుచ్చిరాజుగారు,

1708

గోదావరి జిల్లా,

కాకినాడ

PUBLISHERS:

THE BUSINESS DIRECTORY Co.,

2/13, VANIER STREET, KANARA PRESS BUILDINGS, MADRAS.

సత్యగ్రహాద్యము

తత్వార్థము

మహాత్ముని వ్యాసము

గాంధీజీవహత్యకు గురైనాతని వ్రాసిన వ్యాసమును వి. జి. జే. శాస్త్రిగారు భాషాంతరికరింపగా, నది 'కరెంటు ధాటు' అని ముద్రానులో వెలువడ ముపాత్రయం దిట్లు ప్రచురింపబడినది:—

దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయుల సత్యాగ్రహ సంగ్రామము ఎనిమిది సంవత్సరములు జరిగెను. ఆ సందర్భముననే సత్యాగ్రహ మను నవనము సృష్టింపబడి ఉపయోగింపబడెను. ఆ సందర్భవారిత్రమును నేనే స్వయముగ వ్రాయవలె నని చాల కాలమునుండి యాశించుచుంటిని. సందర్భమును జగత్తు నాకు కునకే ఒక్కొక్కయెత్తు యెత్తినపుడు దాని యుద్దేశ్యము తెలియును. సత్యాగ్రహసిద్ధాంతమును రాజకీయములందు విస్తారముగ ప్రయోగింప ప్రథమపూర్వ మిదియేగావున తదభివృద్ధిని గూర్చి ప్రజలకు యెప్పటికిగాని కొంత తెలియుట అవసరమై యున్నది.

వీరంగం వ్యవహారము

కాని నేడు భారతదేశమునందు సత్యాగ్రహమున కెక్కుడవకాశముగలదు. వీరంగం ఆచారములతో ప్రారంభమై అనేక సందర్భములు జరిగెను.

వధ్యానా వివేకాదు భాయి మోతీలాలుగారి ద్వారా నాకు వీరంగం వ్యవహారము తెలిసెను. నేనప్పుడే ఇంగ్లాండు నుండి వచ్చితిని. 1915 వ సంవత్సరముది. అప్పుడు కథిసు వాడుకు బావుమంటిని. నేను మూడవతరగతిలో ప్రయాణము జేయుచుంటిని. వధ్యానా వైమనలో మోతీలాలు నల్లరితోజేరి నావద్దకు వచ్చెను. ఆయన వీరంగంప్రజలను గూర్చి చున్న కష్టములను వర్ణించుచు నిట్లుజెప్పెను:—

“ఈకష్టము మానుట కేమైన దయయించి చేయడు. అందువలన మీ జన్మభూమి యగు కథిసు వాడుకు అడ్డుతీసేవ జేయుట యగును”.

ఆయననేత్రములందు కరుణయు స్వార్థమును గాన్పించెను.

“కెయియకు బోవుటకు మీరు సిద్ధముగనున్నారా?” యని నేనడిగితిని. ఆయన వెంటనే “మేము తిరిగివచ్చి బోవుటకు గూడ సిద్ధము” అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

“నాకు కెయిలు జాలును. కాని నన్ను వెనుకమాత్రము బడచేయకుండ చూడును” అని నేనంటిని.

“కాలమే దానిని నిర్ణయింపగలదు” అని మోతీలా లనెను.

నేను రాజకీయజేరితిని. అచటవివరములన్నియు తెలిసికొంటిని. ప్రభుత్వముతోను తరప్రత్యుత్తరములు ప్రారంభించితిని. ఒకప్రామున్నగునొట్లు నేనువ్యసించినపుడు వీరంగంలో నవ సరమైనయెడల సత్యాగ్రహము ప్రారంభించుటకు సిద్ధముగనుండువలెనని నేను నూచనజేసితిని. రాజభక్తిగల గూఢచారులు ఈయుపన్యాసములను ప్రభుత్వరృప్తికి తెచ్చిరి. ఇందు వారు ప్రభుత్వమునకును అట్టి యుద్దేశ్యము లేకుండ ప్రజలకు గూడ నేపచేసినవారైరి. తుదకు నేను యివిషయమై పెమ్మసర్దు ప్రభువుగారితో మాట్లాడితిని. కష్టములైనను రద్దుజేయుటకు ఆయన వాగ్దానముజేసి అట్లే చేసేతీరెను. ఇతరులుగూడ యిందులకు ప్రయత్నముజేసినటుల నాకు తెలియెను. కాని యేదైన కష్టముతోలగుటకు సత్యాగ్రహముజరుపుటయే ముఖ్యమని నా యభిప్రాయము.

1917 నిర్బంధ కార్యక శాసనము రద్దుజేయుట

అంతట నిర్బంధకార్యకాసనము వచ్చెను. దానిని రద్దుజేయుచుటకు పెద్దపెద్ద ప్రయత్నములు జరిగెను. ప్రజాంక్షోశనము చాలవరకు జరిగెను. 1917 జూలై 31 నుండి నిర్బంధ పెట్టి కార్యకుల దీసికొనుట నాపివేయవలెనని బొంబాయిసభ నిర్ణయించెను. ఆ తేదీ యేల ప్రత్యేకముగ నిర్ణయింపబడెనో యిచ్చల చర్చించుటకు స్థలము గాదు. ఈ సందర్భమున శ్రీల రాయబార మొకటి మొదలు రాజప్రతినిధివద్దకు వెడలెను. ఈ సందర్భము జైజిపెటిటు సతీమణి పేరు శిష్యుక విడువబాలను. ఆయెరాయబారము నేర్పాటుజేసెనని చెప్పవచ్చును. ఇందుగూడ సత్యాగ్రహమును సిద్ధముగ నుండుటవల్లనే విజ ఞ్ఞము గల్గెను. కాని యిందు ప్రజాంక్షోశనముగూడ అవసరమైన విషయమును జ్ఞాపకముచుకొనుట అవసరము. వీరంగం ఆచారములను మనుటకన్న నిర్బంధకార్యకాసనమును రద్దు జేయుటయొక్క విషయము. పెమ్మసర్దు ప్రభువురొంటుకాసనా

ద్యనేకాపరాధములను జేసెను. అట్లునును ఆయన చాల బుద్ధి కాలియగు పాలకుడనియే నా తలంపు. కాని యేరాజ ప్రతినిధి సివిలువర్గము కాశ్యతోద్యోగలబలమునుండి తప్పించుకొనగలడు? చాంపరాను సంసంభము

మూడవది చాంపరాను సంసంభము. దీనినిగూర్చి రాజేం ద్రప్రసాదుగారు వివరముగ వ్రాసిరి. అచట సత్యాగ్రహము జేయువలసి వచ్చెను. ప్రతికూలముగ నుంచి బలవంతు లుండుట వలన అందులకు సిద్ధముగ నుండుటమాత్రము చాలకపోయెను. చాంపరాను ప్రజలు గమనించిన శాంతిచారిత్రాత్మక మైనదని చెప్పవలెను. నాయకులు వజోవాక్కాయ కర్మలందు అహిం సకు బద్ధులైయుండుటను నేను గాంచితిని. అందుచేతనే యెన్ని యో వత్సరములనుండి యెన్న యిదోమము ఆయనములతో వదిలిపోయెను.

నాల్గవ సంసంభము అహమ్మదాబాదు మిల్లపనివారల తో జరిగెను. తత్వార్థము గుర్రాతుకు బాగుగా తెలియెను. కార్యకులంతరికారముగ నుండిరి! నాయకులగూర్చి నేను చెప్పవల సిన దేమియునులేదు. ఇందుగల్గిన విజయము శుద్ధమైనదిగాదని యే నాయభిప్రాయము. కారణము కార్యకులు వెనుదీయకుండ నిశ్చయముతో నుండుటకై నేను జేసిన ఉపవాసములన విల్ల యజమానులకు ఒత్తిడిగల్గెను. వారికి నాపై ప్రేమ యుండుట చేత నాఉపవాసము ఒత్తిడిజేసియే యుండవలెను. అట్లేనను యీసందర్భానికి విశేషమయ్యె యున్నది. కార్యకులు వారిసం ర్భమును శాంతిముగ జరుపునెడల వారు విజయముగానుండుట గాక తమ యజమానులప్రేమకు పాత్రు లగుదురు. వారు మనో వాక్కాయ కర్మలందు విశుద్ధులు గాకబావుటచేత తమ యజ మానుల ప్రేమను చూరగొనకపోయిరి. వారు కర్మయందు అహింసాబద్ధులై యుండిరి. అది మెప్పుకొనదగిన విషయమే.

కెయిరా సంసంభము

విడవది కెయిరా సంసంభము. ఇందు నాయకులందరును సత్యమునే అనుసరించినని నేను చెప్పజాలను. కావున అహింస మిల్ల పనివారలవలెనే శారీరకముగ నుండెను. కావున యీసం ర్భమునందు గౌరవముతో మాత్రము జైలుబడితిమి. ప్రజలలో గొప్ప ప్రబోధము గల్గెను. కాని కెయిరా అహింసాపాత్రమును పూర్తిగ గ్రహింపలేదు. మిల్లపనివారలు శాంతియుక్త సత్యాగ్రహము గ్రహింపలేదు. అందుచేత ప్రజలు బాధపడవలసి వచ్చెను. రొంటుకాసన సత్యాగ్రహముయనున నేను జేసిన మహాపరాధము నంగీకరించి నే నుపవాసము జేయుటయేగాక యితరులనుగూడ అట్లు చేయుమని కోరితిని.

రొంటు శాసనము

ఆరవది రొంటుశాసనము సందర్భమున వచ్చెను. అందు మనలో స్వతస్సిద్ధముగనున్న లోపములు లైటికేజ్చెప్పెను. కాని అసలుపునాది బాగుగా చేయబడెను. మనము లోపములన్నిటి నొప్పుకొని వానికై తపస్సుజేసితిమి. రొంటుశాసనము ప్రారం భమోపుడే వృతాక్షరముగ నుండెను. అమృతశాసనము తుదకు రద్దుజేయబడెను. ఈసందర్భము నన కొక గొప్పపాత్రము నేర్చెను.

ప్రస్తుత పురాణసంగ్రామము

ఏడవది, కిలాఖరు, పంజాబు దోషములు బోయి, స్వరా జ్యము బొందుటకై చేయుసందర్భము. అది యింకను జరుగు చునేయున్నది. ఒక్క సత్యాగ్రహమైనను చివరవరకును పట్టు దలతో నుండునెడల విజయము తప్పక చేపూరునని నాకు నమ్మ కము గలదు.

కాని ప్రస్తుతసందర్భము పురాణమైనదని నేను అందు లకు తెలియక సిద్ధపడునపుడే వర్ణించియుంటిని. నేను వీరంగం సమస్య పరిగ్రహించివును యింకను మర కొన్ని సంసంభములు రానున్నవి తెలిసికొనలేకపోతిని. వీరంగం విషయమెగూడ నేను దక్షిణాఫ్రికాలోనుండ యేమియుతెలియ లేదు. సత్యాగ్రహములోనున్నవిశేష ముదయె. అదియే మనదగ్గ రకువచ్చును. ఎవ్వరైన దానికొరకై వెనుకొనిపోవక్కరలేదు. ఈనుగుణము ఆధర్మములోనే స్ఫురెస్పిదముగనున్నది. రహస్య ములేమియులేక తంత్రములకు చొటుకేక, అసత్యమునకుతాత్ర లేక జగగు ధర్మయుద్ధము నానంతలనదియే వచ్చును. మతధర్మ ముల బాజించుమన కిట్టిదియేయిచ్చును. ముందు పన్నాగములు పన్ని చేయుసంగ్రామము, ధర్మమైనదిగాదు ధర్మసంగ్రామము నందు భగవంతుడే దేవతమాత్రము నడిపి యుండును. ధర్మయుద్ధమును భగవంతుడే జేయగలడు. సత్యాగ్రహము దుర్బలమై నిలువలేక అంధకారముయ మైనపుడే భగవంతుడు వచ్చిరక్షించును. కాశ్మీరకేంద్రమున్న అధమాధముడ ననిఖా వించునపుడే భగవంతుడు సహాయమునకువచ్చును. దుర్బలములకు నిషహాయములమాత్రమే భగవత్ప్రహాయము తప్పక గల్గును.

మనమీసత్యమునింకను గనుగొనవలసియున్నది. అందుల కు దక్షిణాఫ్రికాసత్యాగ్రహచారిత్రము మనకు సహాయకరముగ నుండును.

ఇప్పుడుకేయిసందర్భములో మనముగాంచు సమర్థన ములన్నిటికిని పాత్రకును తార్కాణములు దక్షిణాఫ్రికాలోగా నియును. ఈ చారిత్రమును గమనించునెడల యిప్పుడు జరుగు చున్నసందర్భమున నిరాశ నేమత్రముజెంద కారణములేదని తెలిసికొనగలరు. విజయము గాంచవలె నన్న పట్టువిడువక మనకార్యక్రమము నంటి యుండుటయే మార్గము గాగలదు.

నేను దీనిని కాహ్వానముండి వ్రాయుచున్నాను. ఈచరిత్ర మొదటి 30 అధ్యాయములును ఎరవాడకెయిలులో వ్రాసితిని. నేను జేప్పగా త్రియంత ఇందులూలు యాజ్ఞీకిగాను వ్రాసిపెట్టిరి. మిగిలిన అధ్యాయముల నిపుడు వ్రాసెదను. కెయిలులో సంప్ర తించుట కేమియు పుస్తకములు లేకపోయెను. ఇప్పుడైనను నాకవి అక్కరలేదు. వివరముగ నొకపెద్దచరిత్ర వ్రాయవలె నని నాకీప్రముగాని వ్యవధిగాని యేమియులేదు. ఈపుస్తకము వ్రాయుటలో నా ఉద్దేశ్యము యియ్యది ప్రస్తుతసందర్భమున కుపయోగముగ నుండి యెవరైన మున్నుండు పెద్దచరిత్రను వ్రాతుబూనిన నుపయోగముగ నుండుననియే. నీనీవ్రాయునది పుస్తకములు వేనినిగాని సంప్రదింపక వ్రాసినను యిదు ఒక్క అంశముగాని సరియైనది కాదనియు, యెందైన అతిశయోక్తి గలదనియు ఊహింపవలదని పాత్రకు కోరుచున్నాను.

మెసూరు శాసన సభ

అసభికారసభ్యులు ప్రత్యేక మొకపక్షముగా నేర్పడిరి. అందుచే మెసూరునందలి రాజకీయములకు గొప్పయభివృద్ధి కలు గవచ్చును. బ్రిటిషు ప్రదేశముల పాలకులు వేరుకాకపోయినా మెసూరు శాసనసభ ప్రకారం నడచుకొనవలసియున్నా. ప్రభు త్వకార్యనిర్వాహక వర్గమునందలి లోటుపాటుల నెత్తికాపు ట, కీపక్ష మేర్పరుపబడినది. దీనికి ప్రోగ్రెసివ్ అసోసియేషన్ అని పేరుపెట్టిరి. దీనికి అల్బర్ట్ రహిమాన్ గారధ్యక్షులుగా నుండును.

కంట్రోలరు ఆఫ్ కరెన్సీగారి ప్రకటన

ఈనెల 14 న తొలిమి కాంసింగిల్లులు అమృతవచ్చును కంట్రోలరుగారి రిడిగవ ప్రకటనమును గావించిరి. మొత్తము 60 అక్షల రూపాయలకు దరఖాస్తుచేయబడెను వెంటనే సిద్ధముగా నున్నవి 25 లక్షల రూపాయలు లేకు 1 షి 6 1/2 పెను పలు డిఫర్టులు 25 లక్షల రూపాయలు లేకు 1 షి 6 పెన్సు లు. తక్కినదరఖాస్తులు త్రోసివేయబడెను. ముందువారములో ఒక కోటిరూపాయల విలువగల కాంసింగిల్లులు అమృతవచ్చును. (ఆ. ప్రె)

బెల్గాం కాంగ్రెసు

పశ్చిమ కృష్ణా జిల్లాలో ప్రతినిధుల యెన్నికలు బెల్గాంలో జరుగనున్న 39 వ భారతదేశీయ మహాజనసభ కు ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనబడుటకు అభ్యర్థులుగా నిలువలయు పశ్చిమ కృష్ణా జిల్లా కాంగ్రెసు సభ్యులు తమదరఖాస్తులను యీక్రిందినమానాలో దరఖాస్తు రుసుము రు 3 మూడురూపా యితో సహా యీకార్యాలయమునకు 20.00.00.00 రేడిబోగా చేరువట్లు పంపించవలయును.

దరఖాస్తు నమోనా

౧. పేరు, చిరునామా, ౨. తండ్రి లేక భర్త పేరు, 3. వయస్సు, ౪. మతము, కులము, ౫. వృత్తి, ౬. ఏ గ్రామ కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుడు, ౭. తాలూకా, ౮. ఏ తాలూకా తరపున నెన్నిక కోరుచున్నది, ౯. తాను ఏ గ్రామ కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుడో ఆ గ్రామ సంఘమునందలి యిద్దరి సభ్యుల సంతకములు (ఆ భర్తీత్వమును బలపఱచుచు) ౧౦. అభ్యర్థి సంతకము. (తేదీ గ్రామమునహా)

శిష్యమృత్యుజిల్లా కాంగ్రెసు } పేట బాపయ్య, }
కార్యాలయము, } గో. వేంకటేశ్వర గావు, }
గంపలగూడెం } సంయుక్తకార్యదర్శులు

రెడ్డి రాణి సచిత్రమాసపత్రిక
సం|| ర చందా రు 3
మత, సాంఘిక, వ్యవసాయక విద్యావిషయములు చర్చింపబడును.
వారకాంత (నాటకము) విలువలయు, విలుక తెలియు
అద్భుతచర్యలు, వీడియో న చదివి తీరవలయును. అ 12
మిథునానురాగము (పేరుగన్న గొప్పనము) 12
గర్వభంగము (గరుడ, బలరామ, అంజనేయ, సత్యభామ
గర్వభంగకథలు గలనాటకము) వెల 10
వాసంతిక (చెంచునాటకము. చక్కనివిధనలు) 10
ఆంధ్రనామసంగ్రహము (సజీవ నిఘంటువు) వెల 4
రెడ్డిబ్రదర్సు రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

మాతృ దేశముకొరకు

ఒక చిన్నకథ

౧

మధ్యాహ్నమార్తాండుడు ప్రచండమైన కిరణతండము లప్రసరింపచేయుచుండెను. యుద్ధనీ మగ్గోరమై భయనకమై, భీభత్సమును వెలిగ్రమ్మచుండెను. ఆంధ్రయోధులు హాహాకారము లానరించుచుండిరి. కాని పౌరుషహీనమగునని వెనుకంజమాత్రము వేయుటలేదు. ఆంధ్రులకు విజయశక్తి యొక్కింతయులేకుండెను. కలింగసేనా నాయకుడు, కాటమదేవుడు స్వసేనలను పురికొల్పి ముందునకు రికించుచుండెను. విజయలక్ష్మి "ఎవరినిచేరుదునా" యనితలచుచానిపోక రుద్ధిరవాహినీవీచికల మాగుంచుండెను. కరకుకరవా లములపై నాట్యమొనరించుచుండెను. రోహిణీలగు వీరవరే బ్యులముఖముల యెదుట తాండవమాడుచుండెను. మనోహర మగు తమయెదుట వృత్తమునలుపు విజయలక్ష్మిని గాంచి వీరవరే బ్యులాత్యాభిమానము వీడి పోరుచుండిరి. కలింగులు కల్పావసా న ఫలలోచన ఫాలభాగానాలముల కురిపించుచుండిరి. ఆయ గ్నికణముల సరచేతబట్టి యాంధ్రహామముగావించుచుండిరి. ప్రయోజనముమాత్రము గానరాదు. ఆంధ్రదేశమున కీంతవర కును బానిసలై, స్వాతంత్ర్యంపాదనకై, సంగ్రామరంగంభము నకు నడుముగట్టిన కలింగులవనకాంతులు వికాసవంతములై యలరారుచుండెను.

౨

గంగారాముడు మహాపరాధియని ఆంధ్రులాలినికి ప రదేశములందు క్రమక్రమములకు మజ్జనిచ్చిరి. తనతండ్రియ నంతరమాతడు రాజాకావలసియుండెను. కాని యతడప్పటికిబా లుడు. బాల్యమున రక్షకుడుగానుండిన పితండ్రిచోడేవుడతని రాజ్యముపహరింపఁబెట్టిందియ్యతనినిదేశములకంపెను. మంత్రు లసాయమున ప్రజలమోసగించెను. గంగారాముని ప్రజలేవగించు నట్లొనరించెను. దేశదేశముల గ్రమ్మరు దురవస్థనంభవించెనని గాని పితండ్రిరాజ్య మపహరించెననిగాని ఆంధ్రాసామ్రాజ్యా భిభత్సగు భాగ్యముపొయెనుగదా యనిగాని గంగారాముడు దుఃఖింపలేదు. పితండ్రిచిర్యను గర్హింపలేదు. జనులయజ్ఞాన నమును, మూఢత్వమును, దూరలేదు. మంత్రులస్వామిద్రోహు లని తలపోయలేదు. కానియాలిని బాధించునదొకటియే విచార ము. కల్యాణనిలయమై గౌతమీకన్య వేదీపయ్య పావనమైనక న్నతల్లిని, మాతృదేశమున వీడి, మాతృభావనుపయోగించుటమా ని, పరదేశములందు పరభావలపై నాధారపడియుండవలసి ప చెప్పనయే యాలినివిచారము. అతడుదేశమున వీడిపోవునపుడు కంటిలో బాష్పమువీరినెను. శిరమువంచి భూమిని దిలకించి "తల్లినన్న బహిష్కరించితివి. అందులకుచింతింపనుగానన్నను రవవలదని ప్రార్థింతును. ఎప్పుడైన పనికిరిగిన, కష్టనయము లుత్పలించిన నీవేమడు, నీదాసుడు, నీపుత్రుడు, గంగారా ముడు నీకుసాహాయ్యమొనరించుటకు తనప్రాణముల నర్పింపసం సిద్ధుడగునన్నాడని" గద్దనస్వరమున నుచ్చరించి కన్నీరు తుడి చికిరి, కత్తిసవరించుచు కానినడకను బజలుచేరి ఆంధ్రదేశ మునకు గానబడకుండపోయెను. ఎవటికిపోయెనో? ఎందుడనో?

౩

చోడదేవుడు మంత్రులతో నాలొచించుచుండెను. మంత్రులు వెలవెలబోవుమొగులతో నుండిరి. చోడదేవుడు "మంత్రులవలారా! అన్యాయముగ అన్న కొడుకునకురావలసినరా జ్యము నాక్రమించితిని. ప్రజలను మోసపుచ్చితిని. అదిచాలక కృపాహీనుడనై కొడుకును దేశాంతరములకంపితిని. ఆఅన్యాయ ఫలమిప్పుడు మనలకట్టికుడుపునున్నది. ఇదివరకైన దైవరూపంతయను లేదు. కలింగులు కరవాలముల కడ్డులేకున్నది. సామంతులకు జంకవలసిన స్థితిపడినది. సామ్రాజ్యవిచ్ఛిన్నకాల ము సమీపించినటుల నాకుపాడట్టుచున్నది. చినాళకాలేవరే తబుద్ధి యనునట్లు మనమీయన్యాయ రాజ్యాపహరణ మేలచే యవలయును. ఈవార్త విని సామంతరాజులే దండెత్తిరావేల. దండెత్తిరిపో అన్యవర్తన నీమయగు యాంధ్రసీమయందు వా రుకాలుపెట్టగలుగువేల. అట్టిఆంధ్రులప్రతిభ యంతరించువేల. ఇవన్నియుమాడమకు చేటుకాలము దాపురించినది లేనిచో నాయున్న కొడుకు రాజ్యము సక్రమము గ నిచ్చియుండును. ఆంధ్రదేశముపై భగవంతు డింతయాగ్రహము పూనకపోవునని నాపోవుచుండెను. మం త్రుల బుద్ధి మాంద్యము వహించినది. గంగారాముని పరదేశముల పాలుచేయవలసినదని హితవొసంగిన ధీమతుత్వమిప్పుడు క్రుంగి పోయినది. రాజ్యమపహరించుటకు చేయూతనొసగిన మతిమం

తు లిప్పుడు మాటలాడుటకు సిగ్గుపడుచుండిరి. ఇట్లున్న సమయ ముననే దావారికుడ్డాడేతెంచి రాజాగారితో "దేవాకొండొక పరదేశవాసి తమదర్శన మపేక్షించుచున్నాడు. నెలవాయనియ దుగుటయు నాతనిప్రవేశమునకు రాజనుమతి నొసగుటయు త టసింపెను.

పరదేశవాసి:— రాజామీనైనప్పుడులోడిపోవుస్థితియం దున్నవి. ఇకయుద్ధమునలన ప్రయోజనములేదు. ఇట్టిసమయమం దు మంత్రులయొచనల నవనవసరములు. నావృత్తాంతమును గూడ యిట్టి క్లిష్ట సమ యమునందు వాక్రువ్వదలచుకొనలేదు. కాని నాదొకచిన్నమన వి. సంధిసూచకముగ పతాకము నెత్తుడు. కలింగసేనానికి "ఇరు తెగలందు పలుపురు మడిసిరి. ఈజననన్యమునకు బదులు మేము కవిధానము నాలొచించితిమి. మీ నేవయందలి మహావీరుని మానేనయందలి మహావీరునితో పోరింపుడు. అందెవరు గెలిచిన వారిదేశియులు జయముగాంచినటు ఆజయముపై యుద్ధఫలిత ము లాధారపడియుండు" నని రాయ బా రమంపుడు. ఇందులకు పౌరుషవంతులగు కలింగులంగీకరింతురు. అప్పుడు మీపక్షమున నేను పోరాడు దునని చెప్పగరానేజా, మంత్రులు, సమ్మతించిరి. పరదేశవాసియే, మనమెరుగమే, క్రొత్తవారి నమ్మవననా యను సందియము లాభిరువులకు కలుగనేలేదు. సాయమునచ్చినదే చాలునని సంతసించిరి.

౪

పరదేశవాసికిని కాటమదేవునకును, ద్వంద్వయుద్ధమా దినమున పరదేశవాసి మారునేపమున నున్న గంగారాముడే. గంగారాముడు ఖడ్గపాస్త్రుడై కదనమునకు దలపడెను. పోరు గంభీరముగ నుండెను. జయోపజయముల నిర్ణయించుట సాధ్య ముగ నుండెను. కాని కొంతవిడికి కాటమదేవు డుపిపోయెను. రెండు మూడుపర్యాయము లాలించెనుండి కత్తిబారి క్రింద పడినది. గంగారాము డాసమయముల నాలినికి కత్తిసందిచ్చు చు చిరునగవుతో మరలపోయె వా యని యడుగుచుం డెను. ఇది హాళనమని కాటమ దేవుడు, భావిం చుచుండెను. కదనమున రక్తశ్రులు క్రమ్ము తుదిసారి హుంకరిం చి గంగారాముని డిగొనెను. క్రొత్తసంగంభమున కరిపెదూకు పింగమువలె గంగారామునిపై లంఘించెను. గంగారామున కిప్పు డు తప్పనిసరి యైనది. ఆకలిగవీరుని బాహువుల నరుకక తీరినదికాదు. ప్రాణరక్షణ మవసరమైనది. కలింగసేనా నాయ కుడు కదనమున కూలెను. నేలపై బడి మూల్గుచున్న కాటమదే వునికడకు గంగారాము డరిగి యుట్టినెను. "మిత్రమా యిలాక మును విడిచి పోవుచున్నావు. వీరస్వర్గ మనుభవించుతువు. నిక్క మగు వీరడవునీవే. నిన్ను నేను జయించినను నీప్రజ్ఞముందు, పట్టుదలందు, నేను పరాజితుడను. నీకడపారికొక్క యే కనికలచేసి తెలియబల్కుము దానిని దీప్త యత్నింతు"ననగనే కాటమదేవుడు గద్దనస్వరమున "అయ్యా మీరెవరో నేనెరుగను. నేను మరణించుట కిక్కడనులే మిగిలియున్నవి. మీకు మరణ కాలమున నొకసంగతి మనవిచేయుచున్నాను. ఎప్పుటికైన మీ రు గంగారాముని కలిసికొందురేని యాలినికి ట్లు విన్నవించువుడు. చిరకాలమునుండియు మాకలింగదేశము మీ ఆంధ్రదేశమునకు బానిసయై యున్నది. నేను కలింగరాజుకూతురగు కమలను మీ రట్లాశ్వర్యముగ చూడ నవరములేదు. గంగారాముడు రాజగునేని యాలిని పెండ్లాడి మా దేశము నకు స్వేచ్ఛను రాబట్టుదమని తలచితిని. కాని మాదు ర దృ ష్టవశమున గంగారాముడు రాజ్యబహిష్కృతుడై పరదేశముల కంపబడెను. అతనినేను ప్రేమించినవిధము నిప్పుడు వర్ణింపజాల ను. పెండ్లాడి స్వాతంత్ర్యము సంపాదించునాళి లడుగంటినవి. కావున నేను నేనానాయకత్వమువహించిఆంధ్రదేశముపై స్వేచ్ఛా స్సంగ్రామము గావించి యందు మీచేసీతిగ మరణించితిని. ఇ ప్పుడై ననొకసారియమనోహరమూర్తిని దర్శించిన ధన్యనగు దును. నాకట్టిభాగ్యము లేదు. యుద్ధమునం దతనిచేచ్చి యుండినను నాకువిచారముండికాదు. ఇప్పుడీ దుఃఖముతో ప్రసక్తిలేదు. నుఖముగా జీవముల నులులు పరలోకమునసా ఖ్యమును బడయుటయగును. కాని గంగారాము డెప్పుడేని తిరి గి తనరాజ్యమును సంపాదించుకొనునేని నాదేశమునకు స్వాతం త్ర్యమియ ప్రార్థించితిని మనవిచేయుడమందుడగనే గంగా రాముడు "నేనే గంగారాముడు మహాపాపిని. ప్రేమించినదానిని ఛేదించిన ఘోరపాతకిని ఆడుదానితో యుద్ధ ము నకు దలపడిన భీరు వన " ని హస్త ద్వందము మోడ్చి కమలచేతుల స్పృశించెను. కమల యాకర యుగళమును ముద్దుగొని కనులు మూసెను. ఇకనీ ప్రపంచక మును చూచుటకు మరలకమల కన్నులు తెరవలేదు.

౫

చోడదేవుడు:— నేనానీ! పరదేశవాసి వయ్యు మాకు జయము గూర్చిన నీవే రేమి? నీవృత్తాంత మేమి? నీకోర్కె ఏమి?

గంగా:— నాకోర్కె దీర్చినవిధప నా వృత్తాంతము. నాకథ.

చోడ:— నీ కోర్కె ఏమి?

గంగా:— తప్పక తీర్పురా?

చోడ:— ఈశ్వరసాక్షిగా.

గంగా:— కలింగదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మిప్పించువు.

చోడదేవుడు కొంతవిడి యాలొచించి, మంత్రుల మొ గముల నీక్షించి, ఈశ్వరసాక్షిగా నను ప్రమాణము నెంచి, తానే బానిసగా నుండుచో తనకుండు భావముల నూహించి గంగారాముని కోర్కెకు సమ్మతించెను.

చోడ:— నీకోర్కె తీర్చెదను. నీ వెవరవు? నీ వృత్తాం తమేమి? నిజము దాపక తెల్పుము

గంగా:— తండ్రి నేను గంగారాముడను.

(చోడదేవుని మోము చిన్నవోయెను.) తండ్రి!

గతమునకు కుంచలదు. ఆంధ్రదేశము నెవరు పాలించినను క్షీ ప్రతిష్టల నిలబెట్టినచాలును. తండ్రి పాలించినను కొడుకుపాలిం చినను నొక్కటియే: పాలకు డెవడైనను దేశగౌరవము నాలొ చింపవలయును. కష్టకాలములయందు తన్ను నిరసించి హింసిం చినను స్వదేశము నుద్ధరింప గంకణమూనవలయును. తండ్రికన్నీ రిడెదవేల యనునప్పటికి చోడదేవుడు "మహారా! సద్గుణపుంజ మవు. స్వార్థత్యాగానతాగమవు. మాతృదేశి నేవకుడవు. దైవాను గ్రహపాలితుడవు. నీయెడ నే మహాపచారమును సల్పితిని. ఈ పాపమునన్ను జన్మజన్మములయందును వేదించుచుండును. రా జ్యాశక్తే, అన్నమాటత్రోసి, దౌర్భాగ్యంభతచునపలలించి బడిదరి గాననైతిని. కొడుకును హింసించి రాచవసరక ద్వారమునకు సమీపమున కడుగుపెట్టితిని. నన్ను త్తమింపుము. నీరాజ్యమునీ వేలకొనుము. త్తమింపుము. త్తమింపుము. మహాపరాధిని"ని వెక్కి వెక్కి యెద్దుచుండెను.

గంగారాముని మనసు కదలబారినది. ఛీ, స్వాతంత్ర్య ము నిప్పించినవరకునాతే నానా మ మేల తెలిపితిని. తెలుపకున్నచో నాపితండ్రి కీదుఃఖము సంభవించెడిది కానే యని తలపోయుచు "తండ్రి! రాజ్యభారమునకు నేను తగను. తండ్రికి కొడుకు నేవకుడుగా నుండుటవిధి నన్ను మన్నింపుము. త్తమింపుమునీ నన్నడిగి నాయాయ్యవృద్ధి నడ్డుకొనకుము. రా జ్యమునీవేలుము. నీవేవకులందొకడనుగా నుండునని అమితదుఃఖ ముచే స్పృహ లేక పడినప్పిన్నతండ్రి నెత్తుకొని గంగారాముడు మంత్రులు వెంటరానంతఃపురములోనికి, మాతృదేశతాపస్మిధాన మునకరిగెను. ప్రాకారబహిరంగణముల, నగరకుట్టిములు నెచట జూచినను "జయే ఆంధ్రమాతకు జయ" యనువిజయధ్వనములంత రాళమును భేదించుచుండెను. కాని స్వార్థత్యాగి, మహావీరు డు, దేశభక్తుడు, సర్వదేశస్వాతంత్ర్యప్రియుడు, యువతీజన మనోహరుడు, శిశుదాసుడు, గుణనిధి యగు గంగారాము నకు జయమునా రొక్కరును లేరే! ఇది గంగారామునిమహి మ కాబోలును!

(తిరుగుబోతు)

ఒడలరాళ్ళపోకలు

బొంబాయి, అక్టోబరు 16:— తొమ్మిదవలేదీ సీమట పాలను దీసికొని 15 వ తారీఖున "నార్కుండ్" తపాలఒడ పో గ్గునెడ్డు విడిచెను. 70 మంది ప్రయాణీకులతో బుధవారము నాడు బొంబాయిరేవునకు "సిటిఆఫ్ వెన్నెను" ఒడవచ్చెను.

అమెరికన్ రోల్స్ గోల్డ్ రిస్టవాచి

చేతిలో ధరించి కచ్చమైన పనులుచేసినను బాగుగా పనిచేయును.

అమెరికన్ రోల్స్ గోల్డ్ చేతి గడి

యారము. 3 సంవత్సరములకు పూచీ ఇవ్వ బడును. ఒకపర్యాయము రప్పించిన తెలు నును. ధర 1.5-2.0. 8 మూలులకలది చెనుసహా 1.3 6.0-0. లేడి బొమ్మగల కండ్లుఆడించు అలారంబయింపను 1.3 4.0-0. జిక్-జిక్ లేక టిక్-టాక్ గడియారము 1.3 2.0-0. వత్తుకొట్ట కలములకు గ్లాసునందు చేసిన నిబ్బు 1.3 అ 0.6-1. కె. ఎన్. రాధాకృష్ణ అండ్ బ్రదర్సు, 164, వై నాబాబురోడ్డు మద్రాసు.

ప్రశ్నోత్తరములు

నిన్నటిదినము కాననభ ప్రారంభ సమయమున ఈదిగుప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను.

విజయ్ ఫిర్యావీచారణ

సి. రామలింగారెడ్డి:— (1) ఫిర్యావీచారణముగూర్చి ప్రభుత్వమువారు జేసిన విచారణ పూర్తి అయినదా? (2) డిప్యూటీ కమిషనరుగారునుండి బాప్టియనుగారిచర్యవిచారణపై యేమి ఉత్తరువులుసంగిరి.

ఉ:— 1. కారణములగూర్చి గావించు విచారణ యింకను పూర్తికాలేదు. కాని ప్రభుత్వమువారు తలచు ముఖ్య కారణమునకు దన్నుగా నుండగలిగిన సమాచారము బయలుపడినది. పల్లపులములనుండి అజ్ఞానములగు మాధవ కిగల మన్యపు జాతులలో కలవరముగలిగియుంటున్న వచ్చిన రాజయొక్క ఉద్దేశము ఫిర్యావీ ముఖ్యకారణము. పోడుసాగుబడిపై విధించిన నిర్బంధమున, కొందరు ప్రత్యేకవ్యవసాయప్రయోగము గూడ కారణములై యుండును. వీటిగూర్చి తగు విచారణ జరుగుచున్నది. ఇవి రాజునకు తోడ్పడినవి. కాని ఆనాయకుడు, యితరులు తనవత్తును చేరునట్లు భయపెట్టుటయందుగల సామర్థ్యతెల్లవనే యంతకాలము పలుకుబడి గలిగి యుండెను. (2) బాప్టియనుగారిని డిప్యూటీ కమిషనరునుండి గురుస్తాగా మార్చి వేరొక జిల్లా కంపిజేసిరి.

దీనిపై సప్లిమెంటరీ ప్రశ్న లీవిధముగ జరిగెను.

ఎన్. సత్యమూర్తిగారు:— ఫిర్యావీ జరుగుటకు అసహాయవాదుల బోధనలే కారణమని యిదివరకొక ప్రశ్న కుత్తరపుగా ప్రభుత్వమువారు దెలిపియుండిరి. ఇప్పుడు దెలిపిన మొదటి ఉత్తరపునబట్టి యింకను అట్లే దలంచెదరా?

సర్ న్యాయమూర్తిగారు:— ఇప్పుడు దెలిపినది ముఖ్యకారణమని నూచింపబడినది.

ఇంకననేక యితరకారణము లుండవచ్చును. అందుకు సంబంధించిన వారి బోధనలగూడ ఒక కారణమై యుండవచ్చును.

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు:— ఫిర్యావీదారుల సమాచారమును దెలుపజాలని వారినెంతమందిని ప్రభుత్వమువారు శిక్షించి శోధింపగలరా?

న్యాయమూర్తిగారు:— ప్రశ్నించెదరు.

అస్సాముకు బోయించుచున్న కూలీలు

ఎ. రంగనాథం మొదల్యారుగారు:— ప్ర:— బల్లారి కర్నూలు అనంతపురం జిల్లాలనుండి 1923, 1924 సంవత్సరములలో నెంతమంది కూలీవాండ్లు అస్సామున కంపబడిరి. ఉ:— వైమాధు జిల్లాలను 1923 పెట్టెంబరు మాసమునుండి ఎమిగ్రేషన్లు విడిచిపెట్టబడినవి. 1869 మంది అనంతపురం నుండి, 1,605 మంది బల్లారినుండి 1924 జూనునాటికి అస్సాము గొంపోబడిరి. కర్నూలు జిల్లాలోని సంఖ్య తెలియదు.

ప్ర:— అట్లు బల్లారినుండి గొంపోబడినకూలీలు తమకు కలితరముగ మరతులపై పనిచేయుమని నిర్బంధించుటచే యిప్పుడక తిరిగివచ్చుచు ప్రోవలో జార్జిటన్ యితర పోట్లయందు, నిరాధారులై కష్టపడుచున్నారా? అట్టివారి సంఖ్య యెంత? వారెచ్చటివారు. ఉ:— వారికొసంగిన మరతులకతి నముగానున్నట్లు ప్రభుత్వమువారికి తెలియదు. అసామునుండి తిరిగి పంపివేయబడినవారు 1111 మంది. వీరందరు దత్తమండలములవారే.

కరవులలో కూలీలను అస్సామునకు గొంపోవట

ఎ. రంగనాథం మొదల్యారుగారు:— ప్ర:— బల్లారినుండి కరవుల సమయములో అస్సామునకు బంపబడిన కూలీల నెలవారి సంఖ్య దెలిపెదరా? అస్సామునకు కూలీల సంపుటలో జిల్లా అధికారులతోడ్పడిరా? ఉ:— నెలవారి సంఖ్యలు తెలియవు. జిల్లా అధికారులెట్టి సహాయమును జేయలేదు.

ప్ర:— కూలీల సంపుటనుగూర్చి జిల్లా కలెక్టరుల కేమయిన సూచనలు గావించిరా ఉ:— లేదు.

రైల్వేలెట్లు

మధరాసు దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైల్వే కంపెనీవారు మొదటి రెండు తరగతులకు రైల్వే తగ్గించినట్లు, దక్షిణ ఇండియా రైల్వే కంపెనీవారిగూడ తగ్గించమని ప్రభుత్వమువారు కోరగూడదా యని సి. ఎ. కొ. మార్తాండవెల్లెగారు ప్రశ్నింపగా, ప్రభుత్వమువారి కావించుమున శోక్యము లేదని ప్రత్యుత్తరము దలిపిరి.

కంజాం సెషన్సుకోర్టులో పైపు వ్రాతసాక్ష్యము

గంజాము సెషన్సుకోర్టు విచారణలో పైపు వ్రాత సాక్ష్యమునుగూర్చి మధరాసు మొయిలు పత్రిక వ్రాసియుండెను.

దానివిషయమున ప్రభుత్వమువారి సమీక్షననున్నాదా? కాటనుగారు స్వయముగా సాక్ష్యము తీసికొనజాలని స్థితియందు న్యాయశాఖాధ్యక్షిగా నేలయుంచవలెను?

ఉ:— ఈవిషయమున ప్రభుత్వము వారికి రిపోర్టువచ్చినది. కాటనుగారి సందర్భమునందు క్రిమినలు ప్రొసీజరుకోడు 357 సెక్షను మరతులు మన్నింపబడినవి.

ఎన్నికనిబంధనలు

మధరాసు ఎన్నికలనిబంధనలు (రి) (బి) ప్రకారము కాననభకు సభ్యులను ప్రత్యేక సంఘములు యెంచుకొనుటను గూర్చి: బంధన నేర్పరుచుటనుగూర్చి లామెంబరుగారు గవర్నరుగారికి జ్ఞాపకము జేయుదురాయని సత్యమూర్తిగారు ప్రశ్నింప, అసంగతియాల చింపబడునని ప్రత్యుత్తరము వచ్చెను.

బల్లారి ప్రాజెక్టులు

ఎగువ బల్లారి ప్రాజెక్టు ఉన్న తనీటిచట్టము, తక్కువనీటి చట్టము ప్రాజెక్టులు, దిగువ బల్లారి ప్రాజెక్టు యామూటిని గూర్చి ప్రభుత్వమువారికి అలోచించినది రంగనాథ మొదల్యారుగారు ప్రశ్నింప యివన్నియు తుంగభద్ర ప్రాజెక్టునందు చేరిన వనియు వానిగూర్చి యిప్పుడు పునర్విచారణ జరుగు చున్నదనియు దెలియ వచ్చెను.

కాననభ మందిరము.

మధరాసు కాననభ మందిరమునందు యెక్కువభాగముగా విసబడుటకు ఏర్పాటుచేయుచున్నారాయని ఎ. రంగనాథ మొదల్యారుగారు ప్రశ్నింప ఈవిషయము విచారింపబడునని ఉత్తరపు వచ్చెను.

పొగత్రాగుటను నిషేధించుట

డా. సి. నుబ్బరాయనుగారు:— ప్ర:— పాతశాలలకు బోవు విద్యార్థులు బడిసమయములందు చుట్టుల నీడీలు మున్నగునవి త్రాగగూడదని విద్యాశాఖాధికారుల గొంపోన ఉత్తరపు ఎట్లు ఫలించెను. ఉ:— ప్రభుత్వమువారికి తెలియదు.

ప్ర:— ఈ రాష్ట్రమునందు బాలురలోని పొగత్రాగెడు దురలవాటు మానిపించుట కేమయిన కాననము విశిష్ట నున్నారా? ఉ:— లేదు.

బల్లారి జిల్లా సూపర్వైంటెండెంట్ గము

ఎ. రంగనాథం మొదల్యారుగారు:— ప్ర:— బల్లారి జిల్లా పోలీసుమాఫర్స్ టు సి. అట్టిప్పనుగారు ఆదోనితాలూకాలో హోల్డయందున్న బసన్న గౌడు ఆయన బంధువులపై యీ దిగువనీటిని దుండగమొనర్చినట్లు బసన్న గౌడు ఫిర్యాదు జేసియుండెనా? బసన్న గౌడు విభక్తకుటుంబమునందు సోదరుడైన సంపన్న గౌడుని ఆయన ఆస్తిని జప్తుచేయు వారంటుగలదను మిషన్ పై నూపర్మెంటు బసన్న గౌడును, ఆయన బంధువుల పసన్న గౌడు, సోదరుని భార్యయగు బాసమ్మను అన్యాయముగ కొట్టి ఇంట్లో జారబడి మండల వియగగొట్టి సామాను బయటకొట్టి దైవలింగముతో సహా అన్ని వస్తువులను తగులబెట్టి, బాసమ్మను అగ్నిదారుని తల్లి శివమ్మను బసన్న గౌడుని కైదునందుంచి, బాసమ్మపై అక్రమ చర్యలొనర్చెను. ఈ అగ్నిపై ఏమి ఉత్తరువుసంగిరి? (2) సి. అట్టిప్పనుగారు అంతటితో ఇండియా విడిచి బోయిరా? (3) ఆయన ఇండియా వీడిబోవులోపున, అతనిపై గల నేరములు ఇనప్పెక్టరు జనరలుగారికి తెలిసెనా? ఆయన యేమిచర్య జేసికొనెను.

ఉ:— ఆగస్టు 18 వ తేదీన ఒక పిటిషన్ వచ్చినది.

(1) అట్టిప్పనుగారు జూలయి 30వ తేదీన ఇండియా విడిచిపోయిరి. (2) ఇనప్పెక్టరు జనరలుగారికి వ్యతంతము తంతియాలమున జూలయి 29 వ తేదీన తెలిసినది. అప్పుడాయన బల్లారి జిల్లాలో నుండుటచే నాతనిని డిప్టీ ఇనప్పెక్టరు జనరలుగారికి విచారణపై బంపెను.

రేవుస్థలములు

ఈ రాష్ట్రమునందున్న చిన్ని రేవుస్థలముల (మైనరు పోర్టు) సభివృద్ధిజేయుట కేమయిన సూచనలు గలవాయని ఎ. రంగనాథ మొదల్యారు ప్రశ్నించిరి. ఉ:— తూత్తుకుడి, కొచ్చిన నాకాళయముల సభివృద్ధిజేయుటకు ఆలోచనలు జరుగుచున్నవి. మొంగుళూరులో మన్ను తీయించుట జరుగుచున్నది. ఇతర చిన్ని రేవు స్థలములందు వాటివాటి ధనసంపదనబట్టి తగిన మరమ్మతులు జరుగుచున్నవి. కాకినాడ పోర్టుగూర్చి నాకాపరి శోధనలు పూర్తి అయినవి. వాటిన్నిటి యభివృద్ధి వానివాని ధన వింకమునుబట్టి యుండును.

ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి

ఎన్. సత్యమూర్తిగారు:— ప్ర:— ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి జేయుపనియెట్టిది. ఆయనను ప్రధానియని అనుటకు

కారణమేమి. 2. మంత్రిలయేర్పాటుపై పాలన కెన్నిసార్లు యికార్యదర్శులు గవర్నరుగారికి ఫిర్యాదు జేయుచుండుదు?

ఉ:— 1. ప్రధాన కార్యదర్శి జూచు కార్యక్రమము యందు, పోర్టు సెంటు జూన్ 1921 మార్చి 29 తేదీ గజెటులో నున్నది. ఆయన ముఖ్య కార్యదర్శిగాన అట్లు పిలువబడును. 2. మంత్రిలపై గవర్నరుగారికి ఫిర్యాదు జేయుటయను ఆచారము లేదు.

గంజాము జిల్లా బోర్డు నామినేషన్లు

క్రిమాన విశ్వేశ్వరదాసుగారు:— ప్ర 1:— గంజాము జిల్లా బోర్డునందు నామినేషన్లు జేయబడు సానములందు యెన్ని భారీలుగలవు.

ఉ:— అధ్యక్షుడు దెలిపిన ప్రకారము ఆరుసానములు గలవు.

ప్ర 2:— అధ్యక్షుడు గావించిన నామినేషన్లను ఆందుకుగల కారణములను దెలిపెదరా? ఉ:— దెలుపరు.

ప్ర 3:— అట్టికట్ల నూర్యనారాయణమూర్తిగారు, ఛత్రపురం తాలూకా బోర్డులో నామినేషన్లు జేయబడిన వారియందొక సానమునకు నూచించిరా? ఉ:— ఈ విషయమునుగూడ దెలుప నిశ్చయించుకొనలేదు.

ప్ర 4:— ఈ అ. నూర్యనారాయణమూర్తిగారు ప్రస్తుతము జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షునిగానున్న కల్లికోట జమీందారుగారి పవరు ఆఫ్, అటార్నీ గానున్న పకిలుగారి పుత్రుడెనా? ఉ:— ప్రభుత్వమువారికట్లే తెలియజేయబడినది.

సానిక సంఘముల నామినేషన్లు

జిల్లా బోర్డు లకు నూతన తాలూకా బోర్డు లకు మునిసిపలు సంఘములకు నామినేషన్లు ఏకీకరణమగుచున్నవి. ఈవిషయమున జిల్లా అధికారుల సలహాలను గ్రహించుచున్నారా? అని ఎ. చిదంబరం నాడరుగారు ప్రశ్నించిరి.

ఉ:— జిల్లా బోర్డు, మునిసిపలు సంఘముల నామినేషన్లు ప్రభుత్వమువారి గావించుట. తాలూకా బోర్డు నామినేషన్లు జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులు జరిపెదరు. ఇంకనుమించి ఎట్టిసమాచారము తెలుపజడదు.

టూడ్ హంటరు నగర నిర్మాణము

ఎల్. సి. గురుస్వామిగారు:— ప్ర:— (1) మొత్తముపైని గుత్తెచ్చుపద్ధతి చెన్న పురిలో నెప్పుడు ప్రారంభింపబడినది? ఉ:— 1922 లో ఈ పద్ధతి ఇరిగేషన్ పనులుగాక యితరములకే అనుసరింపబడును.

(2) ప్ర:— ఇది ప్రవేశపెట్టుటయందు గల యుద్దేశమేమి. టూడ్ హంటరు నగరమందలి భవనములు యీపద్ధతిపైనే కట్టించబడినవా? ఉ:— మంచినీరుమధులకు కంట్రాక్టరులకు, నిపుణులకు పనివారిచెట్టి పనులు జేయించు ప్రత్యేక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించుటకును, ఈవిషయములలో గూడ అనేక ఉద్యోగి త్రాయించుట బాదరబడి, ఆక్రమించుట తప్పించి ప్రభుత్వ శాఖవ్యయము తగ్గించుటకు నుద్దేశించబడినది. టూడ్ హంటరు నగర మిట్లే కట్టించబడుచున్నది.

వ్యవసాయ శాఖాధ్యక్షులు

వ్యవసాయ శాఖాధ్యక్షులు కొందరు వ్యవసాయ కళాశాలకు (కోయంబతూరు) బంపుటకై విద్యార్థుల నెంచుటకునా మర్లకోట బోయియుండిరా? ఎంతవ్యయమైనది. ఎంతమందిని ఎంచిరి? ఉ:— వ్యయము రూ 869.8-0 ఇనపునెంచిరి.

ధనము దొరికిన వాని హక్కు

జి. రామేశ్వరరావుగారు:— ప్ర:— 1908 ఫంలి కడప జిల్లాలో నొకనికి ప్యూరినుబాంకు నోట్లు కొన్ని దొరకియుండెను. వాటిని జిల్లా కలెక్టరునకు అసలు స్వంతదారుని కీయమని యిచ్చి వేయగా, కలెక్టరుగారు అసలు హక్కుదారు డగుపడలేదని వానివిలువను ప్రభుత్వమువారికి చెందజేసెనా? ఉ:— అవును.

ప్ర:— (2) మరలా నాదొరికినయంతయు వానివిలువను తీయమని 1911-12 ఫంలి జిల్లామునసబుకోర్టులో వ్యాజ్యము వేసెనా? ఉ:— నోటిసుబంపెను గాని, వ్యాజ్యము శిషలుగా వేయలేదు.

ప్ర:— న్యాయశాఖవారి అభిప్రాయమున గ్రామీణులవారు జేసినది ప్రాడింగు అర్డరుల కనుమలనుగనున్నదా? ఉ:— ధనముదొరికినవాడు అసలు స్వంతదారునికేవల యితరులేకని యివ్వ నవసరములేదని న్యాయశాఖవారి యభిప్రాయము. ప్రస్తుత ప్రాడింగు అర్డరుల కనుమలనుగనే యున్నది.

చెన్న పురి శాసనసభ

600 మా పిల్లల ఖైదీల విడుదల

జైలాలును రద్దు చేయుట

ప్రభుత్వ సభ్యుని ప్రకటన

వరదలచే నష్టపడిన ప్రజలకు ప్రభుత్వసహాయ
తీర్మాన మంగిరికింపబడుట

నిన్న పూర్వారానంతరము శాసనసభ తిరిగి సమావేశమైనది. పి. జి. గోపాలమూర్తిగారు ఉపపాదనపై ఆర్. ఏ. గ్రహము గారు మాట్లాడుచు ప్రస్తుత పరిస్థితులను ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని ధనమొసంగగోరుట అసంభవమనియు డివోల్వ్మెంట్ ను నియమముల క్రింద రాష్ట్రీయనిధి నండి ధనము పుచ్చుకొన దగినదియు నుడివెరి.

గౌ. మహాత్మాను అబిదుల్లా సాహెబుగారు:—ఈన మున్నె జరిగినచర్యయంతయు నాకు చాల ఉత్సాహము గలిగించినది. ఆయాజిల్లాల ప్రతినిధులు కడు నుత్సాహముతో బాధ్యతతో గావించిన మాచలను గమనించినాము. ఇండియా ప్రభుత్వమునుంచి ధనమునుపొందుట కీ ప్రభుత్వము దృఢప్రయత్నములను సల్పుచున్నది. రెండు మార్గములద్వారా డబ్బునురాబట్ట జూచుచున్నాము. సార్వజనీనిధినుండియున్న జనుల బ్రష్టుభంధునుండి ధనము సమకూర్చ ప్రయత్నించుచున్నాము. ప్రభుత్వమువారు శక్తింపచేసిన అన్నివిధముల సహాయముజేసి బీదజనులు సంపూర్ణముగ కష్టములనుండి విముక్తులై ను ఖజీబనము జరుపుకొన గలుగునంతదనుక ఈ ప్రయత్నములు నిలుపక జరిపెదరు. కావున ఉపపాదకులు తమయొపపాదనను ఉపసంహరించుకొన గోరుచున్నాను.

పిమ్మట పి. జి. గోపాలమూర్తిగారు ఉపపాదన వోటుకు పెట్టుబడలెనని కోరగా వోటుకు పెట్టుబడి నిరాటంకముగ సభ్యులెల్లరచే ఆమోదించబడినది.

మాపిల్లల ఖైదీల కారాగారవిముక్తి

విధి: పబ్లిక్ జైల్లులను రద్దుచేయుట

ను గూర్చి గౌ. సర్. ఆర్థర్ వ్యాపుగారి ప్రకటన

గ్రహము:—

1922- ఫిబ్రవరి మాసాంతమున మాపిల్ల తిరుగుబాటు పూర్తియైనది. అసంఖ్యాకములగు ప్రజలపై తిరుగుబాటుల యందు పాల్గొనినట్లు సేరాలోపాలు ప్రభుత్వమువారివద్ద నిలిచియుండినది. తిరుగుబాటులో నాయకులుగ పనిచేసినవారికి తగినటుల శిక్షలను విధించిరి. స్వల్పసేరముల గావించినవారికి ఖైదును లేనినొకలెలప్రకారము వనూలుజేయునట్టి స్వల్ప జైల్లులను విధించిరి. ఒక్కొక్కరికి విధింపబడిన జైల్లునా సగటునకు 50 లు ఉండును. ఈ సేరముల క్రింద 17,000 జనులు చేరిరి. క్రి. ప్రా. కో. 401 శిక్షకుడు మరయొకని బంధన కలుపబడినది. దానిననుసరించి ఇరవై రెండు సంవత్సరములవరకు సత్ప్రవర్తనకు పూచీ నియ్యవలెను. దీనిచే రెండు సంవత్సరముల పిదప శాంతిపరిస్థితులు నెలకొల్పబడినది. కాని పరిస్థితులందు మార్పులు గలిగినందున ఈ బంధనలను తీసివేయదగునని ప్రభుత్వమువారు నమ్ముగలిగిరి. అందుచే ఈ 16

ప్ర:—ఆతడు యెట్లుముగిసినది. ఉ:—కలకత్తా గారా విలువను దొరకివయోతనికి వాఫునుజేయమని కోరబడుటచే తేను ప్రసక్తియేలేదు.

గ్రామోద్యోగులు

అనేకజిల్లాలలో వివిధపాటలను కలిపి జతజేయుటచే పనులనుండి తొలగింపబడిన గ్రామోద్యోగులను తిరిగి పనులలో నియమింపవలెనని డి. బి. ఆర్ రామచంద్రరావు, ప్రత్యేకోద్యోగిగారు పంపినరిపోర్టుపై ఉత్తరువుజేసిరా? ఉ:—లేదు.

కడపజిల్లా గ్రామముల ఏర్పాటులు

టి. ఎం. నరసింహాచార్యగారు:—కడపజిల్లాలో గ్రామములరివిజను పూర్తియైనది. ఇక యెన్ని మిగిలియున్నవి ఉ:—రయితోగ్గరి గ్రామములన్నిటి యేర్పాటులు ముగిసినవి. ఇంకను ప్రాప్రయిటరీ గ్రామములు 128 మిగిలియున్నవి.

ప్ర:—ఈయేర్పాటుల సందర్భమున ప్రభుత్వమువారు శ్రమించిన పరిపాలనా చిక్కులు వాటిలేనా? లేదు.

క లేదీనుండి అట్టినియమములను తీసివైచి, జైల్లునాలు తిరిగి ఇచ్చివేయబడుటయు, జైల్లునా చెల్లింపలేక జైలునుందున్న ఖైదీలను విడిపింపబడుటయు జరిగెను. సేరములయొక్క తాపాతుకు దగినటుల జైల్లునాలు విధింపబడినవే గాని వారు చెల్లింపజాలని అపరాధములను విధించియుండలేదు. 800 సేరములలో జైల్లునాలను తగ్గించుటయో లేక తిరిగి ఇచ్చివేయుటయో జరుపబడినది. జైల్లునాలను చెల్లింపక జైలునుందున్న వారెల్లరు డబ్బు చెల్లింప నవచ్చులెయుండియు స్వబుద్ధిచే చెల్లింపనివారై యున్నారు.

ఈ జైల్లునా విధింపబడినవారలయందు ఇటీవల వరదల వలన నష్టపడినవారికి సాహభూతితో ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసంగబడినవి.

ఖైదీల విడుదల

మాపిల్ల ఖైదీల విడుదలయందు సంపూర్ణమైనట్టియు, న్యాయమైనట్టి విచారణ సలుపబడినది. 7 సంవత్సరములవరకు శిక్ష విధింపబడినట్టి 1,820 మంది ఖైదీలయొక్క కేసులు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ విచారించితిమి. సేరములయొక్క తారతమ్యమునుబట్టి సేరములను విభజించితిమి. తిరుగుబాటుకు కారకులను, నాయకులైనవారిని ప్రత్యేకించి, వైతరగతికి జెందనివారు విడిచిపెట్టబడుటకు ఆర్డరుగ నూచింపబడిరి. వారలయొక్క పూర్వ జీవితచరిత్రనుబట్టియు, సత్ప్రవర్తననుబట్టి బాగ్రతతో పరిశీలించి విముక్తులయ్యేయనటుల అనుమతించితిమి.

ప్రస్తుతము ఖైదులో నున్న ఖైదీవారలలో 600 ఖైదీలు వదలిపెట్టబడుదురు. అందుకుగాను వెంటనే ఆర్డరులు పంపబడునున్నవి.

సభ్యులెల్లరు కరతాశక్తివ్యవహారము ఉత్సాహితీయము వెలిబుచ్చిరి.

టి. బి. యమ్. కృష్ణన్ నాయుగారు ప్రభుత్వసభ్యుని ప్రశంసించుచు, ఈ ప్రకటనవలన పాలకపాలకులకు స్నేహభావము వృద్ధిగాను నని నుడివెరి.

కె. ఉప్పిసాహెబుగారు:—మాపిల్లలపై విధించిన జైల్లునాలను ఇయ్యవలసినది" యను తన ఉపపాదన నుపసంహరించుకొనిరి.

టి. యమ్. మొహిదీన్ సాహెబుగారు:—గౌ. నాపు గారిని ప్రశంసించిరి.

స్థానిక సంఘాభివృద్ధి వృత్తివస్తువిషయమై సవరణ ఉపపాదన రా. బి. టి. యమ్. సరసింహాచార్యులుగారు మానుకొనిరి.

“కోయంబత్తూరు ఫారెస్టు కాలేజీ సాధ్యమైనంతవరకు తీసివేయుటకు ప్రభుత్వమువారికి ఈ శాసనసభవారు సిఫార్సు చేయుచున్నారు.”

అను ఉపపాదన బి. మునిస్వామి నాయుడుగారు ప్రవేశ పెట్టుచు ఇట్లు పల్కిరి:—

ఫారెస్టుశాఖలో ఆదాయముకంటె వ్యయము చాల అధికముగ నున్నది. కాలేజీయందు మద్రాసు రాజధాని విద్యార్థుల సంఖ్య చాల స్వల్పము. ఇతర రాజధానులనుండి, ఇతర ప్రభుత్వములనుండి వచ్చు విద్యార్థుల సంఖ్య అధికము. ఇతర ప్రభుత్వముల వారు మనకి ఒక్కొక్కరికి రు 1500 లు మాత్రమే పంపుచున్నాడు. కాని వారికి శిక్షణ కనవ్యయము రు 5,000 లు అగుచున్నది. కనుక ఇట్టి పరిస్థితులందు కళాశాలను ఉంచుటా? ఎత్తివేయుటా? యనుది విచారణయొక్కము.

1 కొలదినుండి రేంజర్లు మాత్రము తయారుజేయబడుచున్నారు. రివిన్యూ గారు కళాశాలను తీసివేసిన రేంజర్లు శిక్షణ ఎచ్చట బడయగలరని ప్రశ్నించియుండిరి. ఇతర రాజధానులకు విద్యార్థులనుబంపి శిక్షణ గావించుగూడదా? ఇచ్చట అధికవ్యయము కొనబట్టుకు మారుగ డేరాడూనుకు మన విద్యార్థులను బంపి శిక్షణబడయనట్లు ఏర్పాటుజేయ వీలులేదా? మితవ్యయసంభుమువారి నివేదికయందు కళాశాల బడ్జెటు జమాఖర్చులు

సరిపావలెననియు, వ్యయము తగ్గించుమార్గముల వారయవలయుననియు నూచించియుండిరి. మితవ్యయ సంభుమువారి సిఫార్సులను ప్రభుత్వమువారు రెంతవరకు ఆచరణయందు పెట్టిరో తెలియ గోరుచున్నాను. అటుల ప్రభుత్వమువారిచే ఆచరింపబడని పక్షమందు కళాశాలను తీసివేయుటతప్ప అన్యమార్గాను సరణము లేదని తలంచెదను.

గౌ. సర్ ఆర్థర్ నాపుగారు ఉపపాదకులకు సమాధాన మొసంగుచు రాష్ట్రీయస్పాతంత్ర్యము గోరు నీదినములలో మన రాజధాని విద్యార్థులను డేరాడూనుకు పంపుట సమంజసము గాదనియు, డేరాడూను కళాశాలవారు మన విద్యార్థులను చేర్చుకొనని కారణముననే దక్షిణదేశముం దీకళాశాల ప్రారంభింపబడినదనియు, మితవ్యయ సంభుమువారు ఖర్చు తగ్గింపవలసినదిగ కోరగాని కళాశాల తీసివేయుటనీ నదిగ ఏమాత్రమును నూచింపలేదనియు, కోయంబత్తూరు కళాశాల, బొంబాయి, మధ్యరాష్ట్రములు, ఒరిస్సా, బీహారు, సింహ్యళము, తిరువాళ్ మారు విద్యార్థులందరికి శిక్షణ యొసంగుచున్నదనియు, మితవ్యయ సంభుమువారి సిఫార్సులను ప్రభుత్వమువారు మార్పుగావించు: కుద్దేశించరనియు నుడివెరి.

ఖా. బి. కలిముల్లా సాహెబుగారు మద్రాసు రాజధాని ఇతర రాష్ట్రములకుంటె బీదదేశలో నున్నదనియు అట్టి యెడ మన ప్రభుత్వ వ్యయము పై ఇతర రాష్ట్ర విద్యార్థులకేల శిక్షణయొసంగబడవలెననియు ఇతర రాష్ట్రములతో పోల్చిన ఈ కళాశాల యంతటి ఒక్కొక్క విద్యార్థికిగ వ్యయము అధికమనియు రేటుపేషెర్లు డబ్బివిధముగ వృధచేయబడగూడదనియు నుడివెరి.

ఏ. రంగనాథ మొదలియారుగారు ఉపపాదనపై మాట్లాడుచు మితవ్యయ సంభుమువారి శిఫార్సు ప్రభుత్వసభ్యుని అభిప్రాయములందు మార్పు గలిగించెననియు అందుకు ఫలితము గారు 20,000 ల వ్యయము తగ్గింపబడునని ప్రభుత్వసభ్యుడు పల్కినందులకు తాము సంతసింపితిమనియు అందుచే ఉపపాదనను స్థిరీకరింప నవసరము లేదనిరి.

ఉపపాదకులగు బి. మునిస్వామి నాయుడుగారు గౌ. ప్రభుత్వసభ్యుడు ఇచ్చిన సమాధానము వినినపిదప తమ ఉపపాదన నుపసంహరించుకొంటిమని తెల్పిరి.

శి సురద్రుచేయుటనుగూర్చి స్టాండింగ్ ఆర్డరుల సవరణ ఆమోదింపబడెను

టి. ఆదినారాయణ తెట్టిగారి క్రింది ఉపపాదన ప్రవేశపెట్టిరి.

“ఏసర్వేనెంబరులోని భూభాగమైనను అనావృష్టివలన గాని మరియే వాకాత్తు ప్రమాదమువలనగాని సాగుచేయ ననర్హమైన అట్టి భూమియందు కొంతభాగము పండినను ఆసర్వేనెంబరులోని భూమిసంతయెను తొలగించునటుల బోర్డువారి స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు మార్పుచేయవలసినదిగ ప్రభుత్వమువారి కీ సభవారు శిఫార్సుచేయుచున్నారు.”

పిదప నిట్లు నుడివెరి. బోర్డువారి స్టాండింగ్ ఆర్డరుల ప్రకారము ఒక సర్వేనెంబరులోని భూభాగమంతయు పూర్తిగ పండక పోయిననే శి సురద్రుచేయుటనున్నది ఒక కారుకె నను నీరులేని సమయములలో బీదప్రజలకు శిస్తుబాధ తొలగుటకుగాను, ఈ ఉపపాదన ఉద్దేశింపబడినది. బీదరైతుల కష్టములు గమనించి సాదరదృష్టితో సభవారి ఉపపాదన నంగీకరింపవలయునని నుడివెరి.

రా. బి. టి. ఏ. రామలింగ తెట్టిగారు ఉపపాదన బలపరచుచు రైతులయొక్క భూములందలి పల్లపు ప్రదేశములకే నీరుపారుదల గావించబడి, కొంతభాగమే పండినను, సర్వేనెంబరులోని మొత్తము భూమికంటెటికి శిస్తుకట్టవలసినప్పుడు న్నదనియు ఇది సామాన్యరైతులు భరించలేరనియు కావున ప్రభుత్వమువారును సభ్యులును క్రొత్తతో గమనింపవలయుననికోరిరి. లేకుగారు ఉపపాదనకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడుచు తాము రివిన్యూ అధికారిగనున్న యనుభవమునుబట్టి ఉపపాదకులు నూచించినవిషయ మెన్నడును తమయనుభవములో జరిగియుండలేదనియు ఉపపాదన ఆచరణకంటె, సిద్ధాంతముపై నెక్కుడుగ ఆధారపడియున్నదని నుడివెరి.

ఆర్. శ్రీనివాసయ్యగారు ఉపపాదన బలపరచుచు పాలములందు శి భాగముల పాలు పండక పోయినను శిస్తు రద్దు చేయుటకు పెట్టుకొనిన అప్లికేషనులపై అనేకపర్యాయముల సరియగువిచారణలేక నిరాకరింపబడి, మొత్తము ధ్రూమిపై శిస్తువిధింపబడుట వలనమారులు జరిగినదని నుడివెరి.

రా. బి. ఎ. ఎస్. క్రిష్ణరావుగారు ఉపపాదనను బలపరచుచు ఈ సమస్యవిషయమై చాలాకాలమునుండి ప్రజలకు

గ్రంథము అగ్రీకరింపబడెను.

అవలాపురం } తురగా శ్రీరామమూర్తి
11.10.24 } పిటిషనరులచిరపు స్నేహం

ఎం గు ఇం డి యా

మ హా త్మ ని వ్యా స ము లు

నూలువడుకుట ముఖ్యావశ్యకత, తపః ప్రభావము, మతసహనము

రోమియను రోలండుగారు మహత్మని ప్రశంసించుట

తపః ప్రభావము

న వ జీ వ ను

“మనపూర్వులు గాఢతప మొనరించు చుండిరనుటకు వేలకొలది ప్రమాణములు మనప్రాచీన గ్రంథములందు కలవు. శంకరునకు తానర్థాంగికాగోరి పార్వతి తపమొనరించెను. బ్రహ్మర్షి పదమునఁబడి విశ్వామిత్రుడు పెక్కుకాల వత్సరములు తపమొనరించెను. శివుడు జీతేంద్రియతన గోల్పోయినపుడు కఠినతపమొనరించెను. శ్రీరామచంద్రుడు కాంతారమునకేగి మరల వచ్చువఱకు పరువాల్గువత్సరములు భరతుడు నంది గ్రామమున తపోనిష్ఠుడైయుండెను. అతడు మహోగ్రనిష్ఠుడు బూని తనశరీరమును చాల గాఢిలచేసెను. అంతకంటే సభి కముగ ధరించుటకు పరమేశ్వరుడుగూడ సహింపజాలక పోయెను. జీవుడు కాశ్యపుడు, శరీరమునకును జీవునకును సంబంధమేమియును లేదని శరీరమును పలువిధములగు కష్టములకు పాలుచేసిననుగూడ జీవాత్మ మహదానంద పారవశ్యముననే మగ్నమగుచుండెను. ఆహారము శరీరమును పోషించునుగాని జ్ఞానధ్యానములవలననే ఆత్మబోషింపబడుచుగాన అవకాశములు కలిగినపుడందరును యీసాధనను చేయుచుండవలయును.

తపమునకు శ్రద్ధాభక్తులను సమ్రుతయు ముఖ్యములు. ఈ మూడును లేని తపము నిష్ఫలము. ఉపవాసములు చేసి యితరులను వశపరుచుకొనజూచు వంచకునికంటే ఉపవాసము చేయక ఆహారమును భుజించుచుండినను భగవంతునియందు నిశ్చలభక్తి గలవాడే వేయిపడుండులక్ష్యమగును.

నా తపంబును గూర్చి అధికముగ వ్రాయుటకు నాకు శక్తిచాలదుగాని యీతపముచేయుచున్నచో నామనుగడకే ఆధారము లేకుండునట్టి స్థితి ఏర్పడెనని మాత్రము నేను చెప్పెదను. మహాసముద్రమున పెనుగాలులు వీచుచుండనట్టి విషమ సమయమున ప్రశాంతమును కలిగించు బాధ్యత నాపాలబడినదిగాన, ఓప్రభూ! నాపై సనుగ్రహమునుచూపి యీ సముద్రమధ్యమున నిరపాయముగా ఓడను నడుపగలుగునట్లునుగ్రహించుము.”

మో. క. గాంధీ

నూలువడుకుట

కాంగ్రెసు సభ్యులకు నిర్బంధము

ఆక్షేపణలకు సమాధానము

‘నూలు వడకునివారు కాంగ్రెసుసభ్యులుగా నుండ గూడదు’ అను నిర్బంధముండగూడదని కొంద రాక్షేపించుచున్నారు. విచిత్రముగ నూలు వడకుటకు మాత్రము వారికెట్టి ఆక్షేపణయును లేదు. ఈ వాదమును వినగా నాకు చాల హాస్యముకలుగుచున్నది. వారాక్షేపించునదెందులకు? నూలు వడకుటకుగాదు. దాని నొక నిర్బంధముగా నేర్పరుచుటకు మాత్రమే? దానినే నిర్బంధముగా నేర్పరుపగూడదు? పాలుకు నాలుగుకాలిచ్చినవారు మాత్రమే కాంగ్రెసుసభ్యులని విధించుటలో తప్పులేనపుడు కోజుకు అరగంటనూలువడకునవారు మాత్రమే కాంగ్రెసు సభ్యులని విధించుటలో మాత్రము తప్పుమెటు లకలిగినది? పనిచేయుటయందుకంటే భవమిచ్చుటలో నేమైన హెచ్చుగౌరవముకలదా? మధ్యపాననిషేధసంఘమువారు దందరును కల్లుత్రాగగూడదని విధించినచో ఆసంఘసభ్యులకు కంట కముగానుండునా? నౌకాదళ సంఘసభ్యులందరును యాతకేర్చి యుండవలెనని వారికి కష్టముగాలోయినా? ప్రాస్తుదేశములో నిష్కృతికిని నైవేద్యముప్రధానావశ్యకతగా భావించబడుచున్నది. అట్టిచో ప్రతివ్యక్తియు నైవేదికవిధ్య సభ్యసింపవలెననిన ఆదేశములు ఆగ్రహించెదరా? అవి యేవియును అప్రభంశములుకానిచో మనభారతదేశమున నూలువడకుటయును ఖద్దరు కట్టుటయును ముఖ్యభారతీయవశ్యకతలుగానుండగా భారతజాతీ

యమహాసభకు చేరినవారందరును ముఖ్యముగానూలువడకువలెనని విధించినచో మనదేశీయులకుమాత్ర మది ఏలకష్టముగా లోచనవలెను? నూలువడుకుట ముఖ్యావశ్యకమని దేశీయుల! కందరికిని చక్కగా బోధించి వ్యాపింపజేయుట కది సులభతమసాధనము కాదా? మనదేశము వస్త్రములకొరకు విదేశములపై నాధారపడక రాట్టములపైనను చేరినగమలపైనను మాత్రమే ఆధారపడవలెనని నమ్ముచారి నుద్దేశించి మాత్రమేనే నీవ్యాసమును వ్రాసితిని.” (మో. క. గాంధీ)

నాగపూరు తగవులు

మధ్యచరి సంఘము

“నాగపూరులో మసీదులచెంతకొంచువులు వాద్యములను వ్రాయించుటను గూర్చి దీర్ఘకాలమునుండి కలహములు కలుగుచున్నవిగాన వివాదలను పూర్తిగా నడగించుటకు గట్టిప్రయత్నములును చేయవలెనని నేను డాక్టరు మాంజీగారికి తంతివార్త నంపితిని. పాట్నాపైకొట్టబడ్డకేటు డాక్టరు సయ్యదు మహమ్మదుగారిని గూడ కోరితిని. 17వ తేదీ మధ్యాహ్నముకు మహమ్మదుగారు నాగపూరు చేరెదరు.” (మో. క. గాంధీ)

కాంగ్రెసురుకుటుము

వరదలవలన నష్టము

“ఈ సంవత్సరము దేశమునందు చాలచోట్ల వరదలవలన చాలనష్టము కలిగినది. శ్రీ శ్రద్ధానందస్వామి దీర్ఘకాలము చాల ఓషికతో పనిచేసి నిర్మించిన గురుకులముగూడ గంగానది వరదల వాత బడుట తప్పినదిగాదు. ఆగురుకులము వారికందరికిని మనః పూర్వకముగ సానుభూతి నందజేయుచు దేశీయులందరును చాల భవనహాయము చేసెదరని నమ్మెనను.”

మో. క. గాంధీ (ఎంగుయిండియా)

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

మూడవనెల నూలు వాయిదా

రాష్ట్రీయఖద్దరు సంఘకార్యదర్శిప్రకటన

ఒకసవరణ ప్రకటన

నిన్నను యీతంతివార్తను ప్రకటించుటలో ఆంధ్రరాష్ట్రము అని అనుటకు బదులు గుంటూరు మండలము అని పొరబాటున తిర్చిక ప్రకటించబడెను. (ఆం-ప-సం)

ఆంధ్ర హిందీ ప్రచారసమేళనము

కార్యనిర్వాహకసంఘసభ

ఈనెల 20 వ తేదీని జరుగును

ఈ కార్యనిర్వాహక సంఘసభలో యీక్రిందివిషయములు చర్చింపబడును.

1. ఆంధ్ర హిందీ ప్రచారసమేళనమునకై ధనసంగ్రహము.
2. ఆంధ్రదేశమునందు ప్రస్తుతము జరుగుచున్న ప్రచారమును సంగఠితమొనర్చుట.
3. ప్రచారాభివృద్ధికి సంబంధించిన ఇతరవిషయములు.

వరా: - సభ్యుల కందరికి ప్రత్యేకాహ్వానములు బంప నవకాశము లేకపోవుచే పంపజాలమైతిమి. దీనినే నూచనగా నెంచి సభ్యులెల్లరు తప్పక విచ్చేయప్రాధి కులు. సభ్యజరుగు ఫలము ముందు తెలుపబడును.

హృషీకేశ శర్మ,

మోటూరి సత్యనారాయణ,

కార్యదర్శులు.

మ హా త్మ ని ఆ రో గ్య ము

ఆంధ్రానుగారి ప్రకటనము

“వర్షములు వెనుకబట్టి చక్కగా ఎంకగాయు చుండుటచే మహాత్ముడు 15-వ తేదీ బుధవారము నాడు వసారాలో కొద్దిగా ఎండ తగులు భాగము నందు కొంతసేపును ఆరుబయట నీడవట్టున కొంత సేపును విశ్రమించెను. ఇది చాలమేలు చేసినది. 15 వ తేదీ ఉదయమున డాక్టరు రహమానుగారు వచ్చి చూడగా మహాత్ముడు వెనుకటికంటే చాల దార్ఢ్యముగా నుండెను. అందువలన నడయాడుట కాయన అనుమతి నిచ్చి చేయూత యిచ్చి నడిపించెను. మొదట కొద్దిగా తలతిరిగిన ట్లగడను గాని పిమ్మట మహాత్ముడు సరిగా కొంతదూరము నడువగలిగెను. అటునుండి మరల ప్రొద్దుగరకు గూడ నడచియేవచ్చెను. వెల్లడివసారాలోనే ప్రక్క వేయబడెను. అప్పుడవరకును ఆయన నడుచుటలేదు. అనాడే నడచెను. మేకచాలను నారింజపాడ్లను వెనుకటికంటే హెచ్చుగా భుజించుచున్నాడు.

23 వ తేదీని మహాత్ముడు కోహటుకు బయలుదేరి వెల్లనని తెలిసినది” (హిందూస్తాను టైముస్.)

స్వార్థత్యాగమే మహాత్మని ఖద్దము

రోమియనురోలండుగారు

దేశము కిక్కి చార్జన్యరాహిత్య మొక్కటే సాధనమని గాంధీగారు ఇప్పుడు నిర్ణయించినను ఇతర సాధనములను గూడ గాంధీగారు కనిపెట్టకపోలేదు. గాంధీగారు మాత్రము ఇతర సాధనముల నెన్నటికిని ప్రయోగింపరు గాని అంతటి పరివర్తకానికిరాని మానవకోటియంతయును గూడ చార్జన్యమును పూర్తిగా వదలవలెనని గాంధీగారు తెలిపియుండలేదు. చార్జన్యమునకు గడంగ గోరువారు కృత్రిమము వంచన గోప్యము లేకుండ ధారాళముగా నిష్కలముగా మెలగవలెనని మాత్రమే గాంధీగారు కోరుచున్నారు. ఐనను చార్జన్యసాధనమువలన మానవకోటి కెట్టిలాభమును కలుగకపోవుటయే గాక మహానరకమే కలుగునని గూడ చిరకాలనుభవమువలన గాంధీగారికి గట్టినమ్మకము కలిగినది. అట్టివినాశనము నుండి తప్పించుకొన గోరువానికి చార్జన్యపరిత్యాగ మొక్కటియే దిక్కు.

ఇక ఫిరంగులను అగ్నిగోళములను చిన్నాభిన్నము చేయగల క్రొత్తసాధన మేమున్నది? అదియే స్వార్థత్యాగ మహాఖద్దము ‘ఖద్దము’ అను పదమును గాంధీగారే వాడెనుగాని నేను కల్పించలేదు. ఆపదమునుగాంధీగారు పదింబది వాడెను. గాని ఇప్పుడు వాచుకలోనున్న ఉక్కుకత్తులని ఆయన అభిప్రాయముగాదు. పోటుకు పోటు అను సిద్ధాంతమును గాంధీగారు నిరసించిరి.

అట్టిచో చేతులుజోడించుకొని కసాయివాని కత్తికి గొట్టపిల్ల మెడయొగ్గినటుల శత్రువులకు లొంగవలెనని ఎవరు బోధించిరి? ఖద్దప్రయోగమున ఒత్తికి కలుగువరకును బ్రతికివువారు భారతీయులకొర్రెల నెరవేర్చ రు గాంధీగారు పూర్తిగా గ్రహించియున్నారు గాని అజేయమగు నాఖద్దము ఉక్కుకత్తి మాత్రము కాదు. ప్రాణముల నర్పించుటకు సంసిద్ధులగు దేశీయులే గాంధీగారి “విజయఖద్దము” అని రోలండుగారు రివ్యూ యూ రోపిచనుపత్రికకు వ్రాసిరి. (హిందూ)

ఆంధ్ర పత్రిక

1924 సం॥ అక్టోబరునెల 17 వ తేది

శుక్రవారము

సంస్కరణముల విచారణ: సర్ పి. సి. మిత్రగురు

సంస్కరణ విచారణసంఘము, సామ్రాజ్య శాసనసభకు పూర్వము విచారణను చాలించి, నిన్నటిదినము మరిల సమావేశమయ్యెను. సర్ పి. సి. మిత్రగురు విచారించబడిరి. మిత్రగురు రిడివరకు మంత్రిపదవిని నిర్వహించిరి. ప్రసిద్ధిపొందిన శాలెట సంఘమునందు వీరు సభ్యులు. వీరు మితవాదులలో మితవాదు అనుటకు సందియము లేదు. వీరు సహితము ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును కొనసాగించుటకు భయపడిరి. ద్వంద్వప్రభుత్వ పద్ధతి నభిమానించెడివా రెవరును, కనిపించుట లేదు. ఇంగ్లండులోగూర్చిని, కన్యర్యేటిపు పత్రికము వారెంత కేకలిడినను, యీ పద్ధతిని నిర్వహించుటకు భారతీయులలో నేపక్షమువారును యిష్ట పడరు. మిత్రగురు ఆభివృద్ధిసూచకములగు సుచ నల సనేకముల గావించిరి. కాని డబ్బులేదను మిషతో నవియన్నియు త్రోసివేయబడెను. స్వరాజ్యసంపాదనకు ప్రతిష్ఠాభవము బనికొరదని, మిత్రగురు తలచుట సహజమే. ఆకారణముచే ప్రమాణము గైకొనునపుడే, సంస్కరణములను కొనసా గించెదమని సభ్యులనుండి వాగ్దానముదీసికొనవలయు నట. ఇట్టినిర్బంధముల నెన్నిటినివిధించినను, ప్రయోజన ముండదు. ప్రజాభిప్రాయమును నిరాకరించు ఎరకు, హృదయ పూర్వకముగ సహకారము కొన నాగినేరదు. బలవంతపు సహకారమున కేమి పటుత్వ ముండును?

మిత్రగురు మితవాదియైనను మితవాదు లకు తగిన దేశాభిమానము లేదనియు డబ్బున్న వారు మితవాదసంఘమునకు తమధనము నెనగ రణయు బెంగాలులో మితవాదపక్షము కడుబల హీనమయ్యెననియు తెలుపుచున్నారు. పక్షమయి నను త్యాగములేనది రాజ్యపదు. స్వలాభము కొరకు మాత్రము పనిజేసెడివారు, దేశాభివృద్ధికి తోడ్పడజాలరు. ప్రజలకు బాధ్యత వహించునగాని కృత్రిమ పరిస్థితులు దొంగి నిజస్థితి బయల్పడదని మిత్రగురుచాటుచున్నారు. పరాధీనస్థితిలో నేర్ప డాడి పక్షములకు నిలుకడయింపజాలదు. ఎటుల వీలయిన నాత్రోపదొక్కుటకు వీరు ప్రయత్నిం తురు. బెంగాలులో అరాజకు లున్ననులా ఆర్డరు శాఖను ప్రజాయత్నము గావించుట లాభకరమని మిత్రగురు సూచించిరి. ప్రజాభిప్రాయము సం స్కరణములను తొలగించి స్వపరిపాలనము నొనగ వలయునని గోరుచున్నది. ప్రభుత్వమువారు నియ మించిన విచారణసంఘమువారి ఎదుటనే ఇట్టి ప్రతి కూలనాత్మ్యము బయల్పడుచుండ అధికారు లింకిను నిరక సమాధానముల జెప్పిన నేమి ప్రయోజన

ముండును? సంస్కరణవిధానమును పూర్తిగ మార్చివేయవలయును. నిబంధనలలో మార్పుల గావించుట కెవరును సమ్మతించజాలరు. కొండనుత్రవ్వ ఎలుకనుపట్టిన విధమున, ప్రజలు సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధిని గోరుచుండ, లేబరు ప్రభుత్వమువారు నిబంధనలనుమార్చుట కొకసంఘ మును నియమించిరి. నిబంధనలను మార్చి ప్రయోజ నములేదనియు, ద్వంద్వప్రభుత్వమునునిర్వహించుట అసంభవ మనియు, సాక్షు లేకగ్రీవముగ బలుకు చున్నారు. రాండుతేబిలు సమావేశమునాకదానిని గూర్చి స్వరాజ్యవిధానము, తయారుజేయుట కవ కాశము గల్పించవలయు నని లేబరుపక్షమువారు రహస్యముగ నెకతీర్మానము గావించిరి. తమ కధికారమున్నపుడు, వీరు భారతీయుల కోర్కెలను నిరాకరించిరి. అధికార మంతరించినప్పటికీ, మరిల నేదియో ఆశబెట్టుచున్నారు. లేబరుపక్షమువారు విజయము గాంచిన, ఇటీవలజేసిన తీర్మానము నమలులో బెట్టెదరా? లేబరుపక్షము వారిస్థితి యిటులుండ, కన్యర్యేటిపు లేమి జేసెదరు? కన్యర్యేటిపులకు విజయము గలుగచో, ముందేమిజరుగునో బాల్కువినుగారు నిస్సందేహముగ వెల్లడిజేసిరి. తీవ్రనిర్బంధప్రయోగమే వీరి ప్రధా నాశయము. సంస్కరణములనుమార్చి స్వపరిపాలన మిచ్చుట కల్ల. లేబరుమంత్రిగారు తగినంత కాశ స్వము పహింపలేదని, బాల్కువినుగారు విచారించు చున్నారు. కన్యర్యేటిపులవలె, కారాగృహశిక్ష లధికమగుట దప్ప వేరులా ము గలుగజోదు. మొత్తముమీద బ్రిటీషుప్రముఖుల బెడరిపులకు, భయపడుటగాని, వారి బుజ్జగింపుల కుప్పొంగుట గాని నిరుపయోగము. భారతీయులు తమపై తా మాధారపడి పాటుబడుటయే సర్వోత్తమ మని నిశ్చయ మగుచున్నది.

కన్యర్యేటిపు లిబరలుపక్ష సంయోగము

కన్యర్యేటిపు లిబరలుపక్ష సంయోగము, క్రొత్త విచిత్రము. ఇంతకుపూర్వము ఇరుపక్షముల వారును ఒకరిపై నొకరు గవియుచుండిరి. ఒక్కరు ఉత్తర ధ్రువము నను మరి యొకరు దక్షిణ ధ్రువము నను నిలిచి పోరాడుచుం డెడివారు. కడచిన ఎన్నికలలో ఇరుపక్షముల వారును ఒకరిపై నికొకరు గురిపించిన దూషణల కంతులేదు. ఇంగ్లండులోగాని మిగిలిన పాశ్చాత్య దేశములందుగాని ప్రబలియున్న పక్ష పరిపాలనము వలన కొన్నిలాభములున్నను సప్తము లనేకములు గలుగుచున్నది. దూరదృష్టి గలవారీ విషయమును గుర్తించుచున్నారు. ఒకపక్షమువారినికొకపక్షము వారి నుగ్రహములనుకీర్తింపరు. వారుజేసిన మేల్లను దెలుపరు. ఒండొరుల దోషముల నెన్నుటయే వీరి పనిగ గనుపించుచున్నది. లేబరుపక్షమువారు తల పెట్టిన పనులన్నియు నెఱవేఱుకున్నను బట్టు సం దర్భమున నేమి కార్మిక కష్టనివారణముననేమి విదేశ వ్యవహారములందేమి వీరు కడునేర్పుతో ప్రవర్తించిరిని యంగీకరింపక తప్పదు. అటులయ్యె ను, లేబరుపక్షమువారు ఎందుకు బనికొరానివారని ఇతరపక్షములవారు దూషించుట కేవల దురభి మానముదప్ప వేరుగాదు. లిబరలు కన్యర్యేటిపు

పక్షములవా రొకరితో నికొకరు పోటీపడుటలేదు. ఆస్కివ్వుతు లాయడు జార్జిగార్లకు కన్యర్యేటిపుల పోటీ దొంగిపోయెను. ఉభయపక్షములవారును లేబరుపక్షముతో డీకొనుచున్నారు. ఇట్టి సంయో గమువలన పరిస్థితు లెంతవరకుమారునని వితర్కించు చున్నారు. మూక్కునాల్డుగారు మాత్రము జంకుట లేదు. వీరు అమితోత్సాహభరితై యున్నారు. ప్రజాసామాన్యము తమపక్షము నందున్నదని వీరికి దెలియును. ఆధునిక ప్రపంచ ప్రాయము, ఇంపీరి యలినముపట్ల విముఖత జూపుచున్నదనియు, కార్మికోద్ధరణము నాదరించు చున్నదనియు, వీరికి దెలియును. లిబరలుకన్యర్యేటిపుల కెంత పలుకుబడి యున్నను, వారెంత ధనికులయినను, లేబరుపక్ష శయములు సమంజసము లగుటచే, ప్రజలు వారి నభిమానించెదరని ఎంచెదము. లేబరుపక్ష మీసము యమున, కష్టముల సనేకముల నెదుర్కొనవల యును ఇట్టివిషయ సమయమునందే, లేబరుపక్షము వారి శక్తిసామర్థ్యములు బయల్పడవలయును. లేబ రుపక్షము కేవల మంత్రాంగపద్ధతితో కాలముగడపి బైటికొకయద్దేశమును గనుబడిచి లోపల నికొక యద్దేశముతో మెలగక, సత్వరపథముదొక్కుచో, సత్వరతముగ ముందుకురాగలదు. బ్రిటీషుసామ్రా జ్యకీర్తిని నిలువబెట్టగలదు. లేనియెడల విజయము గాంచినను, మిగిలినపక్షముల వారిపాలనే చలనరహి తముగ నుండును. ఇక రెండువారములలో ఎన్నికల పర్యవసానము బయల్పడగలదు. ఫలిత మెటులుం డనోయని, పలువు రెదురుజూచుచున్నారు.

గ్రామ పునర్నిర్మాణము

విశ్వభారతి పత్రికలో రవీంద్రనాథుడు “పట్టణము పల్లె” యను విషయముగూర్చి వ్రాసిన వ్యాసము భావగర్భితముగ నున్నది. గ్రామపునర్నిర్మాణమున కెంతటి యవసరముగలదో యీ వ్యాసమును జూచిన గ్రహింపవచ్చును. జీవిత పరిమాణముగూర్చి పాశ్చాత్యు లార్భాటముల జేయు చున్నారు. అసయో ప్రజలకు జీవిత పరిమాణము చాల తక్కువుగ నున్నదనియు వారు తెల్లవారిలో కలిసియుండుట కర్హులుగారనియు తెలుపుట యాచారమయినది. భౌతికసౌఖ్యముల ననుభవించు టయే పరమావధిగ బెట్టుకొనినవారికి తెల్లవారి సిద్ధాంతములు అనుకూలించునేమోగాని వేరు గమ్యస్థానము గలదని తలంచువారటుల భావింప జాలరు. మన అవసరములకన్నను జీవితపరిమాణ మును ఆధునికనాగరికము బెంచె ననియు దీనికొరకు మానవుడు అత్యధికశ్రమకు లోనగుచున్నదనియు రవీంద్రుని యద్దేశ్యము. ఇట్టిస్థితి దురాశకు తావిచ్చుచున్నది, స్వార్థపరత్వమును పెంచుచున్నది. జీవితమును దుర్భరము గావించుచున్నది. పట్టణ ములనుండి ఆధునిక నాగరికము పల్లెలకు బ్రాకు చున్నది. పల్లెలసంపద సంతసపట్టణములు హరించు చున్నవి. ఇట్టి వెజ్టిఫికేషనులలో జిక్కుకొని, మానవులు దారితెన్ను గానక పరితపించుచున్నారు. ఇక ఆధ్యాత్మిక చింతలకు తావుండజాలదు. జీవితము నిరాడంబరముగ నున్నగాని, ఉన్నతాశయము లంకురింప జాలవు. ప్రేమామృతము వెల్లిపిరియ జాలదు. గ్రామములు తమవ్యక్తిత్వమును నిలుపు

మండలి కొట్టాబసందర్శమునను ప్రెచీన్స్పెర్డులోని సమా
వేశసమయమునను పోలీసువా రవలంబించిన నడతను గర్హిం
చుచు వై. యం. బి. ఏ. వారిలెనే మరెవరినూ తీర్మానములు
గావించిరి. (అ|| ప్రె||)

విదేశవార్తలు

మెక్సికోలో వాహనాలు

విదేశీయులకు హానికలుగజేయమని

అభయమొసగుట

కెయో, అక్టో 15:—మెక్సికోలో నున్న విదేశీయులకు హానికలుగజేయమని వాహనాలు అభయమివ్వరి.

వాహనాలయ్యదేశము

చాలకాలమునుండి వాహనాలను తీర్చిదిద్దడము జేయుటకు హానికలుగజేయమని అభయమొసగుట ముఖ్యముగ అతనిపై దాడినవ్వినారముని వాహనాలు తెలియజేసిరి.

వాహనాలు తెచ్చిన ముట్టడించిన తానుకాపాడెదనని అమెరికాగారు తెలియజేసిరి.

పెరిషియా రాచకీయములు

పైన్యములు అరాచిస్తాను కేగుట

పెహరక, అక్టో 15:—కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట ప్రభుత్వమునకు ప్రతిహేతులగునట్లు సలూరు దవులాగారు పాపక్రమికి పినతండ్రి, అతడేవుడు తిరిగివచ్చి అవాజులోనున్నారు. భార్యసంబంధముచే ఇతడు లువిస్తాను తెగవారిలో సంబంధముండుటచే ఈతనిరాక ఎవరికిని ఇష్టములేదు. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వముపై సర్పాదు అడ్డానీగారు దాడినవ్వినారు. ఇతనిపై సలూరుదవులాగారు పైన్యములను నడిపించిన బాగుండును.

వేయిమంది పైన్యములు కేటక్కులతో పెహరనుండి ఎక్కడకో తెలియని ప్రదేశమున కేగుచున్నారు. ప్రాయశః అరబిస్తాన్ కేగవచ్చును.

భారతదేశ సంస్కరణములు

భారతరాయబారుల ప్రశ్నలు

ఇండియామంత్రి మానము

లండన్, అక్టోబరు 12:—కొంతకాలము క్రిందట ఇండియాకార్యాలయమునకు బోయి సంస్కరణములు ఎచటెక్కడ మైనవో కనుగొనుటకు ఒక విచారణసంఘము నంపవలెనని కోరినట్లు 7 వ తేదీన జరిగిన వార్షిక కార్యక సభయందు కార్యక పక్షమువారి కార్యనిర్వాహకవర్గము తమనివేదికమును తెలియజేసిరి. ఎక్కిమ్యూటివు, జుడిమలు అధికారమునుగూడ విడదీయుటనుగూర్చి తెలియజేసిరి. కాకపూరు కమ్యూనిస్టు అభియోగ సందర్భము లన్నిటిని, ఆకార్యక్రమమునంతను పార్లమెంటు కార్యక్రమముగ ప్రకటింపవలెనని గోరిటం. అంతర్జాతీయ కార్యకార్యాలయముననున్న భారతప్రతినిధి భారతదేశపారిశ్రామికాభివృద్ధిముగ గలవాడైన బాగుండునని నూచించిరి. ముందు కార్యకాసనమును జేయుటకు భారతదేశకార్యకాపారిశ్రామిక పరిస్థితులను విచారించవలెననిరి. భారత రాయబారుల ప్రశ్నలకు అతివిమరుప్రభువు ప్రత్యుత్తరము నీయకుండుటకు సకల త్యాగాగా రాజీపించిరి. ఇండియామంత్రిమానము చాల అసంతృప్తికరముగనున్నది. ఇండియా కార్యాలయమున కొత్తగ నియమింపబడిన ఇండియా హోమియసు భారతీయులకు ప్రతిహేతులగు ప్రవర్తించున సకలత్యాగాగారు ఖండించిరి.

ఇటలీ రాచకీయపరిస్థితులు

పార్లమెంటు ప్రతిపంథము

లండన్, అక్టోబరు 15:—ఉదయం 1. ఇటలీమంత్రివర్గమువారు పార్లమెంటును మరల నవంబరు 12 తేదీన సమావేశపరచుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. దీనినిజూడ ముస్సోలినిగారు తన సహచరులతోడనే పార్లమెంటుపదతిని నడిపించుటకు నిశ్చయించుకొనిరి తెలియుచున్నది. ప్రతిపంథము పార్లమెంటుకు చెల్లరట.

సకల ఆక్రమణ 7 డిసెంబరు మరల రాచకీయరంగమును ప్రవేశించెదరట. ఎన్నికలనుగూర్చి యుపన్యసించెదరట.

బ్రిటిషు ఎన్నికల సంభము

రైతుల కథయము

కార్యకవిధానములను ఖండించుట

లీఫ్ట్, అక్టోబరు 15:—ఇనుపదారులను, గనులను ప్రభుత్వమువారు వశపరచుకొనవలెనని కార్యక పక్షమువారు చేసిన మాచనలు శీవనవ్యయమును మరింత పెంచుచేయుననియు, పరిశ్రమలకు బాత్తుగ అవకాశము లేకుండుననియు విదేశీయులపోటీని ఎదుర్కొనుటకు వీలుండ దనిరి.

విద్యుచ్ఛక్తి సేర్పాటు జేయుటకుముందు అనుకూల పరిస్థితులున్నదీనిని ముందు కనుగొని నిపుణుల సలహాను దీసికొని మరీ కన్సర్వేటివు పక్షమువారు వాగ్దత్తము చేయవలెననిరి.

లిబరలునాయకుల ప్రవచనము

లాయిడ్ బార్ని ఆస్పిర్మెట్రగార్లు తమ ఎన్నికప్రదేశములకేగిరి. లంకాషైరులో ఒకవారము వచ్చేవారములతో ఉంచుటకు లాయిడ్ బార్నిగారు నిశ్చయించుకొనిరి. ఇచట లిబరల్స్ తమ స్వచ్ఛానరకపద్ధతిచే ఎన్నికలందు నిరుడు గెలిచిరి. ఇపుడుగూడ వెంటటకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

వ్యవసాయ పరిస్థితులను నభివృద్ధి జేసెదమని లిబరలు పక్షము వారు రైతులకు వాగ్దత్తము చేసిరి. రైతులకు భూమి స్వాధీనములో నుండునట్లులను మాటిమాటికి తొలగించకుండ జేయుటకును ఆభయమును నూచించిరి. దీనివలన రైతులు శ్రద్ధతో పనిచేయుటకు వీలుగను.

భూస్వాములు కవులదారులకు గలగజేయు ఇబ్బందులను తొలగించుటకు ప్రయత్నించెదమనిరి.

బాల్టిక్ గార్డీ ఖండినము

కార్యక పక్షమువారు కిమలో అలివాదులను తరిమివేసిన గాని దేశభక్తి ప్రపూరితులై సక్రమశాస్త్ర సమ్యక్తముగ రాచకీయపక్షముగ పనిచేయుజాలదనిరి.

కార్యక ప్రభుత్వ

విధానము భావోద్రేకము సంకేదనముమీద ఆధారపడి యున్నది. వీటిని కార్యరూపమున బెట్టుటసాధ్యము. కార్యక పక్షమువారు ప్రకటించిన సంకేతులను ఒకదానినిగూడ పార్లమెంటుఆట్టలలో జేర్చుటచే వర్తకపరిశ్రమలకు ముప్పుగల్గును. జాతీయజీవనమునకుగూడ నష్టము గలుగును. పనిలేని కార్యక సమస్యను కార్యక ప్రభుత్వమువారు సాధించలేక పోయిరి. అందుచే ఎన్నికదారులు వీరిని అడుగవలసియున్నదని బాల్టిక్ సుగారనిరి.

రాం శేమ గొనాల్లు గారికి

ప్రమాదము తప్పట

లండన్, అక్టో 15:—శేటి మధ్యాహ్నము క్లాకు హీటనులో రాం శేమ గొనాల్లుగారు రుపన్యసించుచుండ ఉపన్యాసజీడిక కూలవడెను. మద్దానాల్లుగారు 200 మంది క్రిందబడి. ఎవరికిని ప్రమాదము గలగలేదు. మద్దానాల్లుగారు నవ్వుచు లేచిరి.

కన్సర్వేటివు అభ్యర్థులపట్టి ఇంటవరకు 580 మంది షేర్లతో నిండియున్నది.

మెల్లనుకు లిండ్సే ఎవరార్లుగారు ఏటుగారిస్థానే కన్సర్వేటివు అభ్యర్థిగ ఏర్పాటు జేయబడిరి.

మ గొనాల్లు గారు

మాంచెర్లు కేగుట

లండన్, అక్టో 15:—కామన్సులో కన్సర్వేటివులు లిబరల్స్ కలియుటచే కలిగిన ఫలితము ఇప్పడే ఎన్నికలలో తాదని తలచెదనని మాంచెర్లులో నుపన్యసించుచు మద్దానాల్లుగారు తెలియజేసిరి. పోయిన రెండుశాతమునుండి నేను జూచుచున్న ఉత్సాహము కార్యరూపమున మన కనుకూలముగ చాల్చుటకు మానవసృభావమునందు నాకు నమ్మకము పోవుననిరి.

రిపబ్లికన్ గారి నోడించుటకు డెక్లరేషన్ లో కన్సర్వేటివు అభ్యర్థి తనప్రయత్నములను మానకొనిరి. యుద్ధమంత్రికి ప్రత్యర్థిగ గేలియలుగారు నిలచెదరు.

జనీవా ఒడంబడిక

ను సంతకముచేయుటకు బెల్జియం మంత్రివర్గము నిశ్చయించుకొనెనని ట్రెయ్యువర్తికావరేఖరి బ్రు సెల్యునుండి తెల్పుచున్నాడు.

ఐరిషుసరిహద్దుచట్టము

లండన్, అక్టో 15:—(బ్రిటిషుపార్లమెంటులో ఆమోదింపబడినట్లు) ఐరిషుపార్లమెంటులో ఐరిషు సరిహద్దుచట్టమును ఆమోదించిరి.

జ రనుముము

నిమిత్తము బ్రిటిషువా రీయడలుకొన్న దానికంటె ఎక్కువగ నీయుబడెను.

ప్రాంసులోని గిరాకి ఎక్కువగనున్నది. ఇదివరకే పూర్తియగుననుచున్నారు.

మసోలుసమస్య

అంగ్లోతురుష్కుల భిన్నాభిప్రాయము

లీఫ్ట్, అక్టో 15:—జాతిసమితి సరిహద్దుసమస్యను పరిష్కరించులోపుగ యుద్ధమునకు పూర్వమున్న ఇరాకుసరిహద్దు పరిస్థితులెవ్వయో నిశ్చయించుటకు తక్షణము జాతిసమితిని సమావేశపరచుటకు బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు గోరిరి.

ఎన్నికలు జరుగనున్న బ్రిటిషుప్రభుత్వమువా రీవిషయమై కఠినచర్యను దీసికొనవలె ననుచున్నారు. బ్రిటిషువారికి తురుష్కు లిచ్చినప్రత్యుత్తరము అసంతృప్తికరముగ నున్నదనియు సరిహద్దులో తా మనుకొన్న పంక్తిలో ప్రవేశించుటకు ఈ ఎత్తును తురుష్కు లెత్తరనుచున్నారు.

జాతిసమితివా రీవిషయమును చాల జరుగురుగ ముఖ్యమైనసంగతిగ జూడవలె ననుచున్నారు. ఈ పరిస్థితుల సందిగ్ధావస్థను తురుష్కు రాచకీయచేత్తులు గుర్తించిరి.

జ వి లి ను

అమెరికాకు చక్కగ జేరుటచే జర్మనుపత్రిక లన్నియు సంతోషించుచు జర్మనీలు వీటిని తయారు చేయరాదను నిశ్చయమును తొలగింపవలెననియు విమానములు ఇప్పుడు లోపములేకుండుటచే జపినిలు యుద్ధములో ఎక్కువ ఉపయోగముగ నుండవలయు అందుచే ఆవిషయమును తొలగింపవలెననియు గోరుచున్నవి.

ఇంగ్లండు - హెడజాబి ఒడంబడిక

బ్రిటిషు వైఖరి

లండన్, అక్టోబరు 16:—ఉదయం 1/46. హామెట్టు ప్రభుత్వము తరపున జోక్యము గలుగజేసికొనుటకు గ్రేటు బ్రిటనుకు అవసరములేదని ట్రెయ్యువర్తిక తెలుపుచున్నది. ప్రత్యర్థులకు పాలకులకు అల్లరులు లేకుండ ఒకరితో నొకరు పోరాడుకొనకుండ జేయునంతవరకే వీలైనంతవరకు జేసెదమని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు హానేసురాజు సంతకము చేయనిరాకరించిన అసలు ఒడంబడికయందు తెలియజేసిరట. వాహనీసులను అధికారమును తగ్గించవలెనని హానేసుగారు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును గోరిరట. కాని ఇదిసాధ్యముకాని మరతని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసిరి. మొదట తయారు చేయబడిన ఒడంబడికను సంతకము చేయవలెనని లండనులో నున్న హామెట్టు ప్రభుత్వప్రతినిధికి అమెరికాగారు కలురంపిరట. కాని విదేశాంగ కార్యాలయమువారు కొంతకాలము వేచియున్న గాని సంతకముజేయు వీలులేదని తలంపవచ్చును.

“న్యూబర్క్” సత్రికాసంపాదకుడు

బెయిలుమీద విడుదలయగుట

టానాయి, అక్టోబరు 15:—పోలీసు యిన్స్పెక్టరు హిట్టనుగారిని పత్రికలో దూషించినందుకు చూడ నెలలు విడిక్షేరు విధింపబడిన “న్యూబర్క్” పత్రికాసంపాదకుడు బి.యే. హైయింగుగారు హైకోర్టువారి యుత్తరవుచే టానాయిజేయిలనుండి బెయిలుమీద విడుదల జేయబడిరి. వీరుపెట్టుకొన్న రివిజను పట్టననుమిత హైకోర్టులో విచారణజరుగును. వీరికప్పడే సగము శిక్షాకాలము గడచినది. (ఆ. ప్రె.)

తురుష్కముంత్రి వర్గము
మరల ఏర్పాటుగావలెను

ఇన్స్టిట్యూషన్ గారు తొలగవలెను

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, అక్టోబరు 17:—తురుష్కముంత్రి వర్గము మరల ఏర్పాటు చేయవలెను. మసోలను అంటుకొన కుండ జేయుటకు ఇన్స్టిట్యూషన్ గారు తొలగవలెను. అని టెనిస్ పత్రిక ప్రాయచన్నది.

ఖలీఫా టు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

అలజ్జాండ్రియా, అక్టోబరు 17:—అమీరాల్ గారు ఖలీఫా పదవిని వదులుకొంటినన్న ను ఇజిప్టు సాదు గారు ఆయనతో సంధి రాయబారములను జరుపు ఉద్దేశ్యమును జాఫులలేదు భారతదేశ ఈజిప్టు ముసల్మాను ప్రతినిధులను సమావేశపరిచి పాడ జాజీసముస్యనుగూర్చి తనతో చర్చించుటకు ఇజిప్టు సాదు గారు గోరుచున్నారు.

ఈవిషయమై నిశ్చయమగుతీర్మానమును రియదు రాజధానిలో యుద్ధసభలో గావించెదరు.

బెర్లినులో మహమ్మదీయ కుసీదు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

బెర్లినులో జర్మనీ భాషలో మహమ్మదీయ పత్రిక ముఫ్తీస్ సుద్దుద్దీను గారి సంపాదకత్వమున వెలువడుచున్నది. లాహోరు ఉన్నతపాఠశాలలో ఇతడు పాఠ్యాధ్యాయుడుగ గూడ నున్నారట. ఇతని ప్రోద్బలముచే మహమ్మదీయ కుసీదు బెర్లినులో నిర్మింపబడుచున్నది. ప్రపంచములోనున్న అందరు మహమ్మదీయులనుండి చందాలను వసూలుచేయుచున్నారు. 9 శేదీని పునాదివేయబడియుండెడిది. తురుష్కరాయ బాజీ ఇతరముసల్మాను అతిథులు పెరిషియా ఆఫీసు మంత్రులు ఆహ్వానించుచున్నారు. ఆఫీసులో తెలియని ఈజిప్టునువ్వు కీ సదుద్దీను గారు ఇంగ్లీషు వారితరపున గూఢచారిగ పనిచేయుచున్నాడని కరపత్రములను వంచివెట్టెను. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు జీతమునిచ్చుచున్నారనిరి. మహమ్మదీయ ఆశయములను గాపాడుటకు తగడనిరి. ఇది తురుష్కరాయ బాజీ నొప్పిని గలుగజేసినది. అందుచే పునాదివేయబడు రాతేను. దీనిని కాలనిర్ణయము లేక ఆఫీసువలన విచ్చెను

కార్మిక పక్షము వారు—ఎన్నికలు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, అక్టోబరు 17:—హ్యూలిఫాక్సులో వర్తకుడువిట్టి గారికి 14 ప్రత్యర్థిగ కార్మిక పక్షమువారు నిలువదలచుకొన కున్న కమ్యూనిస్టులు వాటింగ్ గారిని పేర్కొనుచున్నారు. ఇతనిని ఇండియన్ కమ్యూనిస్టు అని జెప్పెదరు. సకలత్వాల గారు ఉత్త బ్యాటరీ స్థానమునకు అభ్యర్థిగ నిలచెదరు.

బొంబాయి కార్మికోదయ

బొంబాయి, అక్టోబరు 16:—బొంబాయి ట్రేడు బొంబాయి నగరమునకు సరియైనదనియు కావున ఆట్రేడునుబట్టి బొంబాయి నగరములోని గడియారముల నన్నింటిని దిద్దవలెననియు ప్రభుత్వమువారి సమగవలెనను తీర్మానము బొంబాయి కార్మికోదయ లో నేటిసాయంకాలమున అంగీకరింపబడెను. హిందూ మహమ్మదీయుల మత కార్యములన్నియు యీ ట్రేడు ప్రకారమే జరుగును. కొంతమంది ఘర్షణ లీయభిప్రాయములో నేయుండిరి.

పునాగట్టు పురం దెములకు బొంబాయి ప్రజలు నాకర్షించుటకు జి. వి. పి. రైల్వే వారు చౌక రేట్లలో మూడవ తరగతి ప్రత్యేక రైలుబండ్లను నడుపుచున్నారను సంగతిని ప్రభుత్వము వారికి తెలియజేయవలెనను మరియొక తీర్మానము అనుసరింపబడెను.

ప్రయివేటు ఆస్తులను మ్యూనిసిపాలిటీ వారు స్వాధీనముచేసికొని నూటికిరెండుతుల లాభమునమ్మునట్లుగా అడ్డంకించువలెనని మరయొక తీర్మానము చెప్పబడుడెను. ఇందువలన యిండ్లు దొంగనొలుబుండి పోవుననియు, యిష్టమువచ్చినట్లు అడ్డంకు పెంచుటకు వీలుకలుగదనియు సూచింపబడెను. అధిక సంఖ్యాకులు భిన్నాభిప్రాయాలై యుండుటచే తీర్మానము ఓడిపోయెను.

భారత సంస్కరణముల విచారణ

మరల ప్రారంభ మగుట

సర్ పి. సి. మిత్తరు మితవాదిసాక్ష్యము

ద్వంద్వ విధానము పనిజేయజాలదు

ఎన్నికలవిధానము మారవలెను

(ఆ. ప్రె. స్పెషలు సర్వీసు)

సిన్హ, అక్టోబరు 16:—సంస్కరణముల విచారణ సంఘము విచారణను ఒకటిన్నరమాస మాపితేసి మరల సేద భారత శాసన సభలయమున మరల సమావేశమై ప్రభుత్వ సంస్కరణ శాసన సభయందు మంత్రిగనుండిన సర్ ప్రవో. చంద్ర మిత్రుగారిని విచారించిరి. విచారణసంఘ సభ్యులలో జిన్నా గారు తప్ప మిగిలినవారందరూ వచ్చిరి. యింకను ఇదమితముని యెట్టి నిర్ణయము గాకపోయినను సాక్ష్యములను పుచ్చుకొనుట యిప్పటి యేర్పాటు ప్రకారము యీ నెల 14 వ తేదీనాటికి ముగియవచ్చును. ఇప్పుడు విచారణసంఘమువారు సర్ పురషోత్తమ దాసు తామారుదాసు ఫజల్ హక్, సర్ జాన్ మేనర్స్, సర్ చిమ్మలూ సెటల్వాడు, కనీయన్స్ అహమ్మదు, సర్ అబ్దుల్ రహీం బెంగాలు ప్రభుత్వ కార్యదర్శి మార్, భారత ప్రభుత్వ రీక కాఖియందున్న జ్జ్ గారలను వరుసగా విచారించెదరు.

మిత్తరుగారి సాక్ష్యము సర్ ప్రవో. చంద్ర మిత్తరుగారి సాక్ష్యము చాల చక్కగ నుండెను. ఇప్పుడు భారతీయులకును, బ్రిటిషు దేశీయులకునుగల విద్వేషమును తొలగింపవలెననియు, వారికన్యోన్య సహకారము లేకున్న యెడల భవిష్యత్తు అంధకార బంధురముగ నుండుననియు ఆయన నొక్కినక్కాడెంచెను. బ్రిటన్ యొక్కయు భారతదేశము యొక్కయు ఆర్థిక స్వలాభముల గూర్చి విచారించుట కొక సంఘము సేర్పరచి ఉభయలలో నెవరికిగాని నష్టము గలుగకుండి సౌకర్యముల జేయవచ్చునని ఆయనకు నమ్మకము గలదు.

ద్వంద్వవిధానము పనిజేయజాలదు

ఆయన మంత్రిగ నున్నప్పుడు ద్వంద్వవిధానమున కనుకూలముగ నుండియే పనిజేసెను. కాని యిప్పుడది పనిజేయజాలదని ఆయనకు నమ్మకమేర్పడెను. ఫెడరలు విధానము సేర్పరచి కేంద్రప్రభుత్వమునకు కొన్ని హక్కులొసంగి రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము సగునెడల సీసమన్య పరిష్కారమునకునని ఆయనకు నమ్మకముగలదు. కాని ఇప్పుడున్న ప్రకారమే నియోజకపద్ధతి యుండునెడల రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య ముపద్రవకరమని ఆయన తలంచును. ఎన్నికదారులు తెలివిగలవారై విచక్షణజ్ఞానముగల వారైనను వారలకు యింకను జ్ఞానము పరిపక్వము గాలేదు. గ్రాముములందును పట్టణములందును ప్రత్యక్ష నియోజకవిధానమునందును పద్దెగ్రాముములకు నియోజకవర్గములందు నియోజకులకు కళాశాలలను స్థాపింప ఆయనగోరును. రాష్ట్రములందు రెండుశాసనసభ లుండునటుల సభివృద్ధిజేయుట నాయన పోత్పహించును. శాసనసభలో దుష్టచారము లేర్పడుటకు స్వరాజ్యపక్షమువారును మంత్రివర్గమువారునుగూడ బాధ్యులైయున్నారని ఆయన చెప్పెను. ఐనను యిందులకాయన ప్రాయశ్చిత్తము జేయవలెనని కోరుడు. ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు ప్రాసిక్యూషను ప్రారంభించునెడల దానికి రాజకీయప్రాముఖ్యమిచ్చి నట్లుగను. సాధుమార్గముల నవలంబింప ఆయన గోరును. రాజభక్తి ప్రమాణమును దీసికొనుటలోనే ప్రతిష్టంభములుగూడ జేయకుండ నిర్మాణమునకు విధేయతతో నుండునటులగూడ జేర్పవలెనని ఆయన కోరును. స్వరాజ్య పక్షమొక్కటియే గలదు. కాని కలకత్తా కార్మికోదయ పనిజేసిన విషయము జూడ తెలిసి నటుల బాధ్యత నొసంగగ నే పార్టీపద్ధతి యభివృద్ధియగును. బెంగాలులోని భారతపత్రికలు శాసనసభలో స్వరాజ్యపక్షమువారు జేయుపనులను స్తుతించుచు, కార్మికోదయ నులో స్వరాజ్యపక్షమువారు జేయుపనులను ఖండించుచున్నవి. ప్రభుత్వ శాసనసభలందు మంత్రులు మంచి మంచిస్థితులను బన్నినను ఆర్థిక క్షిప్త మేర్పడుటవలనయెక్కువ నేరములు జేయవలసివచ్చునని ఆయన తలంచెను.

మంత్రుల అధికారములు—వారు చేసినపనులు

సర్ అలెగ్జాండరు మడ్జిముగారు ప్రశ్నింపగా సర్ ప్రవో. చంద్ర మిత్తరుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, తాను విద్యాశాఖ మంత్రిగ నున్నటుల జెప్పెను.

అధ్యక్షుడు కలకత్తా మ్యూనిసిపలకార్పొరేషను ఆఫీసు గావించుటనుగూర్చి సూచించుచు, మంత్రులు మొదటి మూడు సం॥ ములైన పదప ఉద్యోగమునుండి విరమించునపుడు చేసిన పనులు యేమైన మంచివి నిలచియుండెనా యని యడిగెను.

దానిపై ఆయన ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు అనే స్థితులను తయారుజేసినట్లును డబ్బు లేకపోవుటవలన అవి అన్నియు నిలచి పోయినట్లును ఆయన చెప్పెను. డబ్బువచ్చునని ఆయన తలంచె నుగాని ఆదాయము పడిపోవుటవలన డబ్బు రాకపోయెను. ఆయన భవిష్యత్తుకు మంచిస్థితులను తయారుజేసినటుల చెప్పెను. కాని ప్రజలకు తృణమాత్రముగాని మంచిజేసినటుల కనుబడునటుల మంత్రులెమియు జేయజాలకపోయి రని ఆయన జెప్పెను.

అధ్యక్షుడు:—కాని కలకత్తా మ్యూనిసిపలకార్పొరేషన్ ఒకటిగ లక్ష. దానివలన కలకత్తాలో స్వపరిపాలనా విధానము పూర్తిగ మారిపోయినదే.

సాక్షి:—అది ఒకగొప్ప కార్యమే యని యంగీకరించెదను. కాని ఆఆత్మనందలి నొన్ని సంగతులను నే నొప్పుకొనను. అయితే మొత్తముమీద మాత్ర మంగీకరించెదను.

మంత్రులు—అభీసరులు

ఆయనకు అభీసరులతో సంబంధ మెట్లుండెనని యడుగగా వి. సి. యస్. అభీసరులతో సంబంధము జానుగనే యుండెననియు, కొన్ని భేదాభిప్రాయము లుండెననియు, అప్పటికిని ఆయన ఒక నిష్ణయమును విధించునెడల వారు భక్తితో నిర్వర్తించినదియు జెప్పెను. కాని కొందరు వి. సి. యస్. అభీసరులతో సంబంధముమాత్ర మంతముఖముగ లేకపోయెను. దానినిగూర్చి ఆయన యేమియు ఆక్షేపణజేయలేదు. చాలవరకు మంత్రిమీదనే ఆంతయు నాధారపడి యుండెననియు, ఎక్కువ గవర్నరుమీద గలదనియు ఆయనతలంపు గవర్నరు మంత్రులతో గలసియుండునెడల అభీసరులు శ్రద్ధతో బని జేయుదురు. ఈవిషయమున మొమరాండములో డెల్టువు ప్రజాయత్త కాఖిలలో కార్యదర్శులు గవర్నరువద్దకు బోవు నదికారమును దీసివేయవలెనని జెప్పెను.

ఆర్థికశాఖతో వచ్చిన కక్ష మునుగూర్చి డెల్టువు మని, అడుగగా సాక్షి, ఆర్థిక శాఖకు విచక్షణ జ్ఞానము శూన్యమనియు, అధిక సంఖ్యాకుల యిష్టప్రకారము నడుచునవలసి మంత్రులస్థితిని వాదుగనుచింద రనియు జెప్పెను. ఇంగ్లాండులో ఆర్థికమంత్రి, అప్పుడున్న మంత్రివర్గపతనముతో బోవును భారతదేశములో నట్లుగాక ఆర్థికసభ్యుడు ప్రభుత్వాత్మక శాఖకు జెందియున్నాడు.

సర్ అలెగ్జాండరు మడ్జిము:—ఇంగ్లాండులో బ్రెజ్ రీ అధికారము ఖాయపు ఉద్యోగులచే జరుపబడుచుండుటచేత దానితో ఛాన్సులను ఎట్టిజోక్యమును పుచ్చుకొనడు. సాక్షి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు తాను తన స్టేటుమెంటులో సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నొసంగుట కింకను కాలము రాలేరనియు, ద్వంద్వవిధానముగూడ పనిజేయ జాలదనియు జెప్పియున్నట్లును, మూడుమొమరాండములను ఒకదానిని జూనులోను ఒకటిజూలైలోను ఒకటి అక్టోబరులోను పంపినట్లును జెప్పెను. మొదటిరెండు స్టేటుమెంటులు కమిటీ విచారణ చాలసంకుచితము నుండుననుదృష్టితో తయారు చేయబడెను. కాని వార్తాపత్రికగ నిజేదికలన్నియును జూచినపిదప తుదకు ఒక మొమరాండమును బంపుచు అందు ప్రభుత్వవిధానమును ఖండించుచును, పార్టీ పతన పరిణామిండుట ఆవసరమనియు బోల్షివిజను రాష్ట్రీయ

స్వాతంత్ర్యమునకు తగియుండలేదనియు, దెల్పెను. కాని జాతి లోబంపిన మొరొండమునందు రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమొసంగలేక పుచ్చిండు కాసనభయండునటుల జేయవలెనని నూచించెను. సాక్షియొకను వివరించి చెప్పెను నియోజక లిప్యను విధమున రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్య మొసంగుట ఉపద్రవకర మనియు, యొన్నికదారులు తెలివితేలివారై విచక్షణ జ్ఞానముగల వారై వను వారికింకను జ్ఞానము పరిపక్వముగారేదనియు తెల్పెను. ఇప్పుడున్న నియోజక వర్గములు చాల విస్తీర్ణముగనున్నవి. వానిలో కొన్నింటియందు పరిపక్వమంది యొన్నికదారులు గూడ గలరు. అర్హులు పోటీజేయువారందరకును అందు అవకాశ ముండుట కష్టము. కావున నియోజక విధానమునుమార్చి పెద్ద పెద్ద గ్రామ నియోజకవర్గములందు ఎలెక్షన్లు కాలేజీలను స్థాపించవలెనని ఆయన నూచించెను. పట్టణములందు చిన్న గ్రామములందును ప్రత్యక్ష నియోజకాధికారమును మార్చుచే స్వాతంత్ర్య ముక్కరదని ఆయన దెల్పెను. కాని ద్వంద్వవిధానమునకు మారుగ యొక ప్రభుత్వమైనను లేక రెండు కాసనభయండు ప్రభుత్వమైనను ఉండ వలెనని ఆయన అభ్యర్థనతో నొప్పుకొనెను. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్య మైనను కొన్నివరతులకు లోబడియుండవలెనని ఆయన అంగీకరించెను. ఘోరరూప్రభుత్వ విధానముక్రింద కేంద్ర ప్రభుత్వము తన భర్త్యుల నిర్వహించుట కధికారము గల్గియుండవలెను.

జాతిప్రాతినిధ్యము

అభ్యర్థకుడు జాతిప్రాతినిధ్యమును గూర్చి ప్రశ్నింపగా నేను దానిని తీసివేయుట భారతదేశమునకు ముఖ్యముగ నున్నను అది అచటయోగ్యముగ రాజ్యాంగముగాదని ఆయన అభ్యర్థనతో సంగీకరించెను.

ప్రతిష్ఠాంధకుల నాపుటెట్లు?

ప్రతిష్ఠాంధకులను కాసనభయంలోనికి రాకుండజేయుట కై అట్టిసభ్యులు ప్రభుత్వవిధానము ప్రకారమే నడుచుకొనునటుల వాగ్దానమును బుచ్చుకొనవలెనని గావించిన విచిత్ర నూతన నూర్చి అభ్యర్థకుడు ప్రశ్నించుచు అది నూర్చుముగనున్నదని దెల్పెను.

సాక్షి అందు కొన్నికష్టములుగలవని తెలియుననియు, ఊరక నొకనూతన గావించినదియు తెల్పెను. ఇంగ్లండులో మూడవ విధానంధుసభ్యులచే ప్రతిష్ఠాంధములు జేయబడెను. దానినివేసి చని యిటరలకు విధానంధుకన్యకలైన గా స్వపరిపాలననుచ్చెను. ఇదియొక సామ్యముగ మూత్ర మాయనజెప్పెను. బడ్జెట్లోను గల లాభదాయక లేదని ప్రోపిజీషన్ వారిని ప్రతిష్ఠాంధ కృత్రిముతో ప్రోపిజీషన్ వారికిని భేదముజేయుట కష్టమని ఆయన గుర్తించెను. సక్రమమున పంచాయతీ లిస్టు జేయవలసియుండును. కాని ఎన్నికల ఉపన్యాసములందును కాసనభయలోను ప్రతిష్ఠాంధమునకు గడంగునటుల ప్రకటించిన వానిని రాసి నకుండు జేయవచ్చును.

అభ్యర్థకుడు:—అట్టి నిబంధనలుండవలెనని స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు ప్రమాణమునైకొనెదరా?

సాక్షి:—కొందరు తీసికొనవచ్చును కొందరు తీసికొనక వావిచ్చును. స్వరాజ్యపక్షమువారిని సహనవ్యయము జేయవచ్చును.

కాని వారియొక్క అత్యతివాదపక్ష మొక్కటి యున్న వింపవచ్చును.

బెంగళు కాసనభయ దుష్టచారములు

అభ్యర్థకుడంతట సాక్షిని బెంగాలు కాసనభయలో గల దుష్టచారములగూర్చి ఆయన యభిప్రాయముల చెప్పుమని యడిచెను.

సర్ ప్రవేశపందవిత్తగు గారు చాలాఅసౌకర్యము జేయబడెననిచెప్పి స్వరాజ్యపక్షమువారును మంత్రిపక్షమువారు గూడ కాసనభయలో వొట్టు సంపాదించుటకై లంచగొండిపద్ధతుల నలంబించిని ఆయన బిప్పుకొనెను.

అభ్యర్థకుడు:—అది శిక్షవిధింపవలసిన నేరముక జేసెదరా?

సాక్షి:—అట్లుజేయగోరను గాని అట్టిసభ్యుని కాసనభయండ్లలో లొంగించుటకు కొన్ని నిబంధనలు జేయవలెను.

అభ్యర్థకుడు:—ఇతర ప్రజాప్రభుత్వ దేశములలో నిట్టి శిక్షలు నిబంధనలు గలవు.

సాక్షి:—స్వతంత్ర ప్రభుత్వముందవరకును దానిని పీసినట్లు జేయుట నాకష్టములేదు. ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సహించునకు గడంగునెడల దానికి రాజకీయప్రాముఖ్య మాయబడెను.

సర్ అలెగ్జాండరు మడ్డెసును:—ప్రాసిక్యూషన్ దాఖలు చేయునెడల అది సాక్షిమీదనే జరుగును గాని రాజకీయ కారణములచేత గాదు.

సాక్షి:—నూనవప్రకృతి నిర్లక్ష్యముజేయ వలె లేదు.

సర్ అలెగ్జాండరు:—అయితే కాసనభయ లేన్నున అభ్యర్థకుడు ప్రాసిక్యూషన్లు పెట్టవచ్చును గదా.

సాక్షి:—అప్పటికిని ప్రభుత్వమంతట ముపయోగింపబడును. అది నాకష్టములేదు.

అభ్యర్థకుడు:—ప్రతినిధులలో సర్వత్ర లంచగొండితనము వ్యాపించునెడల అన్నివిధముల ప్రభుత్వములను ధ్వంసమై పోవునుగదా.

సాక్షి:—ఇందులకు నే నొప్పుకొనెదను ఈవిషయమైనాకు ప్రబలాభిప్రాయముగూడ గలదు.

అభ్యర్థకుడు:—నియోజకులకు లంచము లెట్టివందుకు నేరముగజేసినట్లే ఎన్నుకొనిన ప్రతినిధుల లంచగొండితనమునగూడ శిక్షార్హులుగ జేయవలయునుగదా.

సర్ మిత్తరు:—దానిని శిక్షింపవలసిన నేరముగ జేయవలదని యొకను నేను జెప్పెదను. గవర్నరు మెంటు ప్రాసిక్యూషనువలన విశ్లేషము గల్గును. భారతదేశముయొక్కయు, బ్రిటనుయొక్కయు జేమమునకై యావిద్యేషమును తగ్గింపవలెనని నేను నొక్కివక్కాణించియుంటిని.

ఇంకను అభ్యర్థకుడు ప్రశ్నింపగా సాక్షి యొన్నికలసమయమున రాజకీయపక్షములు ఆచరించుచున్న దౌష్ట్యమేమియు లేదని చెప్పెను కాసనభయలో స్వరాజ్యపక్ష మొకటియే రాజకీయపక్షమని చెప్పెను.

అభ్యర్థకుడు:—వారలను బంధించు అధికారమేమి?

సాక్షి:—మీదేశమున్న ద్వేషమును, మిత్రోపహాసముజేయనిధ్యముగనున్న భారతీయులద్వేషమును.

అభ్యర్థకుడు:—అది మంచి సీమెంటుగాదు.

సాక్షి:—అదిమంచి సీమెంటుని నేను చెప్పలేదు. కాని అది చాలవరకు మంచిదియు, ప్రస్తుతోపయోగములకు బలవత్తరమైనదియు నగుసీమెంటుని చెప్పవచ్చును.

సాక్షియొకను వివరించుచు మితవాదులు కట్టుబాట్లతో లేరనియు కారణమొడటిది వారికి కావలసినంత దేశభక్తి లేదనియు, రెండవది వారలలో డబ్బుగలవారు దానిని పార్టీప్రయోజనముల కియ్యరనియు జెప్పెను.

అభ్యర్థకుడు ప్రశ్నింపగా ప్రధమబెంగాలుకాసనభయలో బలముగ మితవాదిపక్ష ముండెననియు అది యిప్పుడు దుర్బలమయ్యెననియు సాక్షి అంగీకరించెను.

అభ్యర్థకుడు:—ప్రతిదేశములోగూడ అధికారములో నున్న పార్టీతో నియోజకులకు విరుద్ధమవును. అప్పుడు మరి యొకపార్టీ కధికారము వచ్చును. అట్లే భారతదేశములోగూడ క్రిందటిసారి యొన్నికలైనవిషయ మితవాదుల స్థానమున స్వరాజ్యపక్షమువారెక్కువగా యెన్నుకొనబడిరి. కావున వచ్చినకష్టము పార్టీ లేక పోవుటవలనగాక యెక్కువ స్థానములను బొందగల్గిన ఉద్యోగముల స్వీకరింప తీరస్కరించెను.

సాక్షి:—స్వరాజ్యపక్షమువారు ఉద్యోగముల స్వీకరింపకపోవుటకు కారణముయిప్పుడున్న ప్రభుత్వవిధానముక్రింద వారు అధికారమేమియులేదని వలచిరి.

బాధ్యత నొసంగిన వెంటనే సత్కర్మములన్నియు బయల్పడవి పక్షములేర్పడునని సాక్షి తీవ్రవాదమునేజెప్పెను. ఉదాహరణము:—జాడుడు. ఇప్పుడు ముగ్గునీపలు కార్పొరేషనుకు స్వపరిపాలనాధికారము వచ్చుటవలన భారతీయులు సంపాదకత్వము క్రింద నున్న అమృత బజారు పత్రిక, బసుమతి, బెంగాలీ పత్రికలు కార్పొరేషనులో స్వరాజ్యపక్షమువారు జేయువలయు ఖండించుచు కాసనభయలో అధికారులపై జేయుసంరంభమును స్తుతించుచున్నది.

బర్మాను మహారాజాగారు మితవాదులు బలమైన పక్షముగాకపోవుటకు కారణము వారికి తగినంతదేశభక్తి లేదని తలంపబడెను. యింతేగాక వారికి స్వరాజ్యపక్షమువారికి గలంతధనసహాయము లేకపోయెను.

సాక్షి అందు కంగీకరించెను.

మహమ్మదు షాఫీగారివిచారణ

సర్ మహమ్మదు షాఫీగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు సాక్షి తాను ఉద్యోగమున నున్న కాలమున ఇంగ్లాండు రెండు ప్రభుత్వములు సానుభూతితో నున్నమాటయు సంస్కరణములను పనిజేయుటకు సిద్ధముగనున్న కాసనభయమును మాటయు సభ్యులు జేయని చెప్పెను. ఇట్లున్నప్పటికిని ద్వంద్వవిధాన ముంజుగము కాంచెను. కారణము మంత్రులు కాసనభయలో తమకధికరణాధ్యక్షుల బలిమి కావలెనని కొరగా ప్రభుత్వ కాఖిల ప్రభుత్వ సభ్యులు భారత ప్రభుత్వమునకును భారత మంత్రికిని మొదలగు బాధ్యులకును ఉద్దేశముల సభలో చీలికకలిగెను. స్థితిగతులు అసంతృప్తికరముగను

పనిజేయుటకునుండెను. గవర్నరు మంత్రితో నేకీభవించుటను యొక్కన పట్టుబట్టక జాయింటు కమిటీ సలహాలనే యనుసరించిన అవకాశమును గలదు. కానిదీనితో నైనను న్యవహారములు సాపు గాలేదు. కిథిలోని మసిషికి ప్రభుత్వశాఖను, ప్రజాయత్తిశాఖను భేదము గాన్పించలేదు. ఏదైన లోపము గల్గిన యెడల అంతయు ప్రభుత్వమంతటిమీద చేయబడెను. ఇప్పుడున్న విధానము ప్రకారము యూరోపియను దేశములలో వలెపార్టీ పద్ధతి యుండుట సాధ్యముగాదు. కాసనభయలో కొందరు మహమ్మదీయసభ్యులతో సంధిజేసికొని స్వరాజ్యపక్షము వారు బలముగల పక్షమయ్యెను.

సర్ మహమ్మదు షాఫీ:—స్వరాజ్యపక్షమును జేరిన యే 12, 15 మంది మహమ్మదీయులు ప్రత్యేకజాతీయ నియోజకవర్గములద్వారా యెన్నుకొనబడినంత మాత్రాన స్వరాజ్యపక్ష మేర్పడుట కెట్టియాటంకము నుండదు.

సర్ పి. సి. మిత్తరు:—లేదు. అది యేర్పాటు కాటంకము గల్గించలేదు. ఉద్యోగములో నూటికి 80 మహమ్మదీయుల కిచ్చుటకు హిందువు లంగీకరించిరి. హిందువులు దీనిపై ననుకొనసాగింపనీయరనియే నాభిప్రాయము. ఇదంతయును వట్టిజూటకము. కాకాలమున అపార్టీయుండగా హిందువులు అధికారమున నున్నయెడల మహమ్మదీయుని యెడ న్యాయముగ నుండవలెననియు మహమ్మదీయు డధికారముననున్న యెడల హిందువుయెడ న్యాయముగ నుండవలెననియు సిద్ధాంత మునసరింపబడెను.

సర్ మహమ్మదు షాఫీ:—ఆసిద్ధాంతముతో వచ్చిన యొక్కవయేమియు లేదు. మహమ్మదీయులతో మైత్రిజేహరి అపక్షమునకు కాసనభయలో హిందూ మహమ్మదీయుల మెజారిటీ వచ్చుటకు లిబరలు పక్షముజేసిన ప్రయత్నము లేవో నేను తెలిసికొనగోరెదను.

సర్ పి. సి. మిత్తరుగారు:—మాకు బూటకమునందు నమ్మకములేదు. ఆబూటకులు యెనిగో త్వరలోనే బైటపడుదును. మీజాతివారి కేవలముమైనను పట్టుదలతో నున్న యెడల నేను దానికి ప్రతిఘోషముగ నుండను. ఏదోవిధముగ మనము యోజితావమును గాంచవలయును. ఇందుకు మంచి పరిష్కార మార్గము సంయుక్తమంత్రివర్గమై యున్నది. అందు హిందూ సభ్యులును మహమ్మదీయసభ్యులును సమావేశమై పరిపాలనము జేయవలయును.

సర్ మహమ్మదు షాఫీ:—జాయింటు హిందూ మహమ్మదీయమంత్రివర్గ మున్నయెడల సంగతులు ఒడుదుడుకులు లేకుండ జరుగునని మీరు తలంచెదరా?

సాక్షి:—అవును. కాని జాయింటు బాధ్యతగూడ నుండవలెను. అంతట సర్ మహమ్మదుగారు ప్రశ్నించుచు సాక్షి ప్రతిసభ్యుడును రాజభక్తిప్రపాదమును ప్రభుత్వక్రమ పద్ధతినీ జరిపెదనని నైకొనవలెనని చెప్పి విషయమునుగూర్చి యడిగెను.

ఇందుద్దేశము విధ్వంసకుల నావలనుండుటయే యని సాక్షి నొక్కిజెప్పెను.

కాని సర్ మహమ్మదుగారు యానూతన నాచరణలో బెట్టుబయ్యుగల కష్టములను దెల్పెను. ఇందుకు స్పష్టాంతముగ ఆయన ఆసెంబ్లీలోని స్వరాజ్యపక్షమువారి వైఖరిని బెల్లము వాచాకసారి ప్రభుత్వవిధానమును ధ్వంసముజేయునట్లు మాట్లాడిరనియు, ఉక్కుపరిక్షణబిల్లు, రెయిల్వేఆర్డరును వేసజేయబడు విషయములలో సహకారభావమును జూపిరనియు దెల్పిరి.

సర్ పి. సి. మిత్తరు:—స్వరాజ్యపక్షమువారు అస్పృహజేయుటలకుచేత వారిని తమింపుటకు నాలేమియు, నాజేపజలేదు. కాని యెవరుగాని ప్రతిష్ఠాంధప్రయోజనములకై ఆమంత్రము నుపయోగింప రాదనియే నాఅభీప్రాయము. ఈనూతనను ఆచరణలో బెట్టుబయ్యుగల కష్టములను కనుగొనవలయును. కమిటీవారి విషయమై కొంత ఆలోచింపవలయును. ఇట్టి నిబంధనయుండిన యెడల స్వరాజ్యపక్షము వానికైనను మితవాదికైననుఅది చాల ఉపయోగకరముగ నుండును.

కవచారి

నీనా 1-కి యా. 1-0-0 వి. పి. నీనా యా 1-6-0 దగ్గు క్యాసకోశములందు బలహీనతవలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు కైత్యములవల ఏర్పడిన దగ్గు. కిరకాలముక ప్రబలింతు దగ్గు. క్యాసకోశములు నూత్ను వాళములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బునము, తుయనగ్గు దగ్గులు సేంపిచలనవిజయన దగ్గు విధమును బట్టి యుండును. అమృతాంజనము దీపో, మందరాసు బొంబాయి

ఆంధ్ర మహాసభలు మదరాసు

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షుని రాక

ఈరోజు ఉదయం గం 7-30 లకు మదరాసు వెంట్రల్ స్టేషనువద్ద బొంబాయి మెయిలులో నంద్యాలనుండి ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షులగు శ్రీయుత పారిసోవ్యోత్తరావు గారును వారితో యం. శారదానారాయణ, టి. రామభద్రయ్య, పంపల్లె (కళ్యాణదర్శం వద్ద) రాబడిగిరి. సర్వోత్తమరావు గారు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు గోనుగుంట ను బహ్యశ్యాచెట్టి, గద్దె రంగయ్యనాయుడు యామినీ పూర్ణతిలకమ్మగారిచే పుష్పమాలాలంకృతులుగ నొనర్చబడిరి. శ్రీయుత నేలనూతల నుబ్బారాయుడు కొదాలి శివరామకృష్ణారావుగారు, (కార్యదర్శులు) నాలంటియ్య వందేమాతర ధ్వనులమధ్య సభాధ్యక్షుని ఆహ్వానించి పబ్లికేట్టివారి సత్రమునందలి వారివిడిదికి గొనిపోయి ప్రవేశపెట్టిరి.

ప్రముఖుల రాక

నేడు కలకత్తా మెయిలులో గంపలగూడెం కుమారరాజు కొంటిగిరి వెంకటకృష్ణారావు బహద్రుగారు, జైలంకి సీతారామారావుగారు, కందిరుళ్ల నారాయణస్వామిగారు, పేటబాపయ్యగారు, పుల్లెల శ్యామసుందరంగారు మున్నగువారు విచ్చేసిరి. విద్యార్థి ప్రతినిధులును కొందర రుద్రదేవిచిరి. వీరికి పబ్లికేట్టివారి సత్రములోను గోనుగుంటవారి సత్రములోను వసతు లను గల్పబడినవి.

ఆంధ్ర మహాసభలో ఉపపాదింపదలచిన తీర్మానములు.

హిందూమతమునందు విశ్వాసము లేకపోవుటకలన కాక, కొన్నిలాభములు కలుగునను, ఉద్దేశముతో, పెక్కురు విశేషముగా పంచములు కై ప్రవచనములను పంపించుటవలన మతమునకు దేశమునకు (సాంఘికముగను, రాజకీయముగను) పెక్కు ఆనందములున్నవిని ఈ సభవారు అభిప్రాయపడుచు, వాటిని తొలగించుటకు ఈ దిగువసూచనలను గావించుచున్నారు.

పంచములను అస్పృశ్యులుగా చూచుటవలనను, వారికి ఏ విధముగను అభివృద్ధికి తోడ్పడకపోవుటచేతను, వారు కై ప్రవచనము అవలంబించుచున్నారని ఈ సభవారు తలంచుచు, ఆంటరానితనమును తొలగించుటకాక ఈ దిగువఉదాహరించిన రీతి పంచములకు ఇతరసంఘములు తోడ్పడవలెనని ఈ సభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

(1) ప్రతిగ్రామమునందును నిమ్మజాత్యుద్ధరణ సంఘము లేర్పడి, గవన్న మెంటు పోరంబోతులుగాని మరేవిధమైన సర్కారుభూములుకాని, గవన్న మెంటు ఉచితముగ ఇచ్చునప్పుడు, ఆసంఘములు పంచములతరపున ప్రాతినిధ్యమువహించి, అట్టిభూములన్నియు కై ప్రవచనములను పంపించుటకే ఇచ్చుటను మాన్పి, కొన్ని పంచములకు మాత్రమే వచ్చుటలు చేయవలెను.

(2) ప్రతిగ్రామమునందును, పంచమబాలురకు, బాలికలకు, ప్రాథమిక, విద్యగలవు పాఠశాలల స్థాపించి ఆయా గ్రామములలోని పాఠశాలలు, ఆయా గ్రామములలోని నిమ్మజాత్యుద్ధరణసంఘముల పరిపాలనలో నుండవలయును.

దాసరి శ్రీమన్నారాయణ

ఈక్రింది తీర్మానమును ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభయందును, ఆంధ్రమహాసభసభయందును ఉపపాదింప దలచుచున్నాను.

జగద్విఖ్యాత మగు ప్రాచీనాంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ స్థానమై వన్నె కెక్కుటచేతను, అఖిలభారత దేశమునందే గాక సాగరోపాంతములగు ఇతర భూములందుగూడ విద్యార్థిజనులను ప్రసరింపజేయుటచేతను, అమరావతి యొక్క నామము పవిత్రములగు ఏసాంప్రదాయములలో విడదీయరాని యట్లుతకబడియున్నతో ఆపవిత్ర సాంప్రదాయములు విద్యాపతి శ్రమమునకు ప్రబలములగు ప్రోద్బల కారణములగుటచేత అమరావతియే ఆంధ్రావని యందెల్ల మిన్నయగు విద్యార్థి నికేతనమున కనువగు ప్రదేశమగుటవలనను.

“పవిత్రపంతులగు కృష్ణానదీ తటమున, నిశ్చల వాతూలములందు, వర్షక పారిశ్రామికాది సంరంభములకు నిలయుటలగు స్థలములచేత అసంఖ్యాకములుగ అచ్చట చేరు విద్యార్థుల కాగోగ్యకరముగ కారిక, నైతిక మానసిక వికాసము కలిగించుటకు అమరావతి అనువగు స్థానముగలవలనను.

“ఆంధ్రదేశపు టన్ని కొనలనుండియు నిండుమిండుగ

నొకే దూరమున ఆంధ్రదేశమునకు మధ్యప్రదేశమున అమరావతి ఉండుటవలనను, ఆంధ్రదేశమునందలి ఏయితర ప్రదేశమును ప్రధానవిద్యార్థి ముఖ్యులందు అమరావతిని మించజాలదని చెప్పుచు,

“అనతి కాలములోనే స్థాపింపబడబోవు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును మున్నొకప్పుడు జగద్విఖ్యాతమగు విశ్వవిద్యాలయస్థానములందు ఏఅమరావతి అగ్రస్థానము నలంకరించెనో ఆ అమరావతి యందే పునః ప్రతిష్ఠాపనము గావించి మన ప్రాచీన చారిత్రకసాంప్రదాయములను సంరక్షించుటయేగాక దేశభక్తిపూరితములగు హృదయములతో మనప్రాచీన ప్రతిష్ఠనుచిరస్థాయిగ నొనర్చుట మనకు విధియై యున్నదని నొక్కిచెప్పుచు,

“ఇప్పుడు స్థాపింపబడబోవు ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయము అమరావతియందే స్థాపించవలెనని ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.”

తేకుమల్ల రామచంద్రరావు.

16-10-24

* * *

ద్రావిడదేశమునందు నివసించు, ఆంధ్రుల వాఙ్మయము బొత్తిగా పాడయి, అకుంఠుకొనియే వచ్చుచున్నదని రూఢియగును. కాక, వీరిలో భాషాభివృద్ధికొరకు పాటుబడి, వీరిని ప్రాత్యాహవరచువారును లేరు. బొత్తిగా వీరు నిర్లతులుగా ఉన్నారని నేను చెప్పగలను. వీరి పూర్వుల జన్మక్షేత్రముయిన, ఆంధ్రదేశమే, వీరి సహోదరులయిన, ఆంధ్రదేశస్థులే, త్వరితముగా వచ్చి ద్రావిడదేశాంధ్రుల, అజ్ఞానమును బోధించి, ప్రాత్యాహవరచి, ఈదక్షిణాంధ్రులకు, ఆంధ్రీవ్యక్తిత్వమును కాపాడుకొనుటకు దాహపాపవలసియున్నది. ఆంధ్రీయహాసభను బొత్తిగాదేశమున జరుప నవకాశమితురనియు, అట్లు ఒకసభ జరిపి, దక్షిణాంధ్రులను బొత్తిగాహవరతురనియు వేడుకొనుచున్నాను.

సాధువరదరాజంపంతులు.

కాకినాడ మ్యునిసిపాలిటీ

ఎన్నికలు

19వ వార్డుకు క్రిపాదం వేంకన్న గారు ఎన్నుకొనబడిరి. వీరికి 92 ఓట్లు వచ్చినవి. పోటీదార్ల కిద్దరికిని ఒక్క ఓటుగూడ రాలేదు. 20వ వార్డుకు పోతుల సత్తిరాజుగారును 21వ వార్డుకు అద్దెపల్లి హరిశ్చంద్రుగారును ఎన్నుకొనబడిరి. వీరు ముగ్గురు స్వతంత్రముగా నిలచినవారు (స్వకీయవిరేఖిరి)

ఢిల్లీలో మహమ్మదీయుల

ఆందోళనము

పదిమంది మహమ్మదీయ బాలురను హరించుట

“ఢిల్లీ మహమ్మదీయ అనాధశరణాలయమునందున్న మహమ్మదీయ బాలురు పదిమంది కనబడలేదు. వారిని అర్యసమాజమువారు హరించిరి.” అని పెన్షన్లపై కరపత్రములు 15వ తేదీన నగరమున చాలాచోట్ల గోడలకు అతికింపబడెను. ఢిల్లీ యిస్లాము రక్షకసంఘమునకును టాబ్లిగ్ ఫాఖుకును కార్యదర్శులగు షేకు మహమ్మదు ఫకీరుగారి సంతకముతో నాపత్రములు ప్రకటింపబడెను.

“ఇది యొక మత్యసభకు మహమ్మదీయులర్పించిన మొదటి ప్రకటన. ఇందుల కైకమత్యవాదులు బాధ్యులు” “గొప్ప దారుణముగు బందిపోటు” అను శీర్షికలు పెద్దఅక్షరములతో ప్రకటింపబడెను. ఆనాడు సాయంకాలము జామ్నామసీదులో నొకసభ జరుగునని గూడ ఫకీరుగారు ప్రకటించిరి. ఆసభకు మాలానా అబ్దులు కలాం అజదు, మాలానా మహమ్మదాల్, కిఫాయతుల్లాగారు మున్నగువారును, జమయతు-ఉలు-ఉలేమా సంఘసభ్యులు పలువురును మరి చాలమంది మహమ్మదీయులును వెళ్లిరి.

“ఇట్లు బాలురను హరించుట గొప్ప అపరాధము. ఈ విషయమునుగూర్చి విచారణచేసి వెంటనే నిజము వెల్లడిచేయుటకు ఒకసంఘము నేర్పరుచుచున్నాము. కరపత్రములో యొక మత్యసంఘమును గూర్చియు ఐకమత్యమునకు ప్రయత్నించుచున్న మహమ్మదీయులను గూర్చియు వ్రాయబడిన వాక్యములు నిండువుములు” అను తీర్మానము ఆసభలో నామోదింపబడెను. “ఆ బాలురను అర్యసమాజమువారే హరించినది విచారణసంఘము వారు నిర్ధారణ చేయువరకును విశ్వసంపజాలము” అని ఆసభలో చాలమంది మహమ్మదీయులు తెలిపిరి. (అ. ప్రె.)

మైనూరు ప్రతినిధుల సభ

ప్రశ్నోత్తరములు

మైనూరు, అక్టోబరు 15: నేడు 12 గంటలకు మైనూరు రిప్రజంటేటివ్ సభ 300 సమావేశమయ్యెను. దివాను బెనర్జీగారు అధ్యక్షులుగా నుండిరి. ప్రశ్నలకు సమాధానమిచ్చుట కార్యక్రమములోని మొదటి అంశము. 45 ప్రశ్నలుగలవు అప్రమేయ సములోను ఘనతపహించిన నైజామువారి రాజ్యమునందు గోవులను జంప నిషేధింపబడినదని దొరతనమువారికి తెలియునాయనియు అట్టినిషేధనము ఈరాజ్యమునందు జేయుటకేమి సఫల్యముగ యేర్పాటుచేయుటకు తలచినది యొకసభ్యుడడిగిగను ఈ విషయమై ప్రస్తుత మేమియు చేయవలెదని దొరతనమువా తుత్తరు విచ్చిరి. ప్రశ్నోత్తరములైన పిమ్మట సభ్యులు దెల్పినసంగతుల విషయమై ఆలోచనలు చర్చయై ప్రారంభింపబడెను. అరివృద్ధి అనావృష్టులచేతను బాధపడువారికి పన్నురిమిషను ఖాతావలయుననియు, కొబ్బరితోట వ్యవసాయము వృద్ధిచేయు యేర్పాటు చేయవలయు ననియు, గ్రామోద్యోగుల శిక్షణము విషయమునను, చర్చజరిగెను. ప్రతినిధులు తెల్పిన చెక్కుమనవులు దొరతనమువారి సానుభూతి బడసెను. కాని ధనము తగినంత లేకపోవుటచేకొన్ని విషయములయొడ దొరతనమువారు విముఖులైరి.

మధునిషేధము

మధ్యాహ్న సమావేశమునందు సభ్యులు దెల్పవలసిన అంశములు పూర్తిగాబడెను. త్రాగుటకు అపకాళములను తగ్గించుటకు సారాయి, కల్లుదుకాణముల సంఖ్య అధమము తగ్గించవలసినదని ఒకసభ్యుడు ప్రభుత్వమువారిని గోరెను. సభ్యుడు తెల్పు విషయమై దొరతనమువారికి సానుభూతి గలదనియు, రాబోవు సంవత్సరములో లైసెన్సు యిచ్చునపుడు డీవిషయమై ఆలోచింపబడుననియు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

ఆయుర్యేదము

బెంగళూరునందును మైనూరునందును ఆయుర్యేదపాఠశాలను స్థాపించులయు ననియు ఆర్యేదమునందు ఆనుభవముగల వైద్యుల నియోగింపవలయు ననియు నొకసభ్యుడుగోరెను. మైనూరులో నొక కళాశాల చూచుననియు సభ్యుడు కొరికయందలి ద్వితీయ భాగమును మరవనునియు దొరతనమువారు తెల్పిరి. (అ. ప్రె.)

విద్యావిషయములు-సంస్కృతము

మైనూరు, అక్టోబరు 15:— మైనూరు ప్రతినిధిసభ నేటి యాదయమున సమావేశమైసభ్యుడు విద్యావిషయములు విచారణకు తీసుకొనబడెను. లోమరు నెకండరీపరీక్షలో సంస్కృత భాషను ద్వితీయభాషలలో నొకదానిగానైన చేయవలెననియు, మిడిల్ స్కూళ్లన్నింటిలోను దానిని చేప్పవలెననియు అడుగబడెను. కొన్నికొన్ని కష్టములచేత ప్రస్తుతమిప్పుడది సాధ్యముకాదని ప్రభుత్వమువారు జవాబుచెప్పిరి.

వ్యవసాయము

మైనూరువిశ్వవిద్యాలయములో వ్యవసాయమును చేర్చవలెననియు దానిని ప్రైవేటీకండుమిడిల్ స్కూళ్లలో నిర్వహించుగానేర్పవలెననియు మరియొకవిషయమడుగబడెను. మొదటి దానినిగురించి డబ్బుచాలినయెడల విశ్వవిద్యాలయమువారిని అట్టేచేయుమని అడిగెదమనియు రెండవదానినిగురించి అటువంటిపద్ధతి క్రమక్రమముగా అవలంబింపబడవలెననియు ప్రభుత్వమువారు జదులుచెప్పిరి.

పు సకములనుమార్చుట

వీధివిద్యార్థుల కిబ్బందిలేనటుల క్రిందితరగతులలో క్లాసుపు సకములను రి సంవత్సరములలోగా మార్చరాదని అడుగబడెను. ఈవిషయమై విచారణ చేయబడునని ప్రభుత్వమువారు చెప్పిరి.

గానము

గానముగూడ విశ్వవిద్యాలయములో చేర్పవలెనని అడిగిరి. ఈవిషయము విశ్వవిద్యాలయమువారికి తెలియజేయబడునని దివాను గారు జవాబుచెప్పిరి.

సమ్మజాతులకు సౌకర్యములు

నిమ్మజాతులయొక్క బాలురకొరకై సౌకర్యములు విశేషముగా కలుగజేయవలెనని అడుగగా యిదివరకే రెండుపాఠశాలలు రెండుజిల్లాలలో శాంక్షను చేయబడినవియు డబ్బున్నంతవరకు అన్ని జిల్లాలలోను శాంక్షను చేయబడుననియు ప్రభుత్వమువారు జవాబుచెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయిలో 11 తేదీనబయలుపడిన పి. అందు ఓ మెయిలుస్తీమరు “చైనా” 15 తేదీన ఏడెనువచ్చి అచ్చటి నుండిబయలుదేరిపోయెను. (అ. ప్రె.)

బెల్గాం కాంగ్రెసు మహాసభ

ప్రతినిధులుగా వెళ్లగోరువానికి హెచ్చరిక
“డికేటరు నెలలో బెల్గాం లో గాంధీ మహాత్ముని ఆధ్వర్యమున జరిగిన బెల్గాం కాంగ్రెసు మహాసభకు ప్రతినిధులుగా పంపింపబడిన వారికి హెచ్చరికగా పంపింపబడినది. బెల్గాం వారు ముందుగా పాటులు దుసుముతో దరఖాస్తు ఫారమును పూరితేసి నవంబరు 15 వ తేదీలోగా నాకు పంపవలెను. దరఖాస్తు ఫారములు మండలతాలూకా కాంగ్రెసు కార్యాలయములలో దొరుకును. ముందుగా పాటులు పంపకుండు వట్టిదరఖాస్తు ఫారములను మాత్రమే పంపినచో నవికైల్లువు. చైలదగిన దరఖాస్తులు 20కి మించినవిచ్చినచో ఎన్నికలు జరుగును” అని కార్యదర్శి శ్రీయుత ఎర్రమిల్లి మంగయ్యగారు ఏలూరునుండి తంజిపూర్ నంపిరి.

గురుద్వారముల చట్టము

పరిశీలన మదనమోహన మాలవ్యాగారు
ముహంతలు, ఉదాసీల హక్కులకు భంగము కలిగింపకుండు పండిత మాలవ్యాగారు గురుద్వారముల చట్టమును వ్రాసిరి. “గురుద్వారముల సంఘమున ముగ్గురు సభ్యులుండును. వారిలో నొకరిని గురుద్వార సంఘమువారును, ఇంకొకరిని కాసన సంఘ సభ్యులగు సిక్కులును, వేరొకరిని కాసన సంఘసభ్యులగు హిందువులును సిక్కులను కలిసియు, ఎన్నుకొనవలెను. సిక్కుదేవాలయములను గూర్చిన తగవులన్నియు సీసంఘమువలన పరిష్కరింపబడవలెను” అని మాలవ్యాగారు వ్రాసిరి. గురుద్వార సంఘమువారు దీనినిగూర్చియు సిక్కుసభ్యుల సంఘమువారి జయతో యాత్రనుగూర్చియు కొన్నికోజులనుండి దీక్షగా ఆలోచించుచున్నారు. నాన్కానా సాహెబు సత్యాగ్రహమును గూర్చిగూడ నాలోచించుచున్నారు. నవంబరు నెల 11 వ తేదీ గురునానకు కర్తవ్యముగలచే ఆనాడు నాన్కా సాహెబులో వేలకొలది సిక్కులుచేరెదరగాన నపుడావిషయమును గురుద్వార సంఘమువారు ప్రకటించెదరని తెలిపిరి.

“నాభా ఆడవులలో ఆకాలజితలు నిర్బంధింపబడినతావున గరుడపక్షి ప్రతిదినమును ఉపరిభాగమున వివరింప సాగిన జని తెలిసినది. 1922 లో గురునానకు సత్యాగ్రహము జరిగినపుడు గూడ నిటులే ఒక తెల్లని గరుడపక్షి ఆమృతసరు దేవాలయ సరివరముపైను జతలనడుచుదారిని ప్రతిదినమును విహరింపసాగెను. ఆగరుడపక్షియే యీ గరుడపక్షియనియు గురుగోవింద సింగు పెంచినపవిత్రమును గరుడమే యిదియనియును సిక్కులు నమ్ముచున్నారు” అని శిరోమణి సంఘమువారు ప్రకటించిరి. (అ. ప్రె.)

బీహారు బరిస్టా నౌకావ్యాపారము

కలకత్తా, అక్టోబరు 16:— 1923-24 సంవత్సరమునకు బీహారు బరిస్టా నౌకావ్యాపార నివేదికమువలన కష్టమునివినియ్యరు 14, 402/- వచ్చినవని తెలియుచున్నది. వీనిలో శిఫండులు చేర్చబడలేదు. 1922-23 సంవత్సరములో కష్టమునివినియ్యరు 10, 177 మాత్రమేవచ్చెను. కటకములో వినియ్యలేదు.

కొలంబోకు ఎగుమతి చేయబడుచున్న ధాన్యమును బియ్యమును ప్రతిసంవత్సరము హెచ్చుచున్నది. సముద్రతీరము ప్రక్కనే ఉన్న నౌకలగుండా చాలా సోరుకువచ్చు దిగుమతులవలన గడవ సంవత్సరములో రు. 8,99,684 నుండి యీ సంవత్సరము రు. 11,95,247 కు పెరిగినది. క్రిందటి సంవత్సరమునకంటె కలకత్తానుండి ఎక్కువ దిగుమతులు చేయబడినందున యావిధముగా హెచ్చినది. దిగుమతి చేయబడిన ముఖ్యస్తువులు యిరువదేనివలె కిరసనాయిలు, దారము మొదలగునవి. (అ. ప్రె.)

“లిడరు ప్రకటనలు”
అల్లాబాదు, అక్టోబరు 16:— (ఇదివరకు అల్లాబాదులో నుండి యిప్పడు ప్రీవీకాన్సిలు యెదుట న్యాయవాదిగా పనిచేయుచున్న) భగవాన్దాసుగారు సర్ మహమ్మదు మోసీగారి తరువాత బహుళ: లామెంబర్గదరునియ, బి. యస్. శర్మగారి తరువాత సర్ మహమ్మదు హబీబుల్లాగారు పని చేయుదురనియు లీడరు ప్రకటించుచున్నది. (అ. ప్రె.)

“దిలాస్తు అఫ్ హిజ్ పీపుల్” అనే ఫీలిము ఢిల్లీ రాష్ట్రములో నిషేధింపబడెను. (అ. ప్రె.)

గాంధీ పూజా నిధి

పాలకొండ	
గొట్టే నూరపునాయుడుగారు	100
యెల్లంనువోంత్తి సుందరనారాయణ పాత్రుడుగారు	100
సరిదేవి పార్వతీశ ఆచార్యులుగారు	80
కందికుప్ప కాశీ విశ్వనాథాచార్యులుగారు	80
కొమ్మూరు జగన్నాథాచార్యులుగారు	40
చేకేళ్లకులు	200
వాగ్దానములు కల్పిన మొత్తం	540

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఖిద్దరుబోర్డు, ఖాదీవిద్యాలయము

అఖిలభారత ఖాదీబోర్డువారి ధనసహాయమున యీజిల్లా ఖిద్దరుబోర్డు ఆధ్వర్యమున శ్రీయుత దండు నారాయణరాజుగారి నువ నడుపబడుచున్నది. వీరు మహాత్మాజీ సత్యాగ్రహోద్యమమున యావిధ్యాలయము నడపుటకు తగుని పుణతను బడసిరి.

వివిధములగు దూదిన బిక్షింతులు, మిల్లుఖిద్దరునూళ్లనువే అుపరచుట; వివిధరకముల కమానులతో దూదియేటులు నూలుతీయుట మొదలగువిషయము లందుగరుపబడును. ఖాదీవిద్యాలయముల కవనరముల లెక్కలపుస్తకముల నుంచువిధము(Book keeping)గూడ కావలసినవారికి నేర్పబడును.

అన్నివిషయములు సమగ్రముగా నేర్చుకొనుటకు 25 దినములు పట్టవచ్చును. ప్రతిరోజున 8 గంటలకాలము తప్పక పనిచేయవలయును.

ఈపాఠశాల ప్రస్తుతము యేలూరులో 10.10.1924 తేదీన ప్రారంభింపబడెను. యేలూరుజాతీయ పాఠశాలాభవనములోనే నెలకొల్పబడును. ఆగ్రహారమునందలి యితరప్రాంతములకు కూడఆవసరము ననుసరించి మార్చబడుచుండును. ఈపాఠశాల విద్యార్థులకు భోజనఖర్చుతక్కు యితరఖర్చులు యేమియులేవు. భోజనమునకు నెలకొను 12 లేక రు. 14 లుఅగును. వారుకొనుకొన్నవలసిన సాధనసామగ్రికూడ యేమియులేదు.

ఖిద్దరుఅభివృద్ధికి కృషిపల్కు మహానియులెల్లరును ఈవిద్యాలయములో కొన్నిరోజులు పనిచేయుట మిగులనుపయోగకరముగానుండును. ఒక్కొక్కమారు రెండువిద్యార్థులుమాత్రము నేర్చుకొనుటకు వలయుపరికరములుగలవు. కాన దరఖాస్తు ద్వారా తడవకు రెండు చొప్పున వరుసగా అవకాశ మొసగబడును.

యేలూరుతాలూకా నంతటికి ప్రస్తుతము యేలూరు జాతీయవిద్యాలయములో నెలకొల్పిరి: తరువాత యీజిల్లాలోనున్న యితరతాలూకాలో ఒక్కొక్కనెలచొప్పున ఆతాలూకా యొక్క సౌకర్యముల ననుసరించి యేదోయొకచోట పాఠశాల నెలకొల్పబడుచుండును. తరువాత వీలునుబట్టి మిగతా జిల్లాలవారికి సహాయముచేయబడును. దరఖాస్తులను పంపునారు శ్రీయుత దండునారాయణరాజుగారు, (ఆధ్వర్యులు) పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఖిద్దరుబోర్డు యేలూరు అని పంపవలెను.

శనివారపు సుబ్బారావు, కార్యదర్శి.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఖిద్దరుబోర్డు, నిడదవోలు
అమృతమునకు సిద్ధముగానున్న పరికరములు ఖిద్దరువస్త్రములు అన్నిరకములు సోపమైన నెలలకు దొరకును. రాట్నములు, పత్తి రాట్నములు కావలసినవారు అర్ధరయిచ్చిన వారంతో జలకు సప్తయిచేయబడుచుండును.

నూలుపోయు రెండడుగులకేసుఆకులు ఆసు1-కి రు. 0.4-0.5 చొప్పున, రాట్నమునకే అమర్చుకొనుటకు వీలుగానుండి సుకుపుగా రాట్నమునుంచుచిన కడుగుతో 2అడుగుల పొడవునమన్నట్లు నూలుపోసుకొనుటకు తయారుచేయించిన ఆసు1-కి రు. 0.5-0.6.

ఫీకుచల్లి నూలును సమముగ చేయుటకు తగిన “స్పెస్సు” అనునది సినాశేఖతో చేయించినవి. 1-కిర. 0.3-0 కళాయిశేఖతో చేయించినవి 1 కి రు. 0.5-0.6

కడుగు సబ్బుతీ ఆశ్రమము నుంచి తెప్పించినవి కడుగు 1 కి రు.0.6-0.8 ఇక్కడ తయారుచేయించినవి. 0-1-0లు.

చెవులు సబ్బుతీఆశ్రమమునుంచి తెప్పించినవి, రు.0-1.6 యున్న ఇక్కడతయారు చేయించినవి. 0-2-0లు.

ప్రతి. దూది, ఏలు సప్తయిచేయబడును. దూది మణుగు 1-కి రు.18-0.0లు ఏలు బిళ్ల 1-కి రు.2-12-0లు, వీటిధరలు అపుడపుడు మారుచుండును.

శనివారపు సుబ్బారావు, కార్యదర్శి.

కైవల్య నవనీతము

తత్వబోధ-సందేహనివారణ ప్రకరణములు
కనుపర్తివేంకటరామ శ్రీ విద్యానందనాథ విరచితము.

ఈ యుద్వృంధమును కృతజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. దీనిని పండిత పురాణం నూర్యనారాయణ తీర్థులవారు పరిష్కరించిరి. గ్రంథకర్తగారిపుత్రులగు శ్రీకనుపర్తి మార్కండేయ శర్మగారిగ్రంథమును 1923 లో ప్రకటించిరి. ఇందు గ్రంథకర్తగారిచే వ్రాయబడిన టీకాతాత్పర్య విశేషములుగూడ ప్రకటింపబడెను. ఇదివరకు నాలుగు ముద్రణములు 8000 ప్రతులు ముద్రింపబడి విక్రయింపబడెను. ఇది వివరమార్పు. దీనిముద్రణమునకు బ్రహ్మశ్రీ వేములపాటి రాఘవయ్యగారు కొంత ధనసహాయము చేసిరి. ఇది మహాత్మాజీ వేదాంతగ్రంథమును విషయము నిఖిలాంధ్రలోకవిదితము. గ్రంథకర్తగారిమాతామహుడగుఅచ్యుతుని శేషాద్రి సోమయాజిగారివలెనే గ్రంథకర్త విద్యానందనాథులుగూడ శ్రీమత్ప్రభుకందురీదేవి సాక్షాత్కారమును బడసి ధన్యులై తదాజ్ఞాసారమే యీ గ్రంథమును వ్రాసి ఆదేవిశే అంకితము గావించిరి. ఈగ్రంథమునుగూర్చియు గ్రంథకర్తను గూర్చియు సంపాదకుడు మార్కండేయ శర్మగారు వ్రాసిన ఉపాధ్యాయము బహువిషయ బోధకముగా నున్నది. మొదటిపుటలో గ్రంథకర్త ఛాయాపటముగూడ గలదు. చలయు వారికింది విలాసమునకు వ్రాయవలెను “శ్రీకనుపర్తి మార్కండేయ శర్మగారు, బృందావనం, కీల్వాకు, మదరాసు.”

వాతావరణ సిద్ధి

1924 సం॥ అక్టోబరు నెల 17-వ తేది శుక్రవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	మున్సీఫ్		మున్సీఫ్		మున్సీఫ్
	అక్టోబరులో	అక్టోబరులో	అక్టోబరులో	అక్టోబరులో	
	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో
గోపాలపురం	91.0	72.4	...	8.78	44.96
విశాఖపట్టణము	88.2	78.4	...	2.29	87.09
కాకినాడ	88.2	77.8	...	5.88	89.09
మచిలీపట్టణము	90.6	77.2	...	1.98	41.59
కర్నూలు	92.6	72.0	...	1.71	26.01
బళ్లారి	91.1	72.1	0.01	0.88	20.51
కడప	96.7	77.0	...	1.08	81.28
నెల్లూరు	98.5	78.5	...	0.71	87.98
మద్రాసు	92.4	77.8	...	8.29	50.74
కడలూరు	91.6	78.4	...	2.50	52.94
నేలము	94.0	78.0	...	0.89	89.80
కోయంబట్టూరు	90.1	70.3	0.18	0.82	22.29
తిరుచనాపల్లి	94.7	77.8	...	1.52	88.18
నాగపట్టణము	90.8	78.8	...	0.29	54.98
మధుర	95.4	77.8	...	0.12	83.58
పాంబన	90.4	78.9	...	0	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	2.57	2.57	28.84
తిరువేండ్రము	84.4	77.0	...	0.81	64.51
కొచ్చిన్	16.6	77.1	...	0.98	114.51
కాలికట్టు	89.1	77.7	...	0.48	117.16
మంగళూరు	86.0	77.6	...	2.97	125.68
తెంగళూరు	84.9	69.0	...	1.22	85.87
మేర్కాత	78.2	68.6	0.12	1.71	125.46
కొడైకనాల్	65.8	52.3	0.04	1.00	62.18

సర్కారులు:—ఆకాశమునందు కొద్దిగ మేఘములు వేసి నవి. గోపాలపురమునందు పగటివేడిమి 80 విశాఖపట్టణము నందు రాత్రివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు అధికముగనున్నవి.

దక్కన్:—బళ్లారిలో కొలదిగా వర్షముపడినది. కడపలో పగటివేడిమి 4 డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి 3 డిగ్రీలు అధికముగా నున్నవి. మొత్తముపైన వాతావరణము బాగుగ నేయున్నది.

సి. ఆర్. సామ్రా.

వాతావరణాప్రజ్ఞాడు.

వృత్తాంతలేఖలు

రేవల్లె

(ఒకవిలేఖరి)

అక్టోబరు 10:-రేవల్లె గ్రామంలో హిందూమహమ్మదీయుల యిండవద్దకు వెళ్లి 208 శేర్ల వియ్యమున్నూ దానికి అవసరమైన కూరగాయ వగైరాలున్నూ 7,8 లేదలలో వసూలుపర్చి 9 లేద మధ్యాహ్నం నుంచి ఖూమారు 700 మంది బీదజనులకు భోజనము పెట్టిరి. వంటి, గ్రడ్డి, కుప్పివాళ్లకు (6 గురకు) వస్త్రములిచ్చిరి. మహాత్మాగాంధీగారు ఉపవాసవ్రతమునుంచి సురక్షితముగా బయట పడినందుకు హిందూమహమ్మదీయ అయితులతోదినము యీవిధముగా జరిపిరి. గ్రామసంఘ సహాయకార్యదర్శి శ్రీయుత శేరం శెట్టి పిచ్చయ్యగారు యూనియన్ బోర్డుసభ్యులు శ్రీ నల్లూరు ఆనందయ్య, రావు రాయన్న, పువ్వాడ రాంభొట్ల, కంభం పాటి సాంబయ్యగారు యీసందర్భములో చాలా కృషిచేసిరి.

గోదావరి యేజన్ సీ పోలవరం

(స్వ కీ య వి లే ఖ రి)

గాంధీమహాత్ముని యుపవాసదీక్షా విజయోత్సవము మహాత్ముని యుపవాసదీక్ష ఆఖరు రెండురోజులన్నూ పోలవరం కాంగ్రెసు కార్యాలయములో నూలుపోటీ పరీక్ష యేర్పాటు చేయబడినది. 8 వ లేదీని హిందూ దేవాలయము లును మసీదులును ప్రార్థనలు, సహస్రనామ పూజలు అభిషేకములు చేయబడినవి. రాత్రి శ్రీరాములవారి యూరేగింపు యుత్సవమున్నూ బహిరంగ సభయు జరుపబడినవి. మహాత్ముని యుపవాసమహిమను దానిఫలితమును గూర్చియు, సర్వమతైక్యసంధాయక మహాజనసభా తీర్మానము గూర్చియు శ్రీయుత పుసులూరి కోదండరామయ్యగారు చేబియ్యం సోమయ్యగారు మాట్లాడిరి. నూలు పోటీపరీక్షలో జయము పొంది శ్రీమతులు సెల్లాబీమడుపు మంగమ్మగార్లకు బహుమతు లియ్యబడినవి. వీరు గంటకాలములో 144 గజములు సాపైననూలు వడికిరి. సన్నముతీయుటలో కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభ్యులను యితరులు ప్రోత్సహించి జాలకపోవుటచే యిందు నిమిత్తము యేర్పాటుచేసిన బహుమతి కాంగ్రెసు కార్యసామములను నిర్వహించి వారి రు 30.00 లు చేర్చి సంక్రాంతిపండుగకు సన్నముగా నూలుదీసినవారికి యిచ్చుటకు యేర్పాటుచేయబడినది. పతి మాదమూసములకు పోటీపరీక్ష పెట్టి రాట్టులు లునూ కొందరిసామున్నూ బహుమతి యిచ్చుచుండుటకు యీ సంఘమువారు పూనుకొని యున్నారు.

అకకాపల్లి

8.10.24 న శ్రీమహాత్ములవారి 21 దినముల మహాపవాస దీక్ష సమాప్తియై ప్రాశస్త్యము నిశ్చయించిన దినమున శ్రీమహాత్ములవారియందు యీపురవాసులకుగల అత్యంతభక్తి ప్రేమాతిశయములను వెల్లడించుటకు, శ్రీమహాత్ములవారికి ఆరోగ్యకాంతి బలములు చేహరజేయుటకు, అన్నిమతముల వారును శ్రీమహాత్ములవారి రూపపటమును, స్వరాజ్యలక్ష్మీ చక్రమును అన్ని వీధుల వెంబడిని ఊరేగింపులుత్సవము మంగళవాద్యములతో జరిపిరి. హారతులు కట్టుములు ఛలపుష్పములు విరివిగ సమర్పించిరి. అన్ని దేవాలయములలో ప్రార్థనలు అభిషేకములు, నివేదనలుజరుపబడెను. పురజను లాబాలగోపాలమును ఉత్సవమున పాల్గొని ఆనందమును వెలిబుచ్చిరి. మార్కెట్టులో నుమారు 1600 మంది బీదజనులకు సంతృప్తికరముగ అన్న ప్రదానను బీదరక్షణ సంఘమువారు యీసందర్భమున జరిపిరి. సాయంకాలం శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరీ ఆలయముంటపమున బహిరంగసభ జరుపబడి అన్నిజాతులవారును ప్రార్థనలు జరిపిన పిమ్మట, విశాఖపట్టణ వాస్తవ్యులను మండల నాయక శ్రేష్ఠులును న్యాయవాదవృత్తి విస్తరించి దేశ సేవాకార్యములలో నిరంతరము కృషిపల్పుచున్న మ. రా. శ్రీ కసంబిరావు బుచ్చి సుందరరావుగారు శ్రీమహాత్ములవారి ఉపవాస దీక్షావలంబన కారణములను మహాత్ములవారి ఆత్మభక్తి ప్రభావములను ఆరోగ్య విషయమును, డిల్లీ పట్టణములో నిటీవల దేశనాయక శిఖామణులు సమావేశమై నిర్ణయించి ప్రకటించిన తీర్మానముల అభిప్రాయ సారములను విపులముగా తెలిపి సభను సార్థక పరచిరి. మహాత్మాగాంధీగారి ఆరోగ్య దీక్షాపటములకు అభివృద్ధి నొసంగి రక్షింపుమని సభికులు ఏకగ్రీవముగ దైవప్రార్థనలతో జయజయనినాదములతో రాత్రి 7-30 నిమిషములకు సభను ముగించిరి. (ఒకవిలేఖరి)

వెంకటగిరి

వెంకటగిరి

(స్వ కీ య వి లే ఖ రి)

కాంగ్రెస్ సంఘము

అక్టోబరు 11:- ది 8.10.24 లేదిన వెంకటగిరి కాంగ్రెస్ సంఘ సామాన్యసభ వైకాంగ్రెసుకార్యాలయమున సమావేశమై మహాత్ముని ఆయురారోగ్యము కొరకును, హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యతకొరకును దైవప్రార్థనలు భజనలు జరిపిరి.

యూనియన్ యెన్నికలు

వెంకటగిరి ఫీర్గా కాంగ్రెసు సంఘమువారు 26.9.24 లేదిన జరిగినసభలో నొక స్థానిక స్వపరిపాలనోప సంఘమును నియమించిరి.

ఆయుపసంఘమువారు యీ దినవ సుదహరింపబడిన కాంగ్రెసుసభ్యులను యూనియన్ బోర్డుకు అభ్యర్థులుగా నియమించిరి. 29.9.24 లేదిన నామినేషన్ లన్నియు దాఖలైనవి. కాంగ్రెసుకు ప్రతికక్షగానిలిచిన అభ్యర్థులు దాఖల్ చేసిన నామినేషన్ లలో నుండు బోపములను కాంగ్రెస్ అభ్యర్థులు స్క్వాట్రీటినిచేయు సమయములో చెప్పిరి. ప్రెసిడెంటుగారు అన్ని నామినేషనులను పేర్కవచిరి. ఈనెల 20, 22, 28 లేదులలో పోలింగు జరుగును.

కాంగ్రెసుపక్షమున నిలచిన అభ్యర్థులు

వార్డు

1.	1. కటికనేని కల్యాణరావుగారు
2.	1. గండాగుండి వెంకట్రామయ్యగారు 2. బుద్రి మస్తాఫాగారు
3.	1. మాధభూషి వెంకటేశమచార్యులుగారు 2. మాధభూషి రంగచార్యులుగారు
4.	1. నీలం కాశప్పగారు 2. బుద్రి మస్తాఫాగారు
5.	1. శిరిగిరి సుబ్బయ్యగారు
6.	1. బొల్లెనేని రంగయ్యగారు 2. గండాగుండి వెంకట్రామయ్యగారు
7.	1. గౌరబ తిని శేషయ్యగారు 2. మాధభూషి రంగచార్యులుగారు

శ్రీయుత గజ్జే రంగయ్యనాయుడుగారు

శ్రీయుత గజ్జే రంగయ్యనాయుడుగారు గతనెల 28 లేదిన సాయంకాలము 8 గంటలపండికి యిచ్చుటకువచ్చిరి. వారు 29.9.24 లేదిన ఉదయం ఆనుపత్రివద్ద నామినేషన్ లు దాఖలగునప్పడు దగ్గరనేయుండిరి. ఆ రాత్రి యొకబహిరంగసభ జరిపిరి. 30.9.24 లేదిన నామినేషన్ లు స్క్వాట్రీటినికాలము లోమాడ హాజరైయుండిరి. ఆసాయంకాలమున పురపిట్టలులో గొప్ప భజనలు జరిపినవిదవ రాత్రిబండికి చెన్నపట్టణమునకు వెళ్లిరి.

కొవ్వూరు (గోదావరితీరము)

లోక్ తర మహాపురుషుండగు గాంధీమహాత్ముడు యిరువదియొక్కనాళ్లు హిందూమహమ్మదీయమైత్రికై యుపవసించి నిరాహారముగా నిరంతరాయముగా నిరంకుశత్రుమునుండి తపంబు చాలించినందులకు 8 వ లేదీ మహాత్మాగాంధీ గ్రంథాలయమువద్ద వారినేర్పిందిందుకు నొకసభ జరిపిరి. శ్రీయుత జాజాల చలమయ్యకాస్త్రిగారి సభాధ్యక్షతక్రింద శ్రీయుత శివుడు శివరావు, గా. రామమూర్తిగారు ప్రస్తుతస్థితిగతులగు ర్చియు మహాత్ములవారి పట్టుదలగుర్చియు నిరశనవ్రతభారణమునుగూర్చియు విరళముగా ప్రజలకు తెలియజెప్పిరి. సుమారు అన్నికక్షలవారును గలసి 600 మంది గుమగూడిరి. మాపురమున యీవరకింతమంది యెన్నడును సమావేశము కాలేదు. 1921 సం॥రం నాటిరాటుముల త్రివ్వడు యుత్సాహము తిరిగి తలచూపుచున్నందులకు సంతోషము. దీనితోడు మాతాలాకా కాంగ్రెసు సంఘమువారు రు 1000 వెయ్యిరూపాయలు మూలధనముతో ఒక ఖద్దరువస్త్రాలయమును స్థాపించినారు. వస్త్రములు విరివిగా అమ్ముడు పోవుచున్నవి.

పల్నాసా (గంజాంజిల్లా)

శ్రీమహాత్మాగాంధీగారు తమఉపవాసదీక్షను నెమ్మదిగాను సాంతముగాను నిర్వర్తించి ప్రాశస్త్యము తమసంకల్పమును నిర్వహముగా నెరవేర్చినందులకు యీ గ్రామములో కొందరు వారికి సంపూర్ణాయురారోగ్యము లాసగిన ఈశ్వరునికి పూజా ప్రార్థనాదుల నొసరించి కృతార్థులయిరి.

కాలమానస్థితి చాలాఅనుమలముగానున్నది. వర్షములు సస్యానుకూలముగాయున్నవి. ఇట్టి సంవత్సరాంతమునకు నుండినచో సుఖిత్వ మేర్పడును. కొంతవడి కరువు యీప్రాంతములం దంతరించును.

పెదకల్లేపల్లి

శ్రీ గాంధీమహాత్ముని ప్రాశస్త్యోత్సవము

మహాత్ముడు బూనిన 21 రోజుల మహాపవాసదీక్షను సునాయాసముగా ముగింపగల అద్భుతశక్తిని మహాత్ముడుకు ప్రసాదించినందులకు యీ నెల 8 బుధవారం ఉదయము శ్రీ నాగేశ్వరస్వామివారికి అభిషేకములతో ప్రార్థనలు జరిగెను. సాయంకాలము బహిరంగసభ జరుపబడి సుసర్ల కృష్ణమూర్తిగారచే ఉపన్యాస మియ్యబడెను.

(ఒకవిలేఖరి)

ధర్మవరం

(ఒకవిలేఖరినుండి)

మహాత్మాగాంధీ మహాపవాసదీక్షాపరిసమాప్త దినముగా నేర్పడిన అక్టోబరు 8 వ లేదీ ఉదయమున ఐకమత్యసభాకడపటితిర్మానము మేరకు ప్రతిదేవాలయములోను అర్చనలు జరిగినవి. అందు మిక్కిలి వైభవముగా ధర్మవర గ్రామస్థాపకచార్యులగు శ్రీకృష్ణశక్తి ఒడయరు వారచే చేయబడు కట్టపై ప్రతిష్ఠింపబడిన శ్రీ సిద్ధరామేశ్వరస్వామి వారికి మహాన్యాసపూర్వక ఏకాదశిరద్రాభిషేకమును సహస్రనామార్చనయు బ్రాహ్మణులచేతను, పేటలో వైశ్యులకులదేవతయగు శ్రీనగరేశ్వరికి సహస్రనామకుంభమార్చనయు వైశ్యులచేతను, సాలీలకు ముఖ్యదైవమగు శ్రీ శ్రీమహారాయణ స్వామికి సహస్రనామార్చన సాలెవాండ్ర చేతను జరిపింప బడినవి. చీకటిపడిన పిమ్మట దేవాలయములందు దీపోత్సవములును, భజనలును అచ్చలచ్చట చిన్నచిన్న సభలును జరుపబడినవి. వైశ్యనారీమత్తులు కొందఱు పరమాన్నముల వండి మహాత్ముని పేరిట భిక్షుకులకు పెట్టిరి. సాలీయులకు లత్యుత్సాహముతో తమ శేషేపేటలో పచ్చని తోరణములగట్టి గాంధీ మహాత్ముని ఉపవాసదీక్ష నేటితో ముగిసినదని పెద్దపెద్ద అత్తరములతో పట్టుల వ్రేలాడ గట్టిరి. ఆనాడంతయు యుత్సాహము వెల్లువలై పాటుమండెను. గాంధీ మహాత్ముని పట్టుము గ్రామములో కొంతమకు నూరేగింపబడెను వ్షము కుతీయటచే నుత్సవ మాగిపోయెను.

వాసవచ్చులచేత 8 వ లేదిన బహిరంగసభ చేయలేదు. 9 వ లేదీ సాయంకాలమున ! నేళేపేటలో నుండు పుట్టనుం ఆలయము వద్ద బ్రహ్మశ్రీ పాట్టి శంకరరావుగారి యధ్యక్షతక్రింద సభ జరుపబడెను. ప్రారంభమున ధర్మవరము తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులుగా నుండి కీర్తిశ్రేష్ఠులైన యర్రగుంట సంచీపరావుగారి సానుభూతితీర్మానము యీక్రింద కనుబడిన రీతిని ఆమోదింపబడెను.

తీర్మానము

“ధర్మవరము తాలూకాకాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులుగా నుండి కాంగ్రెసు ఉద్యమమున శరీరమున శక్తియున్నంతవరకు చక్కగాపాల్గొని దేహపటుత్వము సడలుటచే మంచము జేరయు ఉద్యమజయప్రదమునకు ధీశక్తిని వినియోగించుచుండిన బ్రహ్మశ్రీ యడ్తగుంట సంచీపరావుగారు యీనెల 8 వ లేదీశనివారము ప్రాతఃకాలమున కీర్తిశ్రేష్ఠులైనందులకు యీసభవారు చింతిల్లుచు వారియాత్ముకు శాంతి నొసగునటుల పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచు వారికుటుంబమునకు సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు.”

పిమ్మట అధ్యక్షులు సభాకార్యక్రమమును సభ్యులకు తెలియజేయుచు ఐకమత్య సభాచర్చను విపులముగా విశదీకరించిరి. అధ్యక్షుల యుపన్యాసానంతరము కార్యదర్శి నాయకుల సభలో గావించబడిన తీర్మానముల చదివి కొంతవరకు విమర్శించి వానిభావములు సభ్యుల మనముల చక్కగా నాటునటుల ఉపన్యసించెను. పిమ్మట కొందఱు సభ్యులు (హిందువులు మహమ్మదీయులు) ఐకమత్యమువనరము ఆవశ్యకమని యుపన్యసించిరి. అధ్యక్షుల అంత్యోపన్యాసమున ఐకమత్యమును గూర్చి విపులముగా తెలియజేయబడెను. అధ్యక్షునకును ఉపన్యాసకులకు వందనములతో సభరాత్రి 8 గంటలకు ముగిసెను.

కొత్తపల్లి (పితాపురందరి)

8.10.24 లేదిన గాంధీగారు ప్రాశస్త్యోత్సవ రోజున యీ గ్రామములో భజనలుసర్పి గాంధీగారి, పముల పలకలో పెట్టి ఊరేగించగా గ్రామవాసులు అందఱు హారతులు యిచ్చినారు. (గౌరవవాసి)

కార్యదర్శి.

ఇ ను ము ది గు మ తి

పన్ను సువిధింపుట

టారిఫుబోర్డువారి ప్రకటన

పూనా, అక్టోబరు 14:—టారిఫుబోర్డువారు నేడిడిగుప ప్రకటనను గావించియుండిరి:—అక్టోబరు 8 తేదీ వాణిజ్యశాఖ నెం 280 టి (15) యిండియా-దొరతనమువారి తీర్మానములో, 1924 ఉక్కుపరిశ్రమ (రక్షణ) శాసనముక్రింద కొన్ని ఉక్కు వస్తువులమీద ఎక్కువగా పన్నును నియమింపవలసిందని తాతా యినుము ఉక్కుకంపెనీవారు పెట్టుకొన్న దరఖాస్తును గూర్చి విచారించి రిపోర్టును పంపవలసినదని టారిఫుబోర్డువారు ఆదేశము చేసి ముఖ్యముగా ఆడుగబడిన రెండుకవయము లేవనగా:-

- (1) హెచ్చించబట్టయిన ఎంతవరకు ఏవస్తువులమీద ఏరకపున్నపులమీద పన్నును హెచ్చింపవలెను.
- (2) ఈపన్ను సాధారణముగా అన్ని వస్తువుల మీదను హెచ్చింపబడవలెనా? లేక ఏవోకొన్ని దేశములలో ప్రత్యేకముగా చేయబడినవని చెప్పబడినప్పుడుగాని లేక ఆయాదేశములనుండి దిగుమతి చేయబడినవని చెప్పబడినప్పుడుగాని హెచ్చింపవలెనా?

క్రొత్తగా యిప్పుడు పన్నును హెచ్చించినట్లయినయినా దిగువవస్తువులమీద హెచ్చింపబడును:—

(ఎ) మామూలుకడ్డీలు (బి) (30 పౌండులలోనుగాగల తేలికపట్టులు) (సి) వంతెనలకు వాటిపనికెవచ్చు కడ్డీలుకొరములు మొదలగునవి (డి) 1/8 అంగుళములుగాని అంతకంటె యెక్కువగాని చందముగల ప్లేటులు. బోర్డువారు ఫారముచేసిన రక్షణవిధానము ప్రకారము యీదేశములో తయారుకాబడు ఉక్కు పరికరముల కన్నటికిని సగటున టన్నుకు రు. 180 ఖరీదు నియమింపవలెను. (వంతెనలు మొదలగువానికువయోగించు పరికరములకు రు. 175) బోర్డువారు విధింపవలసినవని చెప్పినట్టియు యిండియాదొరతనమువారును ఒప్పుకొన్నట్లు చుంటే పన్ను రేట్లు, యీధులను పన్ను లేకుండా దిగుమతిచేయబడు ఉక్కుయొక్క ధరలను గలవ్యాప్తావసరమును సరిపోవుచున్నది.

అఖరీదులక్రిందివిధముగనున్నవి:— (1) మామూలుకడ్డీలు తేలికపట్టులుటన్నుకు రు 140 (2) కట్టడముల కుపయోగించు కడ్డీలుకొరములు మొదలగునవి టన్నుఒకటికి రు 145 (3) ప్లేటు టన్ను ఒకటికి రు150 ఉక్కురక్షణశాసనము అమలులోనికి వచ్చినప్పటినుండియు జంపద్యూయలో తయారుకాబడుచున్న ఉక్కుటన్నుఒకటికి రు 180 కంటెక్కువగా పడుచున్నదని తాతాయినము ఉక్కుకంపెనీవారు చెప్పుచున్నారు.

తగుధరలకు కారణములు:— (1) దిగుమతిచేయబడు ఉక్కుయొక్క ముందుధరలను అంచనావేయుటలో బోర్డువారు మారకములేలు ఎప్పుడును రూపాయను 1 పిల్లింగు 4 పెన్సిలుండునని తలచిరి. కానిశాసనము అమలులోనికి వచ్చినప్పటినుండి అంతతగులేలుకొప్పుడును మారకమురావేదు. మీదు మిక్కిలి అక్టోబరునెలలో మారకము క్రమముగారూపాయకు 1 పిల్లింగు 6 పెన్సిలవరకు పెరిగినది. (2) ఖండాంతరములలో ఉక్కుయొక్క సి. బి. యఫ్ ధరలుతగ్గను.

ముఖ్యముగా గడచిరినెలలలో జంపద్యూయలో తయారుచేయబడుచున్న ఉక్కుకు పోటీగా ఇగుమతిచేయబడుచున్న ఉక్కుఏధరలకు విక్రయింపబడుచున్నదో బోర్డువారు నిర్ధారణ చేయవలసియున్నది. మేనెలమొదటితేదీనుండి ఉప్పుధరలు చెప్పగలిగినవారందరినుండియు బోర్డువారు సంవత్సరాధ్యముగా అభిప్రాయములను స్వీకరింతురు. బోర్డువారు విచారణకు కీర్ణకాలమున ముగింపవలసియున్నారు. కావున అక్టోబరు 24 తేదీకి తరువాత వచ్చిన పతనిధుల అభిప్రాయములను విచారింపజాలరు. ఈవిచారణకాలమున బోర్డువారి కాశ్యాలు యును బొంబాయిపురముదిరమున జరుగును.

జి. సి. రాఫ్, రామ్మోన్

కార్యదర్శిఅనివున్నది. (అ. ప్రె.)

తాతాయినముఉక్కుకంపెనీ

జంపద్యూయ, అక్టోబరు 15:—తాతా యినముఉక్కుకంపెనీవారు ఆమితముగా మిత్రత్వమునకు పాటుపడుచున్నారు. కోల్ ఓయెట్టాబ్దుల్లాకు తాతాల్లికముగా మూసీకేయబడినవి. ఇనుముగని మూసీవేయబడినది. అమృతుగాని సరకులు చాలాపెక్కుని యున్నవి. పనివాండు పనిలేకయున్నారు.

టారిఫుబోర్డు

పూనా, అక్టోబరు 15:—ఉక్కురక్షణశాసనములై తాతాకంపెనీవారు పెట్టుకొన్న దరఖాస్తువిషయమై విచారించుటకు టారిఫుబోర్డు వారు బొంబాయికి వెళ్లుచున్నారు.

(అ. ప్రె.)

కరిద్వార, (కోమిల్లా) అక్టోబరు 15:—దంపుడు బియ్యము చాలా యెక్కువ ధరల కమ్మబడుచున్నది.

(అ. ప్రె.)

ది మ ద్రా ను అండు న ద రన్ మ రా టా రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇకాకార్పొరేటు చేయబడినది.)

నోటీసు

సరకులను వ్యాకు చేయుట

కొన్ని సరకులను కొన్ని నిబంధనల ననుసరించి ప్యాకింగు చేయవలసినట్లు 1924 సం॥రం అక్టోబరునెల మొదటి తారీఖు నుండి ఏర్పాటు చేయబడినదని యందుమూలముగా మద్రాసు అండు సదరన్ మరాటా రైల్వేమీదుగా సరకులను పంపునట్టి వర్తకులకును, ఇతరులకును తెలియజేయడమైనది. రైల్వే ఉద్యోగులు ప్యాకింగు సదరు నిబంధనల ననుసరించి చేయబడినట్లేగాని కన్వైనెన్స్ మెంట్లను అంగీకరింపరాదనని స్పష్టముగాను, నిష్కర్షగాను ఉత్తరువు జారీచేయబడినది. సరకులను రవానా చేయుచున్న సదరు నిబంధనల ననుసరించి ప్యాకుచేయుటకు అంగీకరించక పోయినచో ఏ.రిక్కు నోటును (ఏ.కె.ప్రభావము) పంపిస్తామని అంగీకరించబడును.

గాన సరకులను రవానా చేయువారు సారి స్వలాభము నిమిత్తమై ప్యాకింగు యే క్రొత్త నిబంధనల ననుసరించి చేయబడవలెనో స్టేషనుమాస్టరులను అడిగి లేక వారికి వ్రాసి తెలిసికొనుట ఉత్తము.

పార్కు-టౌను } ఎఫ్. బి. వాదన్
మదరాసు } జనరల్ ట్రాఫిక్ మేనేజరు.

క ర వి జా న ము

వెల ప్రతి 1.కి రు 2-0 0 లు మాత్రమే.

కావలసినవారు 1924 సం॥ నవంబరు 30 తేదీ లోపుగా రు 0-8-0 లు అడ్వాన్సుగా మాకు పంపవలయును. ఈవిధముగా మాకు అడ్వాన్సు లిచ్చినవారికే డిసెంబరు 30 తేదీనాటికి పాత్రములు పి. పి. గా వచ్చి చేరును. మా కిదివరకే కొన్ని ఆర్డరులు వచ్చియున్నవి. వైతేదీనాటికి చేరగల ఆర్డర్ల ననుసరించి కొద్దిప్రతులు మాత్రమే ముద్రింపబడును. కనుక తరుణముమించిన గ్రంథములు దొరకవు. ఈ పద్ధతికే 1909 జూలై మాసమున కొద్దిప్రతులు ముద్రించినాము. నాటినుండి యీ పాత్రమును గురించి దేశాభిమానులనేకులు ప్రతిదినము గోరుచుండుటచే తిరుగ ముద్రింపవలసివచ్చినది. ప్రస్తుతమందు కార్మికవిషయములనే కము క్రొత్తవి చేర్చి యనవసరభాగములు తీసివేసి పెంచి, రైజు చేయబడినది. ఇంట్లు ముఖ్యముగా అద్దములకు వెండికళాయి చేయుట, రకరకముల సబ్బులు, సిరాలు, వార్నిషులు, ద్రావకములు, ధృతులు, అత్తలు, నూనెలు, మెంధాలు, పచ్చకర్పూరము మొదలగు సుగంధ ద్రవ్యములు చేయుట చిత్రచిత్రమైన బాణాసంచాపములు, కనేడియంగోల్డు, జర్మను సిల్వరు మొదలగు నానావిధ లోహసమ్మేళనములు, మొత్తము 150 చేతిపనులు వానివాని వ్యాపారమర్మములతో అనుభవనిధ్ధ మగు నట్లుగాను, విరాళముగాను, తేటతెనుగున వ్రాయబడినది.

ఈ గ్రంథమును గోరువా రడ్వాన్సు లీక్రింది విలాసమునకు పంపవలయును.

విలాసము:— కామబుయి మృత్యుంజయవర్మ ఆయుర్వేదనికేతనము, పితా పురము - గోదావరిజిల్లా.

చెన్న పురి బజారుధరలు

అక్టోబరు 17-వ తేదీ శుక్రవారము

(1) ఖాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు 30.0-0 మొదలు	42.0-0	వజుకు
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు	వరకు
కుసుమ లెనాచి ,, ప 48 గలవి	రు 14.0-0	14.8-0
నెల ,, డిటా ,,	15.8-0	16.0-0
డిబి ,, డిటా 45 గలవి ,,	16.8-0	17.0-0
సెలు రూ. 164 బస్తా 1-కి ,,	8.12-0	9.0-0
నవ్వులు ,,	20.0-0	24.0-0

(2) పన్నుఖాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	రు 11.0-0	రు 12.0-0
నెనగలు ,, డిటా ,,	12.8-0	13.0-0
నెసలు ,, డిటా ,,	11.8-0	12.4-0
మినుములు ,, డిటా ,,	13.0-0	13.0-0
ఉలము రు 164 ,,	9.4-0	11.4-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	రు 170.0-0	175.0-0
నెయ్యి మ 1-కి	14.0-0	26.0-0
కొండాపురం వేరునెనగపప్పుబా1-కి	65.0-0	68.0-0
ఇతరప్రదేశము ,,	60.0	62.0-0
వేరునెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 155 మిమకనూనె150		
అముదమునూనె బా 1-కి	రు 190.0	0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపగుపు బా 1-కి	రు 200.0-0	205.0-0
కురపగుపు ,,	రు 125.0-0	130.0-0
మిరపనూనె(గుంటూరు) బా1-కి	రు 120.0-0	128.0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముసుగు 1-కి రు 45, 50		
కాళహస్తీపాయకట్టు ,,	రు 60, 70	
తెల్లము బా 1-కి	రు 85.0-0	60.0-0
చింతపండు బా 1-కి	రు 80.0-0	49.0-0

(5) ఇనుము

పట్టారకంబా 1-కి వ	రు 32.0-0	33.0-0
చురం ,,	32.0-0	33.0-0
రవుండు ,,	32.0-0	36.0 0

(6) లోహములు

వెండి 100 కులంకు	రు 78.0-0	81.0-0
బంగారము, కులము 1-కి	రు 28.8-0	24.0-0
పవరను 1-కి		15.2.8
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 265.0-0	272.0-0
రాగి డిటా	రు 800.0-0	305.0-0
అస్కాచక్కర బా 1-కి	రు 38.4.0	38.12.0

(7) రంగులు అలిజరై ను

అవుకృష్ణుడు 20 డిగ్రీలు రు	75.0-0	
తొట్టికృష్ణుడు డిటా		,,
సింహం డిటా		,,
గుర్రం డిటా		,,

(8) దూది

బోండా వెట్టు బారువ 1-కి	రు 320.0-0	
-------------------------	------------	--

(9) నూలు

కోయంబుత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	రు 9.10-0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	రు 8.5-0	
పుల్లూరు జేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	రు 8.12-0	
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	రు 9.8-0	
డిటా నెం 14 డిటా	రు 10.2-0	
మాళయేనుగ నెం 20	రు 11.18-0	
జపాన్ నెం 20	రు 11.12-0	
,, ,, 40 ఏ తేలిలు అయినను	రు 15.12-0	
గోకాకు నెం12½	రు 9.15-0	
పద్యాన్ నెం 24½	రు 12.2-0	
14½ క్విల కొ పక్షి	రు 9.14-0	

క ల రా మా త్ర లు

డబ్బి 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ 0-6-0.

కలరా వైరసుకే ఒకవిధమైన అంటుబాధ్యము. కలరా రోగిని వెంటనే మందును తినుట అవశ్యకము. అమృతాంజనం డిబో, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతాంజనము

ప్రస్తుతపు ధర గడియారము 1-కి

రూపాయలు రెండు

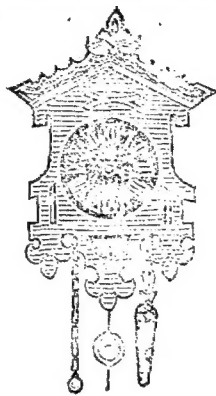
రూ. 2. మాత్రము రూ. 2.

కాలమునకు సరియైన గంటను చూపును.

ఈ ధర మరెయ్యక తూరి లభించుట అసాధ్యము

విలాసము:—మా నేజరు

తపాలపెట్టె నెం 265, మద్రాసు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమృతాంజనములు

సత్యవత్సవాఖ్యానము-వంద్య కావ్యము. కవితత్వము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు ఈ గ్రంథమును. శేషట్టిన పాఠకుల కొకవంద్య మేని వదల నుది జరంగదు.

కిలక మహాశయని చరితము సంపూర్ణవన్యాసములు. (మా॥ సత్యనా రాయణశాస్త్రి విరచితము) ... 2 4 0

హిందీ కాలశేషి (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చు కొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది) ... 0 6 0

హిందీ మొదటివాచకము డిటా ... 0 6 0

పోస్టు ఖర్చులు వ్రత్యేకము ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబు చెట్టి వీధి, మద్రాసు.

వెలస్వల్పము! వెలకు వెలు యోగ్యతావ్రతములు పొందినవి వలమధికము!!

అమృతాంజనము

వాయునొప్పలకు వజ్రాయుధము

సంకభాష చీటిచూచి కొనిన మోసము గలుగదు

చక్కని సీసా 1-కి, 0-10-0 అణాలుమాత్రమే

అమృతాంజనము గాయపు పుండ్లకు ఘనమయినమందు

తలనెప్పల మాన్పును,

జెబుకుల భేదించును

వాయుపుష్ప బాపును,

వాపుల రూపుమాపును

పార్శ్వపునొప్పల బారదోలును,

దగ్గును తగ్గించును

పోట్ల పోగొట్టును.

దురదను తొలగించును

వనమూలికలచే హిందూదేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు

సువాసన గలిగియుండును.

అమృతాంజనము పక్షవాతములకు పరమహంస్క్రియ

నెత్తుననందు మూత్రాప్లుజము

మేర్పడు చున్నది. కీళ్లు వాచుట

మొదలగు చెనుపదార్థములు చేరి

జ్వరము, కీళ్లుపోట్లును మొదలగు

యవి సుధి బంధనములందు నిలిచి

నవి దీనికి లక్షణములు.

యుండుట వలన సుధి వాత

వేలకు వెలు విక్రయము.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబయి లేక మదరాసు.

The Zandu Pharmaceutical works Ltd. Bombay.

జాండు షా షధశాల లిమిటెడ్

బొంబాయి 385

జాండువారి చవనపాశ

జలుబు, దగ్గు, ఉబ్బునము మొదలయిన యెదురు దొమ్మును సంబంధించిన సమస్త రోగములకును దివ్య ద్రవమేగాక శరీరమునందలి నెత్తురును శుభ్రపరచి చెడిపోయిన శరీరశక్తియును బాగుచేసి జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధి చేయుటయం దద్వితీయమైనది

ఎల్లప్పుడు జలుబు, దగ్గు, జ్వరము మొదలయినవాచేసి పీడెంపలకు బక్కనిక్కిన శుభ్రపుటకృతప్రాముఖ్యము.

౧౪-౧౧-౨౪ (14-11-23) న బల్లారినుండి కృ. కేశవరావు బి.ఎ. బి.ఎల్ గా రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

“మీ చక్కని పాశవలన నాకధిక మైనగుణము కన్పించినది. దముచేసి రైల్వే పార్కులు ద్వారా మరి రెండుసీసాలును పంపుడు.”

పెం 1 పాసు రూ 2-8-0. ½ పాసు రూ 1-5-0.

వి.పి. ప్యాకింగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. రోరువారికి

మాక్యాటలాగు యుచితముగా పంపబడును.

ఎల్లదను సేనింప తగినది. ఒక్కసారి వాడిచూచిన

గుణము తెలియగలదు.

దామోదర్ అందుకంపెనీ,

43, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

మూడుసంవత్సరములు గారంటి!!

అమెరికన్ రోల్స్ గోల్డ్ రిస్టవాచి

చేతిలో కట్టుకొనుట కుషయు క్తమైనది.

ఈగడియారము మిక్కిలి గట్టిఅయిన

సామానులలో తయారుచేయబడి క్రొత్త

గానచ్చియున్నది. కొంచెమైనను వ్యత్యా

సములేక ఘంటలను చూపించును. ఎవరై

నను శీఘ్రముగా సులభముగ ఘంటను చూడవచ్చును.

దీనిని చేతిలో ధరించి యెంత కష్టమైన పనులుచేసినను

చెడిపోకుండ బాగుగా పనిచేయును.

ధర 1-కి 8 మూలలకలది రూ 6-0-0

,, సాదా గుండ్రముగయుండునది రూ 5-8-0

శేషీ బొమ్మగల కండ్లకడించు అలూరంటయింపీసు రూ 4-0-0

తెర్రనీ “బ్లీ” ట్రైంపీసు రూ 2-8-0

విలాసము:—వి. ఎన్. వాచి కంపెనీ

తపాలపెట్టె 105 మద్రాసు.

పగుళ్లకు తైలము

పెం 1-కి రూ. 0-6-0. వి. పి. లో 0-11-0

1 బట్టి మొదలు 6 బట్టిల వరకు పోట్లకి 0-5-0 మాత్రమే.

అరికాళ్లు, అరిచేరులు, చర్మము కారకవలన, శీతగాలి

వలన పగిలి నీరుకాయటయూ, బిలపుట్టుటయూ సంభవించును. ఈ

తైలమును రాచిన పగుళ్లమీది బిలపోయి మంచిచర్మము రాకల

దు. పగుళ్లనొప్పియు నశనమగును. స్వల్పక్రమము. కాలి పగు

ళ్లకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.

పెం సీసా 1-కి పేలమ మందు రూ. 0 4-0

ఈనూనెను తిలకురాచిన పేలు ఈపి నగించును. చర్మ

మునకు పెండుకలకు హాని యుండక పెండుకలని పెరుగును.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబయి - బొంబాయి.